

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

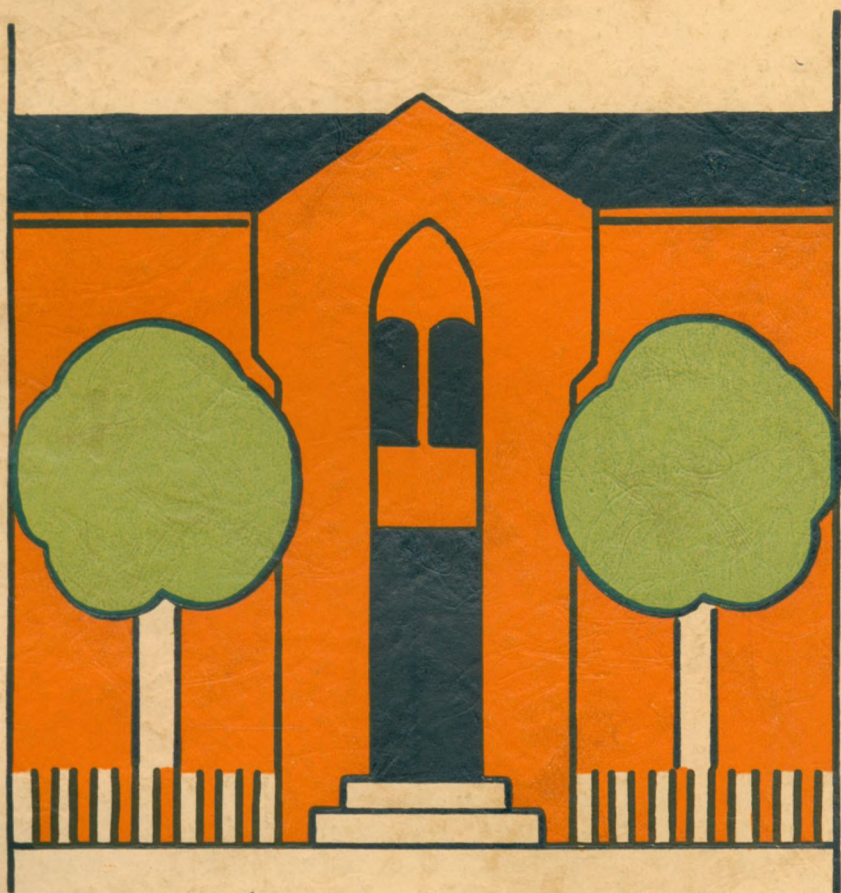
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Silkeborg Seminarium

1886 -

- 1936

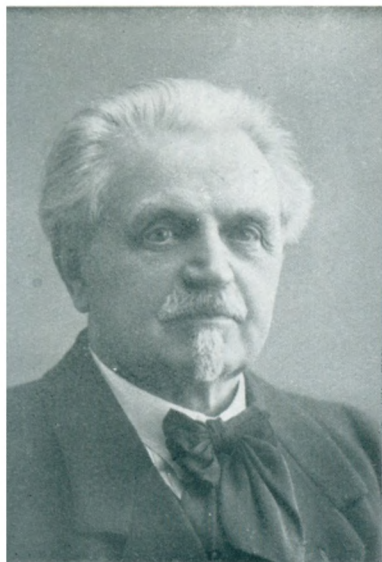
SILKEBORG SEMINARIUM
1886—1936

SILKEBORG SEMINARIUM

1886—1936

ET MINDE-
OG FESTSKRIFT

SILKEBORG
EMIL STECHERS BOGTRYKKERI
1936

P. J. M. Vinther

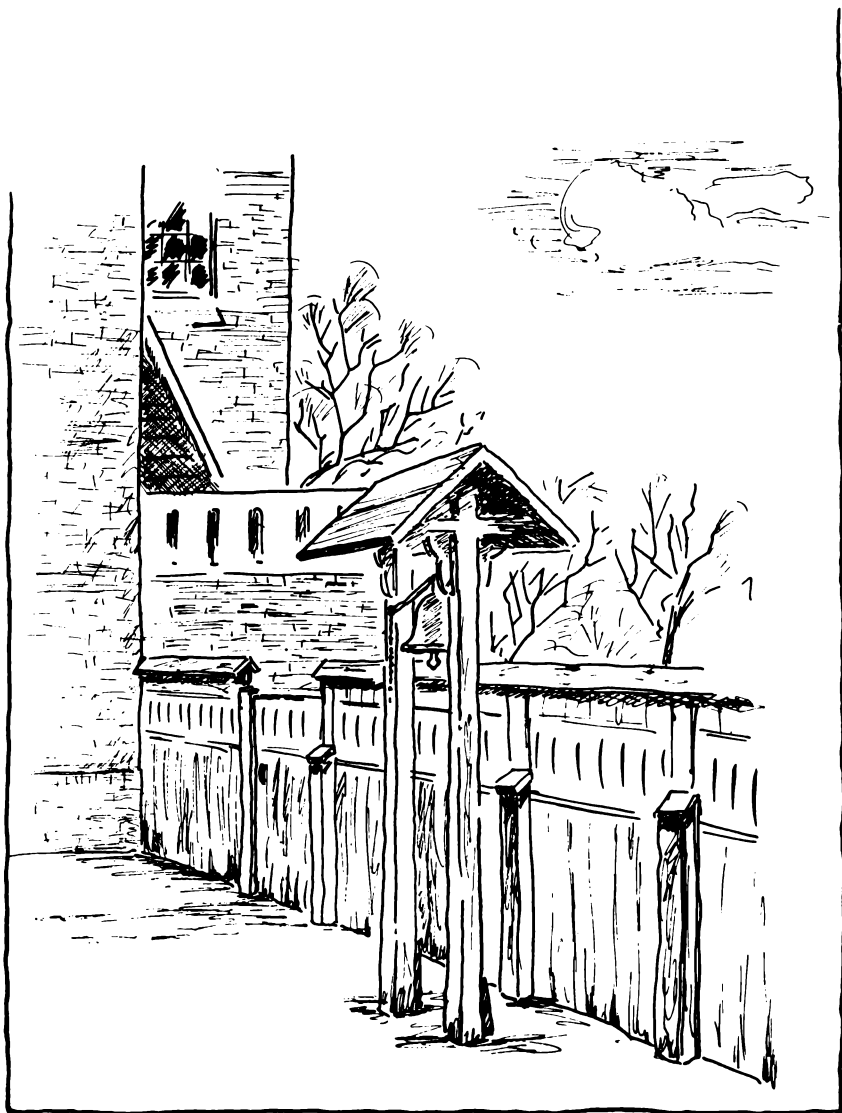
Fru Vinther

Herluf Jensen

Fru Herluf Jensen

SILKEBORG SEMINARIUM i 50 AAR.

VED P. J. M. VINTHER.

Til September 1936 er det 50 Aar siden Silkeborg Seminarium under beskedne Former begyndte sin Virksomhed. Dets Historie er ikke rig paa store ydre Begivenheder, der har mere almen Interesse, og mine personlige Minder, der knytter sig til denne Historie, har vel kun Interesse for dem, der i de 50 Aar, som Lærere eller Elever har været knyttet til Skolen og dens Liv. Da jeg selv i hele dette Tidsrum har været knyttet til Seminariet, er det dog vel naturligt, at det bliver mine personlige Minder og Tanker, der kommer til at slynge sig som Traad gennem en Fremstilling af Seminariets Historie.

Det var de daværende Ejere og Bestyrere af Silkeborg Realskole, *Joh. P. Andersen* og *Kr. Johansen*, der i 1886 grundede Seminariet og ordnede det saaledes, at *Kr. Johansen* særlig skulde være *Seminariets* Leder, og *Joh. P. Andersen* Realskolens.

Særlige Forhold medvirkede til, at Seminariet blev oprettet. I Aarene 1881—86 var Silkeborg Realskole stærkt besøgt af

Elever fra næsten alle Landets Egne, og da Alm. Forberedelses-eksamen paa dette Tidspunkt kunde træde i Stedet for 1. Del af Lærereksamen, var der mange af Realskolens Elever, der efter at have taget deres Forberedelseseksamen rejste til et eller andet Seminarium for at tage 2. Del af Lærereksamen. En Del af disse — særlig da Folk fra Landet i en modnere Alder — vilde gerne være blevet i Silkeborg, om der havde været Lejlighed hertil, og dette gav da *Kr. Johansen* Tilskyndelse til selv at begynde Seminarievirksomhed. *Kr. Johansen* havde gode Betingelser hertil. Han havde syslet meget med teoretisk-pædagogisk Arbejde og havde mange Interesser, som ikke i hans Gerning ved Realskolen kunde finde fuld Tilfredsstillelse. Han var en meget kundskabsrig Mand, havde rejst en Del og iagttaget meget. Hans geografiske Afhandlinger i »Lande og Folk« og hans Artikler, bl. a. i »Højskolebladet« om »Lys og Skygge i Hjemmets Opdragelse«, »Amos Comenius« m. m., er Vidnesbyrd herom. Han havde et levende og altid optaget Sind, og hans Samtale eller Foredrag aabenbarede et rigt indre Væld af Liv og en Umiddelbarhedens Rigdom.

Nu vilde han realisere den Tanke, han ofte havde næret,

selv at grunde og lede et Seminarium. Dette fik da i 1886 sine første Elever og sine første Lokaler i en af ham opført ny Bygning ud til Skoletorvet. Undervisningen blev delvis givet af Lærere, der ogsaa underviste i Realskolen; men enkelte blev dog antaget til særlig at undervise i Seminariet, bl. a. daværende Højskoleforstander *N. P. Stensballe*, Uldum, (død i Horsens 1936) og mig selv, der særlig skulde undervise i Dansk og Litteratur, men snart tillige maatte overtage en Del af Undervisningen i Religion og Historie. Jeg havde et Par Aar efter min Eksamen været Lærer i Ulfborg ved Lillelund Friskole, og jeg kom til Silkeborg uden at tænke paa, at Loddet for min egen Fremtid her blev kastet paa saa afgørende Maade, at jeg blev bundet fast for Livet, skønt jeg havde drømt om, at jeg, naar jeg havde tjent lidt Penge, vilde fortsætte min Uddannelse. I 1887 dimitteredes det første Hold Elever ved den alm. Lærereksamen i Aarhus, bl. a. *Morten Mortensen*, min Kammerat og Ven fra Staby Højskole, der nu Aaret efter blev min Medlærer ved Seminariet og Realskolen, og som i en lang Aarrække var fast knyttet til Seminariet (døde som Skoleinspektør i Odense 1911). I de følgende Aar voksede Elevtallet, og Klasseetallet blev det normale for et Seminarium — 3 Klasser. Flere Lokaler maatte skaffes, og Seminariet fik disse i Teknisk Skole, tæt ved Kr. Johansens Skolebygning. Ogsaa flere Lærerkræfter maatte antages; bl. a. virkede her i nogle Aar afdøde Sognepræst i Vester Vedsted *Otto Rosenstand*, afdød Kommunalærer i København *P. K. Jensen* og afdød Kommunalærer i Odense *M. K. Krogh*, medens *N. P. Stensballe* allerede i 1889 blev Driftsbestyrer i Tørring.

De Kaar, hvorunder de private Seminarier i de Aar arbejdede, var dog ret uheldige. Mange Elever mødte uforberedte, og endnu flere med Ønske om i kortest mulig Tid at tilegne sig det Minimum af Kundskab, der var nødvendigt for at bestaa Eksamen. Et vel ordnet Arbejde var derved i høj Grad vanskeliggjort. Det var i de samme Aar, at Eksamenskommissionen — særlig Professor *K. Kroman*, der var Eksaminator i Pædagogik og Censor i praktisk Færdighed — slog stærkt ned og fremkaldte »det store Mandefald« ved Eksamen, hvilket atter fremkaldte en skarp Kritik af Eksamenskommissionen i Fol-

kettinget. Dette fremkaldte atter et skarpt og vittigt Svar af K. Kroman — (se K. Kroman: »Mandefaldsspørgsmaalet i Folkettinget og den nuværende Læreruddannelse«, Kbhvn. 1891). Dermed var egentlig Spørgsmaalet om en ny Seminarieordning sat under Debat, en Debat, der ikke forstummede, før en Ordning naaedes 1894.

I 1890 frattraadte *Kr. Johansen* af Helbredshensyn Ledelsen af Seminariet og ligeledes *Joh. P. Andersen* Ledelsen af Realskolen. Begge Skoler overtoges da af *A. H. N. Kirkeskov*, der siden 1887 havde været Lærer ved Realskolen, og *P. J. M. Vinther* — saaledes at vi dog kun lejede de gamle Lokalteter, idet vi ønskede snarest muligt selv at bygge mere tidssvarende Bygninger. *Kirkeskov* overtog Ledelsen af Realskolen, og jeg Ledelsen af Seminariet, som jeg altsaa har været Forstander for siden August 1890. I nogle Aar herefter havde *Kirkeskov* Matematik og Fysik paa Seminariet, og jeg Dansk i de øverste Realskoleklasser. *Morten Mortensen* overtog Undervisningen i Pædagogik og Praktik, og Landinspektør *H. Kristiansen* der tidligere havde været Lærer ved Gjedved Seminarium, overtog Undervisningen i Regning. Nuværende Skoleinspektør i Svendborg *N. P. Halsteen* (her kendt som »Løjtnant *Hansen*«) blev fra 1894 Seminariets faste Lærer i Matematik, Naturhistorie og Fysik, nogle Aar tillige i Gymnastik. Han var her en højt skattet Lærer, indtil han i 1910 blev Overlærer og Skoleinspektør i Svendborg og tillige siden 1911 Censor i Regning og senere i Skrivning ved Lærereksamen. Mangleaarig Seminarielærer *K. N. Steensen*, Jonstrup, var her Sang- og Musiklærer fra 1889 til 1894 og afløstes af *A. S. Thyrré*, der 1904 forflyttedes til Rarum og senere til Skaarup (d. 1929). Religionsundervisningen, som i de første Aar af Seminariets Virke, besørgedes af *N. P. Stensballe*, blev efter hans Bortrejse overtaget af *M. Mortensen* og mig, senere af daværende Sognepræst i Bording *N. B. Hindhede* og efter hans Forflyttelse af Sognepræst *Aage Møller*, Gødvad, (senere Provst i Slagelse), der atter afløstes af Sognepræst *Anders Larsen*, Gødvad (senere Sognepræst i Jelling). I 1893—96 var cand. theol. *Ludvig Bech* fast Lærer her i Religion (senere Forstander for Ungdomshjemmet Flakkebjerg og Holsteinsminde og nu Forstander for Hindholm Højskole (»Barnets Høj-

skole«)). Ved hans Bortrejse blev Faget overtaget af Sognepræst *Hemming Carstensen*, Sejling, der i 17 Aar — til 1912 — gav dette Fag en særlig betydningsfuld Plads i Seminariets Undervisning (H. Carstensen døde 1928, efter at have været først Sognepræst i Hesselager og senere Valgmenighedspræst ved Varstov). Med de her nævnte havde Seminariet faaet den Grundstamme af Lærere, som i mange Aar gav det Præg.

Elevantallet voksede meget stærkt i Aarene fra 1890, og fra 1894 har Seminariet hvert Aar haft alle tre Klasser fyldte og har tillige haft en *Forberedelsesklasse*, der hvert Aar har været fyldt. Siden 1890 har her været *Fællesundervisning* for Mænd og Kvinder.

Men der var to Mangler, som i Aarene 1890—1894 stærkt maatte føles, Savnet af en selvstændig og tidssvarende Seminariebygning, og Savnet af en fast til Seminariet knyttet Øvelsskole. Dernæst led Seminariet af de usikre Forhold. Der forhandlede i de Aar meget om en anden Ordning af Læreruddannelsen, men det var med en mærkelig Sendrægtighed, at Lovgivningsmagten begyndte at drøfte Muligheden for en bedre Ordning. Havde ikke Professor *Kroman* i disse Aar gennem det »Mandefald«, han foraarsagede i Pædagogik og praktisk Færdighed, stadig raabt et Varsko, saa var vi næppe kommen ud af Stedet. Men dette maatte nødvendigvis vise alle, at *noget* galt var der til Stede, og enten man da, som nogle, søgte Skylden i Eksamenskommissionens Strenghed, eller, som andre, i Læreruddannelsens Løshed, saa maatte man dog enes om at søge efter en mere forsvarlig og fast Ordning.

Men naar jeg nu ser tilbage paa hele Tidsrummet fra 1886—1894 kan jeg ingenlunde sige, at denne Tid staar i mindst Glans eller har mindst Værdi for mig. Jeg tror tværtimod, at den baade af mig og mine Medarbejdere mindes som en Tid, der ejede noget af det, vi befandt os vel ved, og som vi vel senere ikke har savnet, men dog ligesom har haft vanskeligere ved at finde under Seminarieordningen af 1894. Det kan ligge i, at den første Kærlighed alle Dage har en egen Glans, at vi mødte unge af Aar og unge i Sind og med Vilje til ikke blot at forberede til en Eksamen, men til at møde de unge saaledes, at vor Undervisning styrkede den Dannelsesstrang, der mødte os

i modtagelige Sind. Jeg husker, at jeg en Aften i Efteraaret 1886 gik ude i den gamle Skolegaard paa Hjørnet af Hostrupsgade og saa Lyset skinne ud fra de mange Vinduer, bag hvilke Eleverne sad og læste, hver i sit lille Rum. Da tænkte jeg: »Gid du maatte være med til at gøre Læsetiden til en lige saa frugtbar Tid for de unge, som den har været for dig selv!« Jeg har altid senere følt denne første Tanke forpligtende. Men jeg synes ofte, at jeg aldrig har haft lettere ved at naa noget af, hvad jeg gerne vilde, end i Aarene fra 1886—1894 under den gamle Seminarieordning. Og det samme gælder ikke mindre min Ven og Medarbejder *M. Mortensen*. Jeg er vis paa, at hans lykkeligste Aar, da han paa alle Omraader ydede mest og lod sit rige Sind befrugte alt, hvad han i Undervisningen rørte ved, faldt netop i denne Tid. Dette kan som sagt ligge i, at vi var unge og saa ideelt paa vor Gerning, men det kan ogsaa delvis ligge i den gamle Seminarieordnings gode Sider. Der var Løshed over meget i Uddannelsen; mange mødte uforberedte, gik temmelig uforberedte op til Eksamen, faldt og læste om igen eller opgav at læse. Men mange mødte ogsaa som modne Mennesker med stærk Vilje til at arbejde eller som unge med spirende, men ægte Livsinteresse. Og det, at Seminariet kun i ringe Grad havde ydre Hold paa sine Elever, maatte naturligt føre til, at man maatte se at faa fast Hold i deres Interesser. Endelig havde det ikke ringe Indflydelse paa Undervisningens Karakter, at Eksamen holdtes borte fra Seminariet, og at man simpelt hen var nødt til, naar ikke man vilde gøre det hele til Eksamenspiskeri, da at overlade til Eleverne selv at læse og lære en hel Del af det Kundskabssstof, der krævedes. Men til Gengæld turde og kunde man saa i sin Undervisning slaa sig ned, hvor man havde Lyst til at arbejde, og hvor man opdagede, at ens Evner og Elevernes Interesser mødtes.

Jeg kunde i de Aar i Foredrag og frivillige Øvelser gennemgaa norsk Digtningens Hovedtyper paa en Maade, jeg aldrig siden har kunnet naa, og *M. Mortensen* fik f. Eks. Tid til et Aar at gennemgaa hele Rousseaus »Emil« og ud fra denne Bogs Tanker at kaste Lys over pædagogiske Spørgsmaal. At der kan indvendes noget mod en saadan *Eksamensforberedelse*, skal jeg villigt erkende. For de lidet aktive var det en uheldig Forber-

redelse. Men en saadan Maade at undervise paa rækker videre end til Eksamen og har sit Værd udover denne. I alt Fald har jeg aldrig mødt gamle Elever, der har anklaget os for den Frihed, vi tog os til at dvæle, hvor det var frugtbart at tage Ophold. Jeg vil endog mene, at en Seminarieuddannelse, der er saa ordnet og regulær og maalbestemt m. H. t. hvad der skal kunnes, at den savner Tid til at *glemme* Eksamen, er forfejlet i langt højere Grad end hin gamle Ordning.

Men ogsaa jeg maatte være med til at arbejde for en ny Ordning. Jeg erkender, at Eksamenskommissionen i de Dage, da den i den offentlige Bevidsthed oparbejdede en Stemning mod sig, der blev dens egen Grav, alligevel udrettede *noget* ved at vise, at Læreruddannelsen maa give en bedre Øvelse i praktisk Færdighed og have et mere ordnet Præg, der forhindrer helt umodne Folk fra at gaa op til Eksamen. Ikke mindst Professor *Kroman* var utrættelig i at betone dette, baade naar han holdt sine »med Brod« forsynede Skoleforedrag, og naar han som Censor statuerede afskrækkende Eksempler paa, at Eksaminander kunde forveksle Amos Comenius »med en hidtil ukendt Pædagog ved Navn Adam Kornelius, der synes Træk for Træk at have oplevet det samme som Pestalozzi«.

Aarene fra 1890—1894 er da Drøftelsernes Tid. Et Utal af Planer til en ændret Læreruddannelse var i disse Aar fremme til Forhandling, men Uenigheden var stor. Fra Lovgivningsmagtens Side gik man kun modstræbende med til en Reform. Jeg husker tydeligt, at jeg anvendte hele min Juleferie 1890—91 paa at drøfte Sagen med ledende Mænd i Folketinget, men fandt liden Forstaaelse. *Sofus Høgsbro* og *Frede Bojsen*, som begge var meget interesserede i Privatseminariernes Stilling, var ængstelige ved enhver Kontrol af disse. De holdt stærkt paa, at *Eksamen* burde være den eneste Kontrol, og at enhver burde have Lov til at forberede sig, *hvor* og *som* han vilde. De to Mænd, der efter min Mening saa klarest, var daværende Landstingsmand *Thomas Nielsen*, Herning, og Folketingsmand *F. Falkenstjerne*, København. Naar jeg gennemgaar de Breve, jeg vekslede med dem, og de Optegnelser, jeg har fra mundtlige Samtaler, saa kan det endnu forbavse mig at se, hvor klart de begge fremholdt det, der ogsaa for mig var Hovedsagen: Alle Semi-

narier maa have 3 eetaarige Klasser; ingen Elev maa gaa op til Eksamen uden at have gennemgaaet alle Klasser, hvis han ikke kan godtgøre, at han har en god Fordannelse; ingen kan gaa op uden at være indstillet af et Seminarium. Privatseminarierne maa i økonomisk Henseende stilles paa mere lige Fod med Statsseminarierne, men det maa godtgøres, at de med Hensyn til Lærere, Bygninger, Undervisningsmateriel osv. kan yde en god Uddannelse. *Falkenstjerne* mente endog, det blev nødvendigt at fastslaa, hvor mange Seminarier der til en given Tid var Brug for, og baade han og *Th. Nielsen* var helt enige om, at et Seminarium burde fremtræde som en Skole og have sine faste Lærere, ikke være et blot Kursus ved Siden af en anden Hovedvirksomhed. I 1891—92 drøftede jeg hele Spørgsmaalet udførligt med Skolemænd som *R. J. Holm* (da i Jelling), *Fr. Skoubo*, Forstander for Skaarup Seminarium, Formanden for Eksamenskommissionen Etatsraad *Brix*, og m. fl.. Hos de fleste af disse var Tanken om Eksamens Tilbageførelse til Seminarierne under en fast Censurkommission levende. Dette havde hidtil ikke for mig været noget vigtigt Spørgsmaal, men jeg skønnede, at det var nødvendigt at tage det med, hvis der skulde opnaas Samvirken med Statsseminarierne, for hvem dette netop stod som en Hovedsag. Gennemgaaende saa dog de fleste af Seminariernes ledende Mænd ret mistrøstigt paa Sagen. Slutningen paa Breve til mig var ofte dette: »Jeg tvivler meget om, at der kommer noget synderligt ud af en Henvendelse til Lovgivningsmagten. Man bliver hørt paa med Velvilje, men videre ikke«.

Jeg udarbejdede da selv en ret udførlig Fremstilling af Læreruddannelsens Mangler og de Veje, man formentlig kunde gaa for at raade Bod paa Manglerne, og jeg lod denne Fremstilling trykke og indgaa til baade Ministeriet og til Folke- og Landstingsmænd.

I Dec. 1892 modtog jeg da en Opfordring fra Ministeriet om at deltage i en Forhandling 1) om Ophævelse af Eksamenskommissionen og Henlæggelse af Eksamen til Statsseminarierne og visse af Staten anerkendte Privatseminarier. 2) Deling af Undervisningen og den afsluttende Prøve, saaledes at Forberedelsen til og Prøven i praktisk Færdighed og Pædagogik finder

Sted efter Afslutningen af de øvrige Fag. 3) Statens Stilling til Privatseminarierne med særligt Hensyn til Kontrollen med og Understøttelse af disse.

Forhandlingerne fandt Sted i Ministeriet den 6. og 7. Jan. 1893 og lededes af daværende Kultusminister Goos. Et Udvalg af Rigsdagsmænd, Medlemmer af Eksamenskommissionen og Repræsentanter for Seminarierne deltog i Forhandlingerne, og nu var Spørgsmaalet ved at træde ud af de blot teoretiske Overvejselsers Standpunkt. Allerede Jan. 1893 havde Ministeriet et Udkast til Lovforslag færdigt, som det forelagde forskellige Skolelemænd, og efter nogle Ændringer forelagdes dette Rigsdagen som Lovforslag. Det naaede kun gennem Landstinget i 1892—93, hvor det i det hele blev modtaget med Velvilje, særlig da af *Th. Nielsen, Sthyr, Bjerre* m. fl. Hovedbestemmelserne i Forslaget er de samme som i Seminarieloven af 1894.

I Juni 1893 modtog jeg af Ministeriet Opfordring til i Forening med Professor *Kroman*, Dr. phil. *H. Orlík* og Seminarieforstander *Huus*, København, at foretage en Rejse i Sverige og Finland »for med ministerielt Mandat at gøre Dem bekendt med og derefter udtale Dem om Ordningen af den praktiske Læreruddannelse i de nævnte Lande«. Rejsen bestemtes til at skulle foregaa i Septbr.—Oktbr. 1893. I Aug. 1893 holdtes der stort Skolemøde i København, hvor der efter Professor *Kromans* Indledningsforedrag om Læreruddannelsen førtes en livlig Forhandling, der yderligere bidrog til at gøre Spørgsmaalet om en Reform levende hos mange. (Se »Beretn. om 4de alm. Skolemøde« 1893 Side 29—65).

Resultatet af vor Rejse i Sverige og Finland foreligger i den »Indberetning om Seminarieforholdene i Sverige og Finland«, som blev trykt i Decbr. 1893 og indgivet til Ministeriet, hvorefter den omdeltes til samtlige Rigsdagsmænd. Med de ret uordnede Forhold for Øje, som raadede i dansk Læreruddannelse, var det meget lærerigt at se paa den Orden og Omhyggelighed, hvormed Seminariearbejdet udførtes i Sverige og Finland. Der var Begejstring og Varme over hele Arbejdet, og det maatte særlig være paafaldende for en dansk Skolemand at se, hvorefter ledes alt sigtede til og førte frem mod en god praktisk Læreruddannelse. I begge Lande havde man som bekendt allerede da

4aarig Seminarieuddannelse, og i Finland var hele det fjerde Aar ofret til *Pædagogik, Metodik og Praktisk Undervisning*, saaledes at de unge Lærere og Lærerindekandidater faktisk under Læreres Tilsyn og Vejledning besørgede hele Undervisningen i de store Øvelsesskoler, og de gjorde det med en Sikkerhed, som virkelig var beundringsværdig. Imidlertid er jeg langt fra at mene, at man enten der eller noget andet Sted kan løbe hen og se, hvorledes en Læreruddannelse skal være. Saa meget bør vi her have lært af Grundtvig, af der i et Skoleliv som i alt andet af et Folks Liv maa være en sund *Vækst* ud fra nationale Ejendommeligheder. Direkte Overførelse bliver let kun Mekanisme i Stedet for *Vækst*. Det kan ikke blive naturligt for os at gennemføre den strenge, ensartede *Metodik* i al *Undervisning*, som baade i Sverige og Finland i saa høj Grad bar hele Arbejdet. Hvor man i en dansk Skole har en levende Lærer med god Forstaaelse af Børns Natur, der naar den danske Skole videre i Retning af at faa Elevernes Aandsliv til at gro, end man da gjorde det i de nævnte Lande. Og *Vækst* er nu engang mere end selv det bedst udførte Bygningsværk; *Vækst* er Aandslivets produktive, selvfødende Kraft. Men ikke alle danske Lærere er geniale, og mange kunde sikkert i de Dage i Finland og Sverige lære at holde Maade med Veltalighed og at erindre, at ogsaa i Skolelivet bør man staa til Ansvar for de overflødige Ord, man taler.

I een Retning maatte en dansk Skolemand rødme ved at se paa Seminarieforhold i Sverige og Finland. Man kendte intet til det ængstelige Slid med at stoppe Elevernes Hukommelse til en bestemt Eksamensdag. Man havde vovet at vise Seminarierne den Tillid kun at lade dem gennemarbejde det Stofomraade, de med et fastsat Tínetal i hvert Fag kunde overkomme. Man krævede kun, at det skulde *virkelig* bearbejdes, og den gode Prøve paa, at man *har* bearbejdet Stoffet, er, at man kan optræde som Lærer deri eller frit fremstille det paa selvstændig Maade, mundtlig eller skriftlig. Men det faldt ikke svenske eller finske Skolemænd ind at fastslaa, hvor *stort* et Omraade man skulde kunne beherske paa een Gang. I Danmark — Grundtvigs Fædreland! — kunde man ikke tænke sig en *Undervisning* uden en Eksamen tilsidst, og ikke en Eksamen uden en indtil de mindste

Enkeltheder fastslaet Bestemmelse om, hvor *meget* der skal kunnes.

Den faktiske Frihed ved de svenske og finske Seminarier saa jeg tydeligt allerede paa vor Kommissionsrejse i 1893, men dog meget tydeligere ved en senere Rejse i Sverige i Foraaret 1908, da jeg atter, denne Gang med *Morten Mortensen*, gæstede en Del svenske Seminarier. Man havde frigjort sig ikke lidt for den noget ensformige Metode, og man havde i højere Grad end i 1893 udnyttet Friheden i Stofvalget, saaledes at man ved eet Seminarium læste Omraader indenfor et Fag, som var ret forskellige fra, hvad man læste ved et andet Seminarium. Dette var særlig kendeligt paa det historiske, bibelhistoriske og geografiske Omraade, men ogsaa indenfor Naturkundskaben.

I Vinteren 1893—94 var Seminarielovforslaget atter forelagt Rigsdagen, og efter mange Forhandlinger, hvor særlig Provst *M. C. B. Nielsen* og *H. Trier* i Folketinget kæmpede energisk for Forslagets Grundtanker, lykkedes det endelig Kultusminister *Goos* at føre det igennem, og det udgik som »Lov af 30te Marts 1894 om Seminarier og Prøver for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen m. m.«. At denne Lov i flere Henseender danner et Vendepunkt i dansk Læreruddannelse, kan ingen nægte. Det blev nu fastslaet, at Maalet for Læreruddannelsen er *praktisk Lærerdydighed*; alle Seminarier fik *Øvelsesskoler*, og indtog den praktiske Uddannelse end kun en saare beskedne Plads, den stod dog som et Fanemærke. Ved en Fest, der kort efter Lovens Stadfæstelse holdtes paa Hotel Phønix, og hvor Repræsentanter for Ministeriet, Lovgivningsmagten, den nu afgaaende Eksamenskommission og Seminarierne var til Stede, var der fra alle Sider Glæde over, at man var naaet frem til en Ordning, og jeg husker, at *Th. Nielsen* i en ejendommelig Tale sagde, at med Hensyn til sine Grundtanker var denne Lov fejlfri. Det var vel et for stort Ord. Tiden har vist, at den i alt Fald ikke har kunnet hindre Fejl og Mangler. I Forsommeren udarbejdedes de Undervisningsbestemmelser, som Seminarierne nu skulde arbejde efter, og som i det væsentlige var gældende til 1931 (se Bekendtg. af 8. Juni 1894).

Aaret 1894 blev ogsaa for *Silkeborg Seminarium* et særligt Mærkeaar. Allerede i 1893 havde jeg købt et Jordstykke paa

ca. 14000 Kvadratalen, hvor det var min Hensigt at opføre en ny Seminariebygning. Denne opførtes i 1894 under Ledelse af Arkitekt *Frimodt Clausen*, Aarhus, og stod færdig i Novbr. 1894. Der byggedes en *Hovedbygning* med Facade til Skolegade og desuden en *Gymnastiksal* og i dennes Forlængelse en Børneskole. I Hovedbygningen var tillige Forstanderbolig paa 1. Sal. Silkeborg Kommunalbestyrelse viste Seminariet den Velvilje at overtage Garanti for en væsentlig Del af Byggegælden, saa Byggesummen kunde faas i »Bikuben« paa gode Rente- og Afdragsvilkaar. Kommunen viste ogsaa sin Velvilje paa en for selve Seminariets pædagogiske Gerning endnu mere betydningsfuld Maade, idet man gik ind paa en Ordning med Seminariet, hvorved det blev muligt for dette at faa en virkelig god *Øvelsesskole*. Man gik ind paa at henvise indtil 210 Børn til Undervisning i Seminariets Børneskole og for disses Undervisning at yde et Vederlag, der nogenlunde skulde svare til, hvad Undervisningen i den offentlige Skole kostede Kommunen. Seminarieskolen staaer under det almindelige Tilsyn, men Seminariet ansætter og lønner selv Skolens Lærere og lægger Undervisningsplanen, saaledes som det til enhver Tid anser det for bedst baade for Skolen og for Seminarieelevernes Uddannelse i praktisk Skolegerning. Vi begyndte med 4 Børneklasser, men allerede 1896 byggedes en Etage paa Børneskolen, og vi har siden altid haft 7 Børneklasser med ca. 200 Børn. *M. Mortensen* blev Skolens Leder og ofrede den ikke blot sit Arbejde, men ogsaa sin Kærlighed og sin Iderigdom. Han blev ved Skolen, til han i 1904 blev Skoleinspektør ved Silkeborg kommunale Skolevæsen, og Skolen fik da til Leder daværende Lærer ved Realskolen *Ludvig Mortensen* (dimmitteret herfra 1898), som virkede her, til han i 1920 blev Amtsskolekonsulent i Haderslev. Om end den Tid, Seminarieeleverne kunde ofre paa praktisk Undervisning i Børneskolen, var alt for ringe, saa er jeg vis paa, at Seminarieskolens nøje Tilknytning til Seminariet har bidraget overordentlig meget til at give os alle Forstaelse af, at mod den praktiske Lærerdugtighed maa alt vort Arbejde sigte.

Seminariet fik allerede i Oktbr. 1894 i Henhold til Lov af 30. Marts 1894 Statsanerkendelse med Ret til »at dimittere Lærere og Lærerinder til Folkeskolen«, og Seminariets nye Byg-

ninger indviedes den 16. Novbr. 1894. Da Indvielsesfestligheden vel nu kan have historisk Interesse for tidligere Elever og være et Minde for dem, der var med, hidsættes her efter »Silkeborg Avis« for 17de Novbr. 1894 et forkortet Referat:

»Indvielsen af Seminariets store og smukke Bygninger foregik med megen Højtidelighed. Ved 12-Tiden samledes c. 400 Mennesker i Skolens Gymnastiksal. Til Stede vare bl. a. Biskop *Clausen*, Aarhus, Provst *Møller*, Hammel og Pastor *Viberg*, Silkeborg, Silkeborg Kommunalbestyrelse og Skolekommissionen foruden en Mængde særlig indbudte Damer og Herrer blandt Skolens Venner og saamange af Byens Beboere, som den store Sal kunde rumme. Som udsendte af Kultusministeriet til at overvære Højtideligheden mødte Professor *Kroman* og Adjunkt *Axel Sørensen*, begge Medlemmer af Eksamenkommissionen. En festlig Stemning greb straks de tilstedeværende, idet et firstemmigt Kor af Seminariets Elever indledede Indvielsen med at afsynge første Del af en Kantate. De unge Stemmer lød kraftigt i det store Rum.

I.

KVARTET.

»Der er et yndigt Land,
det staar med brede Bøge,
nær salten Østerstrand;
det bugter sig i Bakke, Dal,
det hedder gamle Danmark,
og det er Frejas Sal.«

Der er en yndig Egn,
hvor Lyngens Tæppe brydes
mod Skovens stærke Hegn,
hvor Gudenaas Sølverbaand
blandt Bøgens stolte Kroner
forkynder Danmarks Aand.

Der er en herlig Plet,
hvor Vandet Hjulet tvinger
og aldrig bliver træt,

hvor Drewsens Vilje end har Bo,
hvor Hostrups Aand end vanker
i svale Skoves Ro.

Hvor Lyngen gror af Sand,
hvor Aaen stedse sender
ny Kraft mod Hjulets Tand,
hvor Vinden frisk i Skovens Top
bebuder Aandens Susen :
der vokser Skolen op.

II.

SOLO.

Drag med til Syden, til Blomsternes Pragt,
naar Jorden har klædt sig i Foraarets Dragt,
som Salomos Skrud gør til Skamme :
kom med til de Egne, hvor Tanken flyr hen,
naar Bethlehemsstjernen dig minder igen
og Løven af Israels Stamme.

Hvor skovklædte Bjerger mod Sol giver Ly,
der ligger dybt nede i Dalen en By,
dens Hytter mod Fjeldet sig bøje ;
og under den breder sig Bymarkens Jord,
og Marken er rede til Gavmildhed stor ;
saa lærte den Gud i det høje.

Med Sæk over Bryst og med Sædkorn i Haand
en Sædemand øver sin vanlige Dont,
dybt Kornene falder i Mulde ;
dog hyppig gaar Haanden og Foden i Staa,
han falder i Tanker ; hvad tænker han paa ?
Mon Sæden ej faldt, som den skulde ?

ENSTEMMIGT CHOR.

Han tænkte paa Kornet, som falder i Jord,
han syntes, det gik saa med Menneskets Ord,

som møder et Menneskehjerte:

Vel kan det slaa Rødder, hvor Mulden er god,
saa mangt dog for Stengrund ret aldrig fik Rod,
dets Død volder Skaberen Smerte.

Efter at Kantatens 2. Del for Solo var sunget, holdt Biskop Clausen Indvielsestalen, der i det væsentlige lød saaledes:

Vor Herres Jesu Kristi Naade, Guds Kærlighed og Helligaandens Samfund være med os! Det er med Glæde, jeg har modtaget Indbydelsen til at komme hertil og tale. Som ung Mand faldt det i min Lod at blive Vejleder for unge, der skulde uddannes til Lærergerningen, og senere har jeg paa mine mange Rejser i Landet haft Lejlighed til at tale med mange Lærere om deres Gerning. Jeg staar derfor ikke her i Dag uden Forstaaelse af et Seminariums Betydning for Folk og Land og Skolens Gerning i det hele. Det gælder især om, at der blandt de Lærere, der skal undervise de unge, er mange levende Personligheder, der kan saa en levende Sæd. At arbejde i en Børneverden er en Gerning, der bringer Glæde; thi Børn har af Naturen Trang til at tage imod.

Fra denne Skole vil mange unge gaa ud for at virke i Folkeskolens Tjeneste. Det bør være *dygtige* og *levende* Kræfter, og derfor maa der her lægges en god Grund, ikke blot Kundskabens, men ogsaa i det uforkrænkelige Guds Ord, der staar trods skiftende Menneskemener. De unge skal have grundige Kundskaber, men de skal tillige lære at bøje sig med ydmygt Sind for den almægtige Gud. Giv dem Kundskab: Fortæl dem om Bjerg og Dal, om Fuglenes og Blomsternes Bygning og Skønhed; men glem ikke at sige dem: *I er meget mere end de!* Fortæl dem om Kulturens Stormænd, om Menneskeslægtens største og ædleste Skikkelser, om vort Modersmaal og vore Minder. Ja, lad der falde Lys over alt, hvad der er Lys værd, over alt godt og ærbart, saa de unges Syn bliver lyst, men tag ogsaa Guds Ord frem og fæst Øjet paa det, der er Grundvolden for vort Liv. Det er ikke nok at tale om Gud som *Skaberen*, naar man gaar uden om de store Kærlighedens Mysterier, der skete Julenat og Paaskemorgen. Naturen har sine Mysterier, og Aandens Verden har sine, men øverst blandt disse staar dette, at Guds enbaarne

Søn er blevet Menneske for at forene og forlige Gud og Mennesker. Lad ogsaa denne Stjerne lyse i de unges Sind. Naar de unge faar et sundt Syn og et kristeligt Syn paa Menneskelivet, da vil de ogsaa selv blive til Velsignelse i vor Folkeskole. — — — Lad saa denne smukke Bygning, dette Seminarium, være indviet i Faderens, Sønnens og Helligaandens Navn! — Amen!

III.

CHOR.

Ja, Aandens Ord de falde dybt i Mulde!

SOLO.

Det led mod Høst i Israels Land,
hver Mand til Kornet saa;
men Sædemanden vandred,
hvor Søen spejlblank laa.

CHOR.

Men Aandens Ord de falde dybt i Mulde!

SOLO.

De trængtes om ham gammel og ung,
Moder med Barn ved Bryst,
han talte fra Skibet længe,
de hørte hvert Ord med Lyst.

CHOR.

Ja, Aandens Ord de falde dybt i Mulde!

SOLO.

Han higed efter Hjertets Muld,
brød gennem Stengrund frem,
hver nedtraadt Sjæl han plejed'
og viste mod Lysets Hjem.

CHOR.

Ja, Aandens Ord de falde dybt i Mulde!

SOLO.

Mod Ordets Sød hver Tidens Tjørn
kæmper med Vold og List;
hvor Ordet falder i Mulde,
der Gud giver Sejr forvist.

CHOR.

Ja, Aandens Ord de falde dybt i Mulde!

SOLO.

Hver Tidens Tjørn, hver Stengrund gold
ryddes ved Tro og Mod!
Hvor Mulden frem vi kalde,
saa let fæster Sæden Rod.

CHOR.

Ja, Aandens Ord de falde dybt i Mulde!

Efter at sidste Del af Kantaten, der i sin Helhed var forfattet af Seminarielærer Cand. theol. *Ludv. Bech* var afsungen, talte Seminarieforstander *Vinther*:

„Skønt jeg nødig drager personlige Forhold frem i en saa stor Kreds, tror jeg dog, at det *personlige* i Dag har en Ret til at gøre sig gældende. Det er med en ejendommelig Følelse, jeg i Dag ser ud over denne Sommers Arbejde: de travle Hænder, der har været i Arbejde, og de store Bygninger, der har rejst sig. Det er mange Aars Længsel, der ligger bag ved; thi den Tanke, at Seminariet skulde faa Kransen hejst paa sit eget Hus, har været Genstand for min Længsel, saa længe jeg har været her, og blev stedse stærkere, alt som Trangen ved den voksende Skare af unge, der kom her, blev større. Men naar jeg nu i Dag staar ved Værkets Afslutning, er det med en dyb Følelse af, at „Vorherre er Daarernes Formynder“; thi uden at Forholdene var sikrede, eller Vejene jævned, har Arbejdet gaaet frem Skridt for Skridt. Naar jeg da i Dag ser ud over, hvad vi har for os: den store *Skole for de voksne*, den hyggelige *Børneskole* for de smaa, *denne Sal*, hvor legemlig Idræt skal øves, og endelig

de mange unge, der er samlede her, og som nu med os Lærere skal arbejde i de gode, vel udstyrede Rum, da er det, at jeg føler det *personlige* trænge sig frem i min Sjæl og samle sig i en Tak til de *Institutioner og Enkeltmænd*, der har støttet og styrket os, til Maalet blev naaet. Vi skulde have en *Børneskole*, hvor de unge, der uddannes til deres fremtidige Gerning, ikke blot skal *høre og se*, hvorledes Børneundervisningen øves, men hvor de ogsaa efter Evne selv skal være med i Arbejdet. Det er Silkeborg *Kommunalbestyrelse* og *Skolekommission*, der skal have Tak, fordi den har gjort det muligt for os at faa en Børneskole knyttet hertil under saa heldige Forhold, som vist næppe noget andet Seminarium herhjemme endnu har det. Det er mit Haab og min Tro, at denne Skole skal blive et betydningsfuldt Led i vor Læreruddannelse her, og at de Timer, Eleverne skal tilbringe i denne, skal blive aandeligt frugtbare for deres Gerning i vor Folkeskole. Men naar vi nu staar her med 120 Børn og med Udsigt til flere ad Aare, saa skal det betones, at det er Forældrene, der *frivilligt* har ønsket at sende deres Børn til os, trods det, at der har været megen Tale, ogsaa her, om, at Børnene i Seminarieskolerne vilde blive „Prøveklude“ for en umoden Undervisning. Denne Frygt er forstaaelig, da Seminariebørneskoler kun er lidet kendte herhjemme, men des større Tak til de Forældre, der har haft Tillid til os og vor Gerning. Saa vist som jeg tror, at Frygten er utidig, og har set, dels i Sverige, endnu mere i Finland, hvor glade Forældrene er ved at sende deres Børn til Seminarieskolerne, saa vist tror jeg ogsaa, at Forældrene her ikke skal blive skuffede i deres Tillid til os. Jeg vil haabe, det skal blive skrevet med levende Træk gennem selve Arbejdet, der gøres: Her er ingen Legestue, men en hyggelig og god Arbejdsstue!

En Tak til Kommunalbestyrelsen, fordi den ved sit Tilbud om Kommunens Garanti har gjort det muligt for os at faa det økonomiske godt ordnet! Tak for den Tillid, man derved har vist til vor Gernings Alvor. En Tak endelig til de mange enkelte, der paa forskellig Maade har været os til Raad og Støtte, ikke mindst Arkitekt *Clausen* og Bygmestrene.

En Tak til alle dem, der er mødt her i Dag, og som har villet være med til at gøre denne Dag til en Festdag for os! Særlig

retter jeg denne Tak til Biskop *Clausen* og Provst *Møller*, der begge har ønsket at tale her i Dag, til *Kultusministeriet*, der har villet sende os den nuværende Seminariekommision i Dagens Anledning, og til Professor *Kroman* og Adjunkt *Axel Sørensen*, der har fulgt Ministeriets Ønske om, at de skulde komme her. Da de begge er Medlemmer af Eksamenkommisionen, vil jeg sige, at vel har der i de senere Aar været et næsten spændt Forhold mellem Eksamenkommisionen og Seminarierne paa Grund af det store Mandefald ved Eksamen, og vistnok har man i adskillige Tilfælde ramt fejl, men dog tror jeg, at vi her har været i ret god Forstaaelse med Eksamenkommisionen, naar den tog alvorligt paa sin Opgave i den Hensigt at hæve den danske Lærerstand i Kundskab og Dygtighed. Har det end ikke været behageligt at øve Strenghed ved Eksamen, saa har dog sikkert Kommisionens Færd bidraget sit til, at vi nu staar med en anden Seminarieordning, der efter mit Skøn vil bringe mere Ro, sund Tilegnelse og Fasthed ind i Seminariearbejdet. Der var Fare for, at Arbejdet, ikke mindst paa de private Seminarier, skulde løbe ud i Eksamensdressur uden tilstrækkelig Tid til en rolig og virkelig Tilegnelse. Derfor har jeg efter Evne været med til at arbejde for den nye Ordning, og derfor hilser jeg den velkommen. Da vi her i Dag har saa mange af Skolens Tilsynsmænd samlede, vil jeg sige: Maatte dette, at de alle er kommen som venlige Gæster, være et godt Varsel om Forholdet mellem Tilsynet og Seminarierne i det hele. Et Tilsyn virker generende og bringer hverken Glæde eller Gavn ind i en Skoles Arbejde, naar det kommer med Ønsket om at gribe ind i dette og med Ufrihed i Anskuelser og Syn; men et kyndigt Tilsyn kan ogsaa virke aandeligt oplivende og ansporende, naar det kommer med Velvillie, med Trang og Evne til at udveksle Idéer og Tanker med dem, der staar i det daglige Arbejde, og som ofte trænger til fornyende og friske Tanker. Jeg vil tro, at et saadant Forhold under den nye Ordning vil have gode Betingelser for at vokse frem.

Men naar nu det personlige har faaet sin Ret, maa jeg nævne, hvad det er, der skal fylde vor Skolegerning i det daglige Arbejde. Der er sagt, at de mange Skoler er et Vidnesbyrd om den store Oplysningstrang i Nutiden. Maaske! I alt Fald er de Vid-

nesbyrd om, at *Kundskabens Magt* er anerkendt. Derimod er de ikke et ufejlbart Vidnesbyrd om, at *Oplysningstrangen* er ægte, og at denne Trang i Skolen mødes med en tilsvarende Evne til at fylde og nære. Marstrand har engang malet et Billede: En Rytter, der rider paa et Æsel, og som, hver Gang Dyret sagtner sin Fart, stikker et Høknippe paa en Stang ud foran det. Det forstærker da Farten, men det naar aldrig Høknippet. Lad Høknippet være alle de store eller smaa Embeder, der lokker Ungdommen til Kapløb, og Rytteren alle os Lærere, der med Udsigterne ansporer dem, der gaar trætte paa Vejen. Billedet er ikke tiltalende; thi det taler ikke om *Oplysningstrangen*, der mødes med *Oplysningsevnen*; det taler om et Jag uden Idealitet, og heri vil jeg nødig tjene, da jeg under baade de unge og mig selv en bedre Glæde. Der er et andet Billede, der staar for min Sjæl. Skolen er i særlig Forstand en Bro mellem Nutid og Fremtid; thi de Idéer, der er i Dæmring, har man i de unge, der sidder paa Bænken. Det er en Skolemands Glæde at kunne tro paa det gode i de unge, han arbejder med, tro paa, at „hvor der er gærende Kræfter, skyder det Aaret efter“. Jeg har haft noget af denne Glæde; thi mange unge har jeg mødt, der har villet noget godt, og om hvis Arbejde i vor Folkeskole jeg derfor tør have de bedste Tanker. Mit Syn paa denne Skoles Opgave samler sig om Billedet af to Træer, der skal staa foran Skolens Dør. Der er *Kundskabens Træ*; thi Skolen skal meddele Kundskab, men saaledes, at *Interessen* vækkes, og *Evnerne* øves, ikke blot saaledes, at *Hukommelsen* fyldes. Derfor maa det stadig erindres, at *Kundskaber* kan stødes ned i Folk, men *Interessen* maa der kaldes paa. Deri er Vejen for den ægte Kundskabstilegnelse betegnet. Men ogsaa et andet Træ skal staa foran Skolens Dør: Et Seminarium er ikke blot en Kundskabsskole, det er en *Læreruddannelse*, der skal gives, og her faar *Opdragelsesidéerne*, teoretisk og praktisk, deres Betydning. Det varsler godt for de danske Seminarier, at disse Idéer nu har faaet en mere fremskudt Plads i Arbejdet. Der har hidtil været noget uheldigt ved *Pædagogikkens* Stilling paa Seminarierne. Det har været en blot *teoretisk* Læreruddannelse, man har haft, og derfor er det et Fremskridt, at den nye Seminarieordning ikke blot vil knytte Børneskoler til Seminarierne, men at Eksamensordningen nu bliver

saadan, at der kan blive bedre *Tid* til den praktiske Uddannelse. Den vordende Lærer skal ikke blot *høre om og tænke over* Opdragelses- og Undervisningsspørgsmaal, men ogsaa *se paa*, hvorledes der undervises, og selv øve sig i at undervise. Det er i Finland kendeligt, at den omfattende praktiske Læreruddannelse har virket heldigt ogsaa paa den teoretiske Pædagogikundervisning, idet man ved denne stadig benytter Erfaringer og Iagttagelser fra Børneskolen. Saa skal da Kundskabens Træ staa med en løvrig Krone i vort Skoleliv, og dets Frugter skal øve *Evnerne* og vække *Interesserne*, men den særlige Læreruddannelse skal staa ved Siden og skygge over vort Arbejde. Er vi saa færdige? Nej, jeg vil ikke slutte uden et Ønske om, at endnu et Træ maa staa paa Skolens Grund og løfte sin Krone over alt andet:

Jeg tror, at der i en god Ungdoms Sind er Trang til at give sig hen til noget ædelt og godt i *Beundring, Hengivelse og Kærlighed*. En Skole, der ikke møder denne Trang, vil trods al anden Dygtighed ikke løse sin Opgave saaledes, at vor Folkeskole er tjent dermed. Skolen har Fag, der har Evne til at befrugte disse Sjælelivets ædleste Evner. Den kan i *Historien* lade de unge mødes med de Mennesker, der har levet et Liv under Tugt af Sandhedens evige Idealer, og der er Rejsningsmagt i dette. Den kan gennem *Litteraturen* lade de unge møde Poesiens rige Væld, lade det befrugte deres Tanker og Følelser. Jeg tror paa Poesiens Evne til at gribe og forme Sindet under Idealernes Tugt. Endelig har Skolen gennem *Religionsundervisningen* en Vej, ad hvilken den kan lade de unge se ind i den religiøse Verden. Jeg tror, at vi har mer end nok af Religion som »Fag« betragtet ved vore Seminarier, og at der uden Skade kunde foretages Indskrænkning i Stoffets Eksamensfordring, men jeg tror ogsaa, at der i et Skoleliv maa være Timer, da en Lærer aandelig talt stiger ned af sit Kateder og lader Eksamenshensynet træde tilbage, for at det, der er Sagen selv, kan træde stærkere frem. De, der skal uddannes til en Lærers Gerning, kan ikke nøjes med Kundskab og Lærerdygtighed, ikke engang med Poesi; de maa have et Alter i deres Sjæl, hvor de stadig paany kan vie sig ind til Livets Alvor og føle sig paa hellig Jord. Men til at føre Mennesker hen foran et saadant Alter kender jeg ingen anden end ham, der sagde: „Jeg er Vejen, Sandheden og Livet“! Maatte

da ogsaa *Livets Træ* staa paa Skolens Grund. Dets Frugter opblæser ikke, thi de er „af Guds Naade, til Guds Ære“. Maatte vi faa Lykke til at uddanne kundskabsrige og dygtige Lærere, men ogsaa *levende* Mennesker, der kender Vejen til ægte Livskilder. Lad mig slutte med et Vers, der har ligget mig i Tanken, naar jeg i Dag har ønsket at lægge mit personlige Syn paa vor Gerning frem:

»Læg din Gerning frem for Dagen,
røgt den troligt Aaret rundt:
virke stort er ikke Sagen,
men kun det: *at virke sundt!*«

Derefter blev følgende Sang af M. M. sunget:

Staa, vort Hus, i Tider lange!
Strø din Sæd med frejdigt Mod!
Sæd, som grønnes kan i Vange,
slaa i Hjerteagren Rod,
taale Vintrens Storm og Slud
og i Vaaren foldes ud!

Aand i Kundskabs kolde Flammer
Liv fra Livets varme Bryst!
Tænd i Hjertets stille Kammer
Kærlighedens ædle Lyst!
Læg i vege Viljer Staal,
Sæt vor Ungdom lyse Maal!

Hjælp vort Land, at Borg og Hytte,
spredte trindt ved Hav og Aa,
maa af Poge smaa, som lytte
for vor Saga at forstaa,
faa et Værn af Manddom stærk,
god til gæve Heltes Værk!

Tider rinde, Slægter fødes,
svinde bort i Glemsels Hav;
hvad i Aandens Straaler glødes,
trodsr kækt dog Tid og Grav!
Frygt da ej, grib dristigt til!
Liv er ædle Kræfters Spil!

Derpaa talte *Kr. Johansen*, Seminariets tidligere Forstander, om Seminariets Fortid, de Vanskeligheder, det havde haft at overvinde, og den Tro til Fremtiden, der laa bag ved et Bygningsværk som det, der her var rejst!

Her, hvor Sø og Aaens stille Vande
gled i Seklets Gry mod lyngklædt Bred,
trælsom Vej op over Aaens Rande
bugted sig for mædig Vandrers Fjed,
her var øde ved de tyste Skove,
hæse Ravne skrege Stedets Navn;
klingre Lyd fra Gaardens Plejl og Plove
var kun Varsler for en Fremtids-Stavn.

Nye Tider baner andre Veje:
Fremtid gror, og Lyngen blomstrer af,
Nutid bygger sig et Arv og Eje,
Dampen fører over Fortids Grav.
Blicher skued grant paa Himmelbjerget
Hedens Hytte bygt som et Palads;
Landet nyt, af nye Skoler værget,
Grundtvig drømte om fra sit Parnas.

Nu for Lyngen vokser Folkevrmlen:
bredt sig Byen over Aasen drog;
Spir og Fløje hæver sig mod Himlen,
op mod Lyset vifter Dannebrog.
Her skal Skolen i sin stille Virken
hjælpe med at højne Sind og Sans,
Skolens Fløj og Spiret hist paa Kirken
pege op mod Solens gyldne Glans.

Lærerskole! Frem mod Lys du stævner,
du skal sprede Lysning viden om,
varme Hjerter, klare dunkle Evner,
hærde Viljer, rens Frasers Flom.
Da maaske vi kunne fremad vinde
over Hedens Sand og Døgnets Strid;
du et Blad kan ind i Kransen binde,
der skal hædre stolt vor nye Tid.

Efter at ovenstaaende Sang af *Kr. Joh.* var sunget, talte Provst *Møller*, Hammel, ud fra Herrens Ord om Manden, der bygger paa Klippen.

Den smukke Højtidelighed sluttede med Salmen: „Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud“, og de tilstedeværende tog de nye Lokaler i Øjesyn.

Vi skal endnu tilføje, at Indvielsen fik en mere privat Afslutning ved en Festmiddag paa Skolen, i hvilken de fremmede Gæster, Kommunalbestyrelsen, Pressens Repræsentanter og forskellige af Byens Borgere deltog. Ved denne herskede den fornøjeligste og livligste Stemning, og Talerne gik Slag i Slag. Efter Maaltidet samlede Deltagerne med Seminariets Elever til et lille „Sold“, hvor der lød mange gode og muntre Ord. Bl. a. holdt Professor *Kroman* ved denne Lejlighed et langt, udmærket Foredrag om Læreruddannelsen. Han udtalte heri sin Glæde over Silkeborg Seminarium, der var et af de første, der havde søgt at komme til Forstaaelse af Eksamenskommissionens egentlige Maal i de senere Aar, og som nu var det første private Seminarium, der havde fyldestgjort de Fordringer, den nye Seminarie-lov stillede, ikke mindst med Hensyn til den fortrinlige Ordning af den til Seminariet knyttede Børneskole. Han ventede derfor, at Arbejdet ved Silkeborg Seminarium vilde bære gode Frugter. — — — Den fornøjelige Sammenkomst, der først sluttede Kl. 2 om Natten, oplevedes af adskillige smukke flerstemige Sangnumre, som Seminariets Sangkor udførte.

Tiden fra 1894 og indtil 1911 var i det ydre en forholdsvis rolig Tid for Seminariet. Arbejdet maatte samle sig om at faa det mest mulige ud af Seminarieordningen af 1894, og i det store og hele var der kun faa Forandringer i den Lærerkreds,

som bar det meste af Arbejdet. *Morten Mortensen* blev Skoleinspektør i Silkeborg 1904, men beholdt dog Undervisningen i Pædagogik til 1905, da jeg selv overtog dette Fag. *A. H. N. Kirkeskov* underviste kun ved Seminariet til 1897, da Realskolen krævede hele hans Tid, og *Cand. phil. Ludv. Jensen* har fra 1897, da Lærer *P. K. Jensen* forlod Seminariet, haft Undervisningen i Dansk, Stil og Tegning. Pastor *Hemming Carstensen*, Sejling, havde fra 1897 hele Religionsundervisningen, *Ludv. Mortensen* siden 1904 Ledelsen af Børneskolen og den væsentligste Del af de praktiske Øvelser. Gymnastiklærer *K. P. Knudsen* fik fra 1898 Undervisningen i Gymnastik for de mandlige Elever. Ved Børneskolen har der ganske naturligt været mere Lærerskifte, men to af dens Lærerinder har dog virket ved denne i en lang Aarrække: Frk. *Sofie Hansen*, som tillige havde Haandarbejde og Gymnastik med Seminariets kvindelige Elever, og Frk. *Henriette Knudsen*, som siden 1894 var knyttet til Børneskolen. Lærer *P. Balling* var Lærer i Regning og Geografi ved Seminariet siden 1896, indtil han ved Begyndelsen af Skoleaaret 1910 maatte fratræde paa Grund af, at hans Lærergerning ved Mellemskolen og Ungdomsskolen „Kornmod“ hindrede ham i at fortsætte. Lærer *Knud Knudsen*, som allerede i 1903 blev ansat ved Børneskolen, har siden haft Undervisningen i Historie og Regning ved Seminariet.

I 1910 blev *N. P. Halsteen* kaldet til Skoleinspektør i Svendborg. Hans Plads blev overtaget af Realskolebestyrer *H. P. Jepsen*, Nakskov, mangeaarig Lærer i Naturfagene ved Brønderslev Realskole og kendt ved sin Virksomhed for en praktisk Fysikundervisning ved Realskolerne. Seminarielærer *Lauritz Thomsen*, som siden 1904 havde været fast Lærer her i Musik og Sang, rejste i 1910, idet han af Helbredshensyn maatte søge en mere rolig Virksomhed som Organist og Førstelærer i Hilserslev. Han afløstes af Seminarielærer *Aage Emborg* ved Horsens Kvindeseminarium. Det er med Tak, jeg tænker paa de Lærere, som i længere Tid har virket her, og det var med Vemod, at jeg saa dem rejse, men baade de, jeg har kunnet nævne her, og mange flere, skal mindes i Seminariets Historie for det dygtige Arbejde, de har udført. Der kunde være meget at sige om de enkelte, men det bedste Minde har de i deres Elevers Sind.

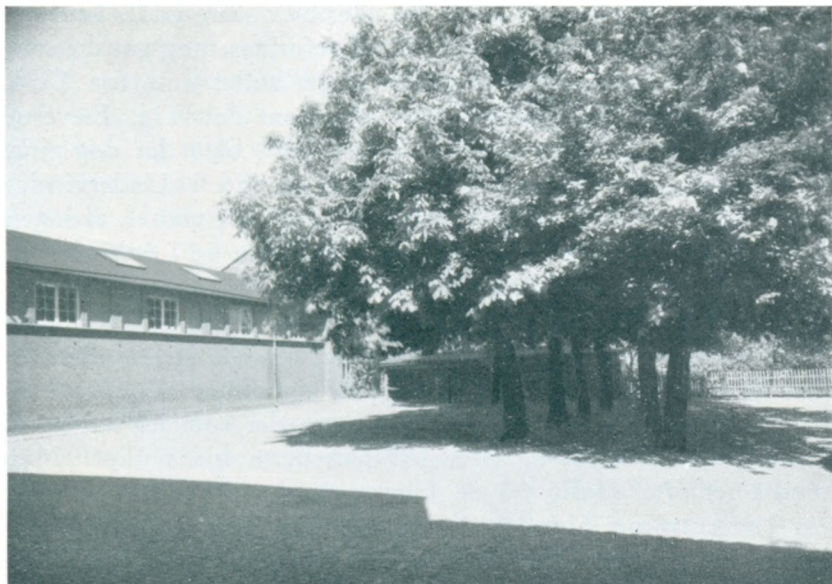

Seminariets Skolegaard.

Seminarieret har i hele Tidsrummet 1894—1911 været stærkt besøgt. I 1904 optog vi en Dobbeltklasse og atter i 1909. Forberedelsesklassen har ligeledes været stærkt søgt. Tallet paa de kvindelige Elever har været voksende; det samlede Elevtal var i 1910—11 ca. 130 i 4 Klasser, hvoraf ca. 53 var kvindelige Elever. Forberedelsesklassen havde ca. 30 Elever.

I 1904 opførtes der en ny Bygning med en rummelig Foredragssal og en Del gode Elevværelser, og i 1910 købte jeg den tidligere Realskolebygning af Kommunen, idet Realskolen i 1908 blev omdannet til kommunal Mellemskole, og Mellemskolen flyttede da i 1910 ned i den tidligere Borgerskolebygning.

Gamle Elever véd, at Realskolebygningen laa lige ved og i Flugt med Seminarieret, og at Bygningen er opført i samme Stil. Ved Købet af denne Bygning naaede Seminarieret at faa Plads og en god Ordning af Lokaliteterne. Seminarieret fik sin egen Skolegaard, som den hidtil havde haft fælles med Børneskolen, og Børneskolen fik sin Skolegaard og udmærkede Legeplads i den tidligere Realskolegaard. Desuden fik Børneskolen 5 gode Klasseværelser i Realskolebygningen, og Seminarieret fik i samme

Børneskolens Gaard.

Bygning sin egen Sal til Samlinger. Samtidig med Købet af Realskolebygningen blev der anskaffet ny og tidssvarende Fysiksamling, der indkøbtes og ordnedes af *H. P. Jepsen*. Ligeledes ordnede han en god Laboratoriesamling, og vi kunde i Skoleaaret 1910—11 for første Gang give Eleverne i ældste Klasse Laboratorieøvelser.

Med disse Oplysninger er Seminariets ydre Historie ført frem til det Aar, hvori det kunde se tilbage paa 25 Aars Virksomhed.

Det er udenfor al Tvivl, at Seminarieloven af 1894 bragte betydelige Fremskridt og paa afgørende Punkter. Der blev Fasthed og Plan i Seminariernes Arbejde. Ingen kunde længere uden Ministeriets særlige Tilladelse gaa op til Eksamen uden at have gaaet paa Seminariet den i Loven fastsatte Tid. Naar derfor herefter kun faa af Seminariernes Elever faldt ved Eksamen, er dette let forklarligt, idet de allerede blev sigtede ved Optagelsesprøven, og paa Grund af Seminariernes Indstillingspligt naaede de, der ikke kunde følge med, ikke frem til Prøven. Der kom mere Fasthed og Plan over hele Uddannelsen,

hvilket ikke vil sige, at alt nu var eller blev saare godt. I mange Fag blev Undervisningen i høj Grad reformeret, og ganske særlig blev den praktiske Uddannelse noget andet end før 1894. Alle Seminarier fik Øvelsesskoler, og skønt den Tid, Eleverne kunde tilbringe i disse, endnu var for kort, blev der dog gjort et virkeligt Arbejde paa at føre de unge ind i Undervisnings Metode, Midler og Veje. Hvor sandt det end er, at ingen bliver en dygtig Lærer, før han selv kommer ud i Arbejdet og prøver at høste, hvad han saar, saa er det lige saa uimodsigeligt sandt, at de Lærere, der gik ud efter Seminarieordningen af 1894, var teoretisk og praktisk bedre rustede til at undervise, end de i Almindelighed var før 1894, da denne Side af Uddannelsen spillede ringe Rolle. For dem, der som jeg har staaet i Arbejdet baade før og efter 1894, er dette øjensynligt. Man mødte ret ofte, særlig fra de Elever, der havde Lyst og Anlæg for Lærergerning, Udtalelser som disse: »Timerne i Børneskolen er de bedste, vi har. Blot vi havde mere Tid til at sysle med dette Arbejde!«

Endelig maa det fremhæves, at Eksamens Henlæggelse til Seminarierne medførte en Samvirken mellem Censorer og Lærere, som ingenlunde var uden Værdi. Der naaedes maaske aldrig helt, hvad jeg personlig havde ventet; men vi har haft baade Glæde og Udbytte af de Drøftelser om de forskellige Fag og Forhold, som Censorerens Nærværelse ved Seminariet gav Anledning til. Seminarielærere kunde faa Impulser og Ideer fra Censorer, der som Regel kom med speciel Viden i deres Fag. Mange af os maa mindes fornøjelige Drøftelser med Frk. *Ida Falbe Hansen*, Professor *K. Kromann*, Professor *Sophus Sørensen*, Professor *N. A. Larsen* m. fl. Og Censorerne fik ogsaa Forstaaelse af, at Elever, som maatte arbejde med 17—18 Fag paa een Gang, ikke maa kræves til Regnskab for *uvæsentlige* Ting og Forhold paa vidt spredte Fagomraader. I det hele og store var Samarbejdet mellem Censorer og Lærere godt og fornøjeligt.

Seminarieloven af 1894 bestod som bekendt i Tidsrummet 1894—1931 med de Ændringer i Fagkrav og Karakterberegning, der kunde gennemføres rent administrativt, og som ogsaa efterhaanden ændrede flere Forhold. Ogsaa Privatseminariernes Kaar

ændredes betydeligt ved højere Statstilskud paa Finansloven, særlig fra Aaret 1920. Det kostede stort og mangfoldigt Arbejde at naa frem hertil, og uden at være ubeskeden tør jeg nok sige, at det ikke mindst var Seminarieforsøger *Byskov*, Gjedved, og mig, der baade overfor Ministeriet og Rigsdagen maatte gøre det største Arbejde for at gøre det klart, at de forskellige Tidsforhold og de højere Lærerlønninger ved andre Skoleformer nødvendigvis krævede et meget større Tilskud til Privatseminarier, end Loven af 1894 forudsatte. Ogsaa Statstilskud til Seminarieøvelsesskoler blev betydeligt forhøjet. Endelig lykkedes det i 1928 *Byskov* som Undervisningsminister at gennemføre en Lov om Statstilskud til Privatseminarier og om Efterløn til disse Lærere.

Men trods de pædagogiske og økonomiske Fremskridt, Loven af 1894 bragte, og trods det, at Arbejdet efter denne Lovs Rammer i det hele gik tilfredsstillende og i mange Retninger godt, saa var der dog stadig en voksende Kritik over Læreruddannelsen. Denne Kritik, der slet ikke udgik fra Folket selv som Misfornøjelse med, at de Lærere, der uddannedes, kunde for lidt, blev særlig baaret frem af Danmarks Lærerforenings stærke Organisation og til Dels af *Fagspecialister*, der hver for sig ønskede deres særegne Fag udvidet. En Del af denne Kritik hvilede paa løs Grund og havde mere sin Grund i »honnet Ambition« end i gode Grunde. Atter og atter blev det fremhævet, at Lærerne for at hævde deres sociale Anseelse maatte have *obligatorisk* Undervisning i Fremmedsprog. Fra Seminarernes Side var der god Vilje til at tage et eller to Sprog med i Undervisningen, og der var et ret stort Tal af Eleverne, der fik en saadan Undervisning, at de kunde tage Tillægsprøven i Engelsk eller Tysk eller i begge Sprog. Men at indføre Sprog som *obligatorisk* Fag vilde være uforsvarligt med den Tid, der stod til Raadighed i de 3 Aar, og med de Fagkrav, der stillede i alle andre Fag. Der krævedes ogsaa en fyldigere Uddannelse i Praktik og Pædagogik, en Udvidelse af de bestaaende Fag med Samfundslære, Sundhedslære, Kemi og Laboratorieøvelser. Kort sagt: Kritikken var levende ved Lærerorganisationernes Møder, og Kravene var saa mange og store, at de umulig kunde imødekommes ved en 3aarig Læreruddannelse, med mindre

man maatte stille Krav om Studentereksamen ved Optagelsen — hvad nogle ønskede — eller i det mindste Realeksamen, og dette vilde være at bryde saaledes med den folkelige Linie i vor Lærerruddannelse, at der slet ikke kunde være Tale om at gennemføre saadanne Krav. Fra Seminariernes Side var der Ønske om en 4aarig Uddannelse med noget større Optagelseskrav, og der blev fra »Dansk Seminarieforening« — i hvis Styrelse jeg i næsten hele Tidsrummet sad — gjort mange Tilløb og stort Arbejde for at vække Forstaelse for en saadan Ordning — se f. Eks. mit Indledningsforedrag om Lærerruddannelse ved Landskolemødet i Aarhus 1909 (Beretningen om Mødet Side 17—29). Men hverken i Rigsdagen eller Ministeriet var der endnu nogen Vilje til at gaa den Vej.

I 1919 nedsattes efter Forslag af daværende Undervisningsminister *Kejser-Nielsen* den store Skolekommission, der bl. a. ogsaa fik til Opgave at fremkomme med Forslag til en Reform af Lærerruddannelsen. Ved Drøftelserne af Seminarispørgsmaal tilkaldtes Seminarieforstanderne *Stig Bredstrup* og *P. J. M. Vinther*, Overbestyrerinde Frk. *Martha Steinthal* og Seminariforstanderinde Frk. *Mohr* samt for Forskoleseminariernes Vedkommende Provst *J. Nissen*. Skolekommissionen fremlagde sit Arbejde 1923 og bl. a. ogsaa Forslag til 4aarig Lærerruddannelse. Om Indhold og Ordning havde Kommissionen delt sig i et Flertal og flere Mindretal; men det blev Flertallets Forslag, der i det væsentlige blev taget op og herefter ført frem af Danmarks Lærerforening. Undervisningsminister *Appel* gjorde flere Forsøg paa at fremlægge et Forslag om 4aarig Lærerruddannelse i Rigsdagen, men kunde ikke faa »Venstre« med dertil, og derved blev Kritikken mod Ordningen af 1894 stærkere og stærkere fra selve Lærerorganisationernes Side. Efter næsten endeløse Drøftelser og Resolutioner fra Lærerorganisationen og Seminarieforeningen fremlagde Undervisningsminister *Borgbjerg* i 1929 Forslag om Nyordning af Lærerruddannelsen, og dette Forslag blev med en Del Ændringer ført gennem Rigsdagen og gennemført som »Lov om Seminarier af 15. April 1930«. I Henhold til denne Lov nedsatte Undervisningsministeriet et Udvalg til Udarbejdelse af Læseplan og Eksamensændring efter den ny Lovs Rammer, og dette Udvalg udpegede af sin Midte et Underudvalg bestaaende

af de af Seminarierne i Henhold til Loven valgte Repræsentanter og Skolekonsulenten til at fremkomme med udarbejdet og motiveret Forslag til Læse- og Eksamensplan. Som Formand i dette Underudvalg havde jeg saa meget Arbejde, at jeg i det meste af Tiden April 1930 — April 1931 kun kunde besørge faa af mine Timer hjemme. Og efter at Underudvalgets Forslag atter var gennemdrøftet i det samlede Udvalg, afgav dette sin Betænkning i April 1931, hvorefter Ministeriet udsendte den »Bekendtgørelse af 4. Maj 1931«, der nu med de mindre Ændringer, der efterhaanden har vist sig ønskelige, er gældende for Optagelsesprøve, Undervisning og Prøver ved Seminarierne. Dermed var vi endelig kommen ud af det Dødvande, hvori Diskussionen om Læreruddannelsen var ved at forsumpe, og alene dette er en Værdi, der giver Mulighed for nyt Initiativ, ganske bortset fra de mindre gode Sider, som den ny Ordning maatte have, og som under dens Udfoldelse vil vise sig.

Skønt vi nu i 1936 har dimitteret 2 Gange efter den ny Ordning, turde det være for tidligt at udtale nogen egentlig Dom om dens gode og svage Sider. I et Foredrag ved 13. nordiske Skolemøde i København 1931 har jeg gjort Rede for mit Syn paa den ny Ordning (»Beretning om 13. nordiske Skolemøde Kbh. 1931, S. 355). I sin Form er den et Kompromis mellem folkelige og pædagogisk-moderne Tanker om Læreruddannelse, og dette har givet Ordningen en Dobbeltstil, hvor det jævne folkelige Syn paa, hvad en Uddannelse til Lærergerning i Folkeskolen især maa gaa ud paa, dog i høj Grad er trængt tilbage for det moderne pædagogiske. Mest iøjnefaldende er Gennemførelsen af de 4 Aars Uddannelse foruden et Forberedelsesaar for alle, der ikke møder med en god Real-, Præliminær- eller Studentereksamen. Al privat Uddannelse ad forskellige Veje — der allerede ved Loven af 1894 blev sjælden, om end ikke helt afbrudt — er nu »en saga blott«. Seminarieuddannelsen er legaliseret som den eneste Vej til Lærergerning i Folkeskolen. At Optagelsesprøven endnu kun stiller de samme Krav som under den tidligere Ordning, saa at det endnu er muligt for velbegavede unge fra Land og By at komme ind uden at have nogen Eksamen, er vel en Indrømmelse til den folkelige Linie, men medfører saa ogsaa den Vanskelighed, at

disse Folk, selv om de har gode Evner og levende Interesse, har meget vanskeligt ved i de to første Seminarieaar at klare sig ved Siden af Realister, Præliminarister og Studenter. Man kan forudse, at det snart vil blive Reglen, at alle møder med en Forberedelseseksamen. Og saa er det Ideal — om man vil kalde det saa — naaet, at alle de, der vil være Lærere i den danske Folkeskole, maa læse uafbrudt fra deres 7. til 21. Aar! Jeg ser ganske bort fra, at dette er en *kostbar* Uddannelse, og tænker mere paa, at det i Længden vil skabe en anden Lærertype i Danmark.

Lovens og vel endnu mere Læseplanens »Aand« præges i alt Fald i Formaaalsparagraf af, at der nu i de 4 Aar skulde være Plads til mere modnende Arbejdsformer, og der er heller ikke Tvivl om, at Arbejdet fra Seminariernes Side indstilles herpaa; derpaa sigter baade Laboratorieøvelserne i Naturfagene og de saakaldte »frie Arbejder« eller Afhandlinger i disse og i Aandsfagene. Men at Indtrædelsesalderen er sat ned til 17 Aar, og at der er store Fagudvidelser — eet Sprog *obligatorisk*, Samfundslære, Nationaløkonomi, Kemi, Geologi, Sundhedslære, Sløjd — uden at der er slaet *væsentlig* af paa de gamle Fags krav, skal jo ikke netop lette Muligheden for det mere selvstændige og modnende Arbejde, der skulde være det bedste ny i Reformen. Og særlig tør man nok sige, at der i de to første Aar, da Eleverne maa arbejde med *alle* Fag — undtagen Pædagogik og Praktik — maa være mere Pres over Arbejdet, end man havde under den tidligere Ordning. Om der, f. Eks. ved kraftig Beskæring af Lærestoffet, kan findes bedre Vej her, end Loven anviser, maa Fremtiden vise. Men jeg tør ud fra den Erfaring, jeg har fra to tidligere Ordninger, nok sige, at hvis de Lærere og Lærerorganisationer, der har arbejdet kraftigst for den ny Ordning, selv skulde gaa ind under det ny og i 4 Aar arbejde under de Forudsætninger, de fleste 17aarige kan ventes at møde med, saa vilde de utvivlsomt mere komme til at mærke *Ansvar* end *Æren* for den ny Lov. Jeg skulde tage meget fejl, om den ny Lov vil leve saa længe som Loven af 1894 uden at gennemgaa store Omdannelser. Eet er, hvad der tager sig ud i Teorien og Papiret, et andet, hvorledes det vil virke i Praksis og Timeplan paa den Ungdom, der gaar ind un-

der Ordningen. Det er en utvivlsom Fordel, at der nu efter 1. Del er to Aar til de Fag, hvori der prøves til anden Del, bl. a. til Praktik og Pædagogik, Litteratur og Historie samt Kirkehistorie og Troselære. Men den Tid, der herved skulde blive til »frie Arbejder« og en dybere Tilegnelse, modvirkes til Dels ved den saakaldte »Speciallæsning« i 3. og 4. Kl. Det er naturligtvis i og for sig kun godt, at Elever, der har Lyst og Evne, kan faa Tid og Lejlighed til under Vejledning at dyrke et eller andet Fagomraade, der har deres særlige Interesse. Dette har vel forøvrigt enkelte altid kunnet, og dette vilde de under den ny Ordning end bedre kunne. Men i Kraft af Loven skal *alle* i 3. og 4. Klasse dyrke et »Speciale« i en af 3 Faggrupper (Naturhistorie — Geografi; Matematik — Fysik; Dansk (Svensk) — Historie). Enhver, der kender Seminarieforhold, vil vide, at det ingenlunde er *alle* i en Klasse, der ved Siden af en Række Eksamensfag med faste og omfangsrige Krav har Tid eller *Evne* til at faa noget ud af et saadant »Specialstudium«. Et saadant burde næppe være obligatorisk i en Uddannelse, der maa spænde over saa mange og vidt favnende Fagomraader, men høre hjemme ved en Efteruddannelse, ved Feriekursus eller Aarskursus. I Seminarieudvalget gjorde jeg mig til Talsmand for, at denne Speciallæsning foreløbig skulde være eksamensfri, i alt Fald til man fik nogen Erfaring om, hvorledes den vilde virke i Helheden, og dette opnaedes der da Enighed om. Min Erfaring er nu, at der i det store og hele arbejdes med Interesse paa Speciallinierne, men at dette ogsaa i nogen Grad suger Kraft fra det grundige Arbejde i de egentlige Eksamensfag, som mange af Eleverne trænger til og har mer end nok at gøre med. I det hele er det mit Indtryk, at Seminarieloven af 1930 og den hermed følgende Læse- og Timeplan stiller Seminarierne overfor en hel Del uløste og maaske uløselige Opgaver; men det skal tilføjes, at der som altid ved en ny Ordning er noget af et nyt og frisk Initiativ over Arbejdet, og dette er en Værdi, som i alt Fald en Tid vil dække over og tillige modvirke mange Mangler. Der er gode og sunde Tanker nedlagt i den ny Ordning; men den er inde paa det samme Skraaplan, som hele vort Skolevæsen tenderer hen imod: I sin Iver for at være moderne vil den medtage *alt*. Der skal gives

grundig og »selvtilegnet« Kundskab i en stor Fagrække, men ved Siden heraf skal der være Speciallæsning, Skolerejser, Lejrskole, flere Dages Ekskursioner, frie Arbejder, Idræt og Sport udenfor Skoletiden o. s. v. — alt sammen godt, men hvor bliver det rolige Skoleliv med samlet Arbejde af i al denne Mangfoldighed af Opgaver? Er der ikke enten Fare for, at man sprænger Eleverne, eller at Arbejdet blot bliver Fusk. Fremtiden vil vise det! Men Seminariearbejdet er som alt Skolearbejde for Tiden inde i en farlig Krise: Der opfindes stadig nyt, og i dette ny, der flimrer for Øjnene og blænder i Dag for at visne for andet nyt i Morgen, er der Fare for, at hverken Lærer eller Elev bliver saa alvorligt optaget af Sag, Fag eller Arbejde, at det koster nogen Anstrengelse eller Kamp at forlade dette for at kaste sig over andet nyt med samme Resultat.

Imidlertid er der Grund nok til at tro, at der vil komme noget godt ud af hele den mærkelige pædagogiske Nydannelsesiver, fordi der er Lyst og Interesse over Arbejdet, og Livet har altid haft Evne til at revidere og sætte paa rette Plads, naar man endelig blandt alt det flimrende og skiftende finder de sunde Retningslinier.

Om Seminariets ydre Historie skal her endnu gives enkelte Oplysninger.

Den 3. og 4. August 1911 kunde Seminariet fejre 25 Aars Fest. Det er en gammel Erfaring, at der hører Held til at holde Fest. Mange Ting skal træffe mærkeligt sammen; men noget af dette sjældne og lykkelige var der over 25 Aars Festen. Mange samstemmende Udtalelser fra Deltagerne vidner derom. Ogsaa et Drag af Vemod blandede sig i Festglæden: *M. Mortensen*, hvis Navn var uadskilleligt knyttet til Seminariet, var død paa Rigshospitalet 17. Febr. 1911, men havde under sit lange Sygeleje syslet med Tanken om Mindefesten og havde skrevet en Del af den Kantate, der nu blev sunget af Seminariets Sangkor under Ledelse af Aage Emborg. Ved Festen talte foruden jeg selv Ministeriets Skolekonsulent Professor *N. A. Larsen* og og Pastor *Carstensen*, Sejling, og paa anden Fstedag foredrog Kgl. Skuespiller *Jerndorff* danske Folkeviser, og om Aftenen var der Friluftsfest i Seminariets træbevoksede Skolegaard, der var rigt smykket med Guirlander, Flag og kulørte Lamper.

I Aarene fra 1911 og til den ny Seminarielovs Ikrafttræden 1931 gik Dagene ved Hverdag og Fest vel omtrent som forhen. Her skal dog bemærkes, at vi i Stedet for det aarlige Elevbal paa Seminariets Aarsdag d. 16. Novbr. — Indvielsesdagen for Seminariets Bygninger fra 1894 — fra 1914 gik over til at holde en Aarsfest af anden Art paa den Lørdag, der ligger næst ved 16. Novbr. Det blev vor aarlige *Novemberfest*, hvor som Regel mange gamle Elever møder og har en smuk Festsdag sammen med Seminariets Lærere og Elever. Om Eftermiddagen holdes som Regel et Foredrag i Gymnastiksalen om et eller andet Emne, der ligger særlig nær, f. Eks. Mindefest for H. Ibsen, B. Bjørnson, M. A. Goldschmidt, C. Hostrup, Blicher, H. C. Andersen, Genforeningen m. m. Hertil slutter sig en Aftenfest med Oplæsning, Sang og Musik og Kaffebord med Taler og Sange. Jeg tror, disse Fester har vundet en fast Plads i Seminariets Liv og i gamle Elevers Sind og hører til de Minder fra Aarene her, der ikke glemmes.

Med den ny Seminarieordning maatte vi her som ved alle Seminarier foretage ret kostbare Forandringer. Der maatte indrettes et *fysisk* Laboratorium, hvor nu al Fysik- og Kemiundervisning foregaar, og et *naturhistorisk* Laboratorium, hvortil ligeledes al Naturhistorieundervisning henlægges. Den gamle »Forevisningssal« er omdannet til en hyggelig Musiksal. Det tør nok siges, at der i de ny Laboratorier arbejdes med stor Lyst og Interesse af Eleverne baade i og udenfor Skoletiden, og i det hele er det udenfor al Tvivl, at den ny Ordning har givet Undervisningen i Naturfagene et fornyet Liv, som man ikke kan andet end med Glæde iagttage. Det er mig, naar jeg har nævnt min Ængstelse ved den ny Ordning, mangelfoldighed og Spredthed, en Glæde at tilføje, at der næppe er noget Fag, der ikke nu i Seminariet har faaet noget af en Genfødselse. Dette er *Fremskridtet*, men Faren ligger nær der ved: At der i *alle* Fag arbejdes med større Intensitet og stilles større Krav til Elevernes egen Arbejdsevne kan medføre — og vil medføre — at mange sprænges i den lange Læsetid eller efterhaanden vænner sig til at arbejde med »halv Kraft«. Man maa mindes den gamle Skolemand, der takkede Gud for de daarlige Lærere, der ingen Interesser kunde vække — kun der-

ved blev der Balance mellem Arbejdskrav og Arbejdsydelse! Men et ønskeligt Ideal er denne Udvej jo ikke! Fremtiden maa finde bedre Udveje.

Selvfølgelig er der i den lange Aarrække 1894—1936 sket ret store Forandringer i Seminariets og Øvelsesskolens faste Lærerstab, flere, end der her kan gøres Rede for. Ogsaa Døden har gjort sin Høst blandt dem, der i kortere eller længere Tid har været med i Arbejdet her. Da *Ludvig Mortensen* i 1920 blev udnævnt til sin betydningsfulde Skolekonsulentgerning i Sønderjylland — en Gerning, han flere Gange har glædet os ved at tale om ved vore Novemberfester — blev hans Gerning her som Leder af Øvelsesskolen og Praktik, overtaget af fleraarig Lærer ved Øvelsesskolen *Valdemar Rasmussen*, som vi havde lært at kende som en evnerig og alsidig begavet Mand med Initiativ og levende Interesse. Hans Gerning blev dog kun kort. Allerede i 1924 maatte han fratræde paa Grund af Sygdom («Avstralsk Syge») og døde i sit Hjem i Ølgod Febr. 1926. Hans Plads her blev overtaget af Lærer ved Kjellerup Kommuneskole *Aksel Jensen*, der fra 1924 til 1933 sammen med sin Hustru gjorde et stort og grundigt Arbejde baade ved Øvelsesskolen og Seminariet. Da han fra August 1933 blev ansat som Overlærer ved Gl. Holte Kommuneskole, blev hans Efterfølger Lærer *Fr. Lundgaard* (dim. herfra 1923), som nu virker her. — Seminariets mangeaarige Gymnastiklærer *Knud Peder Knudsen*, der fra 1897 i de mange Aar har gjort et saare samvittighedsfuldt og dygtigt Arbejde, døde 3. Septbr. 1931, og hans Plads blev da overtaget af Lærer ved Danebod Højskole *Holger Terkelsen* (dim. herfra 1920). Han har tillige en Del af Musikundervisningen. Da Pastor *Hemming Carstensen* 1913 forflyttedes fra Sejling til Hesselager, besørge des Religionsundervisningen dels af mig selv, dels af Sognepræst Dr. *Arne Møller*, der fra 1911—1919, da han forflyttedes til *Kjølstrup*, var os en god Hjælper (Forstander for Jønstrup Sem. fra 1929). Hans Gerning her blev fortsat af Valgmenighedspræst *Kæstel*, Kjellerup fra 1921, til han 12. April 1932 døde. Ogsaa han har efterladt sig et godt Minde hos Medarbejdere og Elever. Endelig maa jeg nævne, at to af Øvelsesskolens ældste Lærerinder, Frk. *Henriette Knudsen*, der virkede ved Øvelses-

skolen fra 1894—1924, og Frk. *Sofie Hansen*, der virkede baade ved Øvelsesskolen og Seminariet delvis fra 1891 og helt fra 1902—1928 (ved Seminariet som Lærerinde i Haandgerning og i mange Aar tillige i Kvindegymnastik) nu begge er døde (Frk. *Knudsen* 1932, Frk. *Sofie Hansen* 14. Januar 1933). De har begge sat sig et varigt Minde i deres Medarbejdes og Elevers Sind. Om de Lærere og Lærerinder, der nu virker ved Seminariet og Øvelsesskolen, skal der ikke her skrives, da de forhaabentlig alle endnu har en Fremtidsgerning at øve her. Det skal dog nævnes, at Cand. phil. *Albert Bjerre* (dim. herfra 1919), der siden 1921 har været Lærer her bl. a. i Tysk, allerede i en Aarrække har haft hele Undervisningen i *Naturhistorie*, der nu dels ved hans Initiativ, dels ved det ny Laboratorium har faaet en betydelig Plads ogsaa i Elevernes frie Arbejder. Der kunde nok være Anledning til at nævne mange flere, som har virket ved Øvelsesskolen eller Seminariet i kortere Tid, f. Eks. Frk. *Marie Brandt* (senere Fru *Nordgaard*, Stege), Frk. *Kirstine Nielsen* (nu Kbhvn.), Frk. *Marie Pedersen* (nu Fru *Marie Møller*, Aarhus), Frk. *Karen Rasmussen*, *Elna Grosen*, *Anna Terkelsen*, Lærerne *Horn*, *Svend Emborg*, *Ejner Boesen*, *E. Bille Pedersen* og *Kr. Børsting* m. fl. — men Historien om Fortiden maa nu afsluttes.

I Febr. 1933 blev jeg 70 Aar, og skønt jeg ikke med Rette kan klage hverken over manglende Arbejdsevne eller over Interesse for min gamle Skole, saa maatte dog mine 70 Aar og 47 Aars Gerning her minde mig om, at »Mund og Pen kan sliedes op med Tiden«, og at det maatte være paa Tide at forbedre min Afgang og om muligt paa en saadan Maade, at jeg selv kunde være med til at formidle Overgangen. I August 1933 overdrog jeg da Skolen og dens Ejendomme til Cand. theol. *Herluf Jensen* og hans Hustru Fru *Nanna Jensen*, Datter af min gamle Ven *Jakob Knudsen*. *Herluf Jensen* var — efter nogle Aars Højskolevirksomhed ved Vraa Højskole — allerede i 1930 kommen hertil som fast Lærer, og han var allerede i 1932 flyttet ind i min og min Hustrus gamle Forstanderbolig paa Seminariet, idet jeg havde bygget mig et godt og kønt Hus lige op ad Seminariets gamle Have. Jeg havde i de 3 Aar lært at kende *Herluf Jensen* ikke blot som Lærer, men

ogsaa og ikke mindst som Menneske, og det var med Tryghed, jeg overlod til ham og hans Hustru at fortsætte vor Gerning, en Tryghed, jeg nu 3 Aar efter fremdeles har, og jeg har under godt Samarbejde kunnet fortsætte min Lærergerning paa Seminariet og taget den Del i Ledelsen, som der i disse første Aar har været nogen Grund til. Alt er i den Henseende gaaet langt bedre og lettere, end jeg kunde have tænkt mig, og det er der Grund til at være taknemlig for.

Min gamle Ven og Medlærer gennem næsten 40 Aar (1897—1935), *Ludvig Jensen*, trak sig ved Skoleaarets Udgang 1935 tilbage fra sin egentlige Lærergerning i Dansk og Pædagogik, fordi hans Helbred ikke længere kunde holde til de mange Timers ugentlige Arbejde, men han har fortsat med at undervise i Tegning og har tillige i Aar (1935—36) fortsat den Specialundervisning i Dansk (Svensk), han havde begyndt efter den ny Ordning. Det er ikke hans Gerning og Historie ved Seminariet, jeg her skal skrive. Den er kendt og skattet af Seminariets gamle Elever lige fra 1897, fordi han har været med til at give dette Seminarium Præg baade af Aand, Frisind og Friskhed. Vi tør vel begge uden at rose os selv sige i al Stilfærdighed, at vi ikke endnu er gaaet til »Ryes Brigade«, men over i den »Reserve«, der endnu giver Silkeborg Seminarium noget af sit gamle Ansigt, der forhaabentlig skal bevares.

Ludvig Jensens Efterfølger blev i 1935 Mag. *Morten Bredsdorff*, Søn af *Thomas Bredsdorff*, Roskilde Højskole, og selv fleraarig Lærer ved Ollerup Højskole. Han har overtaget Undervisningen i Dansk og Engelsk, og jeg ved, at jeg i ham vil faa en udmærket Efterfølger som Underviser i Litteratur. Og saaledes tør jeg da med god Grund og godt Mod se frem mod Seminariets Fremtid, naar jeg nu vel snart maa træde mere tilbage.

Og naar jeg nu afslutter denne min *subjektive* Oversigt over denne Skoles og min egen 50 Aars Gerning, saa gør jeg det med Taknemmelighed i Sindet over, at jeg har faaet Lov til at virke saa længe blandt dansk Ungdom. Jeg begyndte med den Tro, at der i Ungdommens Sind er en Trang til ikke blot at blive dygtig, men ogsaa til at mødes med Aand og Idealitet, og skønt det er kendeligt nok, at den Ungdom, der i 50 Aar har levet nogle af sine Ungdomsaar her, har haft forskelligt

Præg, saa er min Tro til den aldrig blevet til Skamme. Den har mødt her med ungt Sind, og den har hjulpet os, der blev ældre under Aarenes Arbejde, til at bevare Sindets Ungdom. Dette kan nok fylde Sindet med Taknemmelighed. Og jeg ved ogsaa, hvorhen og til hvem jeg *først* skal anbringe min Tak. Men naar jeg har gjort dette og altid vil gøre det, saa gør jeg det tillige med Taknemmelighed til alle, der i kort eller lang Tid har været mine Medarbejdere, og med fuld Bevidsthed om, at denne Skole ikke er bygget op ved Enkeltmands Virke, men ved manges Arbejde og gode Vilje og ved en aandelig Enhed mellem os under Frihedens Mangfoldighed i Arbejdet. »Taknemmelighed er Hjertets Hukommelse«, og med den Art af Hukommelse ser jeg tilbage paa alle dem, der har været mine Medarbejdere: *Ingen er glemt*, om end ikke alle er nævnt.

Men jeg maa slutte med et personligt Ønske, naar jeg nu — efter at have virket under to ældre Seminarieordninger — ser frem mod den nye Ordning's Udfoldelse, som jeg vel kun skal se lidt af som Tilskuer »fra de gamles Hvilebænk«. Vi Danske har en vis Trang til ved vore Skolereformer at spørge os selv:

Hvorledes staar nu denne eller hin Ordning til Grundtvigs Aands- og Skolesyn? Dette er naturligt, fordi han er vor eneste danskprægede Indsats paa Skolens Omraade, og det falder i alt Fald mig naturligt at spørge saaledes. Men det er ikke hans Meninger eller Læresætninger, jeg vil kanonisere som normgivende, men det, han var som *Aand* i dansk Skoleliv: den mærkelige Blanding af en stor Romantiker og en ikke mindre stor Realist. Romantikken vil give Udsyn, Idealer og Perspektiver, men den glemmer let Virkelighedens Detaljer og det bryd-
 somme Arbejde med disse, og saa bliver Udsynet til Luftspejlinger. Realismen vil bygge alt op paa Undersøgelser af Detaljerne, man glemmer let Udsynet og ser ikke Skoven eller Maalet for bare Træer, og saa har vi Goldhedens Ørkenstrækninger. Grundtvig havde i sin Bevidsthed et mægtigt Arsenal af Fakta fra Livets, særlig Aandslivets Egne, vundet gennem et Livs Gransken og Arbejde. Men han havde ogsaa Evne til Udsyn og til at give det store Perspektiv. Og det var *begge* Sider, han undte dansk Ungdom: *Virkelighedssans* for Livets Ytringer, smaa og store, men ogsaa *Udsynet ud til Livets evige Værdier*. Dette gav ham det frugtbare Vækstliv i Sjælen, og *det er dette frugtbare Vækstliv, der et hans Arv*; det er selve Kærnen i hans Skolesyn.

Det er det, jeg ønsker at fremholde for dansk Skoleliv, ogsaa for Arbejdet paa dette Seminarium under den ny Ordning. Seminarielove er skiftende, og de har heldige og uheldige Sider. Hovedsagen er dog ikke Lovene, men Livet i Arbejde og Livet i Fest — om der er Lærere, der med Taalmod og Klarhed kan føre de unge ind i Arbejdets Detaljer og lære dem at arbejde ærligt med disse — men ogsaa Lærere, der ikke sidder fast til Halsen i Detaljerne, men som kan løfte i alt Fald *noget* af Arbejdet op i et saadant Plan, at det giver *personlige og ideelle* Værdier, der lyser ud over Uddannelsen og ind i den danske Skoles mange smaa og store Værksteder.

Saadanne Lærere har der været ikke helt faa af paa danske Seminarier, ogsaa paa *dette Seminarium*, under de skiftende Ordninger. Det er mit Haab, at der fremdeles maa være og blive Plads for dem paa danske Seminarier og paa den Skole, som jeg nu i 50 Aar har været knyttet til.

LIDT OM NUTID OG FREMTID VED SILKEBORG SEMINARIUM

Efter Opfordring af Forstander Vinther skal jeg i det følgende meddele lidt om min Tilknytning til Silkeborg Seminarium.

Allerede tidlig havde jeg faaet Lyst til Lærergerning, men valgte dog det teologiske Studium, der dengang endnu ogsaa gav Muligheder for Ansættelse i Skolens Tjeneste. Det var min Tanke efter Eksamen at tage Magisterkonferens, men denne Plan fik jeg ikke realiseret. Ganske kort efter jeg havde taget min Eksamen døde Mor, og da jeg gerne vilde være en Tid i Nærheden af mit Hjem, tog jeg imod et Tilbud om en Plads som Lærer paa Vraa Højskole og den dertil knyttede Friskole. Jeg havde kun tænkt at blive et Aar, men det blev til tolv Aars Virksomhed, som jeg ser tilbage paa med stor Glæde og Taknemlighed.

Skønt meget i dette frie Arbejde virkede dragende, blev det mig dog i Aarenes Løb klart, at en Virksomhed paa et Seminarium var det, jeg helst vilde have, hvis der skulde byde sig en Mulighed. Helst vilde jeg paa et Seminarium, der havde Forbindelse med de Kredse, hvori jeg havde færdedes og følt mig hjemme, og det var mig derfor en stor Glæde, da der i 1930 blev Mulighed for en Ansættelse ved Silkeborg Seminarium.

Det var ikke let at bryde op fra den gamle Kreds, hvortil jeg var knyttet med meget stærke Venskabsbaand, for at gaa ind i et Arbejde, der paa mange Maader maatte forme sig helt anderledes end det tilvante, men det gik meget lettere, end jeg havde turdet haabe. Naar jeg senere har tænkt over Grunden hertil, er jeg kommen til det Resultat, at det skyldes, hvad gamle Elever kalder „Silkeborgaanden“. Det er meget svært, maaske umuligt, at gøre udenforstaaende klart, hvad der ligger i dette Ord, men de, der har levet nogle Aar her, vil vide, hvad der tænkes

paa. Et særegent Præg over Forholdet mellem Elever og Lærere og disse indbyrdes, noget, der ikke straks springer i Øjnene eller kan fremvises for besøgende, men som giver sig til Kende i det daglige Samvær og er med til at præge dette saavel som Skolens Fester.

Arbejdet med Eksamen som Maal havde jeg i de sidste Aar i Vraa ogsaa stiftet Bekendtskab med, idet jeg sammen med et Par Kolleger havde drevet et Præliminæreksamenskursus ved Siden af Højskolearbejdet.

I Februar 1933 fyldte Forstander Vinther halvfjerds Aar, og kort efter afstod han Seminariet til min Hustru og mig. Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa de mange Overvejelser og Betæneligheder, der for os gik forud for denne Overdragelse efter saa faa Aars Arbejde paa Seminariet; kun skal det siges, at Forstander Vinther paa enhver Maade gjorde alt for at mindske Vanskelighederne. Dels ved at give Løfte om at virke som Medforstander, uden hvilket jeg ikke turde være gaaet ind i Arbejdet, dels ved de overordentlig gunstige økonomiske Betingelser for Salget, hvorved han viste sin store Kærlighed til Skolen og Vilje til at sikre dens Fremtid økonomisk. Det gode Samarbejde med Kollegerne og deres stærke Interesse for Skolens Fremtid gjorde ogsaa meget til at overvinde Betænelighederne.

I de forløbne Aar har jeg utallige Gange søgt Raad og Vejledning hos Forstander Vinther og har hos ham altid mødt den største Beredvillighed til at stille hele sin rige Erfaring til min Raadighed. Da han har virket i hele den gamle Seminarieordnings Levetid og som Medlem af Seminarieudvalget været med til alle Forhandlinger om Gennemførelsen af Bestemmelserne i Loven af 1930, kunde jeg altid hos ham faa de bedste Oplysninger og kloge Raad vedrørende saavel pædagogiske som økonomiske Spørgsmaal. Det har været en stor Lykke for mig at komme ind i Arbejdet under saadanne Kaar, og jeg haaber, at dette gode, for mig saa frugtbare Samarbejde maa fortsættes endnu en Række Aar.

— — Det er naturligt ved et 50 Aars Jubilæum at se tilbage over de forløbne Aar og dvæle i de mange Minder, saaledes som det sker i dette Skrift, men lige saa naturligt er det for os

unge ogsaa ved en saadan Lejlighed at tænke paa de kommende Aar og de Opgaver, disse stiller os.

Med Hensyn til Lokaler og Inventar staar vi nu ret godt rustet til Gennemførelse af den nye Seminarieordnings Krav. Allerede 1930 havde Forstander Vinther som den første bygget og indrettet et fysisk Laboratorium, der i enhver Henseende svarede til Lovens Krav; ved Siden af dette fandtes et Par mindre Værelser beregnet til biologiske Undersøgelser. Det viste sig dog i Aarenes Løb at være en Nødvendighed med et større biologisk Laboratorium, og ved en større Ombygning i Hovedbygningens Tagetage indrettede vi i Fjor et saadant tilligemed Lærerværelse til Forberedelse af Forsøg og Lokaler til Samlingerne. Ved Ombygningen fik vi endvidere indrettet en smuk og praktisk Musiksal i den gamle Forevisningssal og vandt et haardt tiltrængt Klasselokale til Børneskolen. Fysiksamlingen findes nu i de Værelser, der før anvendtes til biologiske Forsøg, og hele Fysikundervisningen er henlagt til Laboratoriet. Samtidig blev der indlagt Centralvarme i Hovedbygningen, og Badeværelset ved Gymnastiksalen blev moderniseret.

Der skulde saaledes være tilfredsstillende ydre Forhold for Arbejdet, og vi haaber ogsaa i dette at kunne bevare det særlige Præg, der har været karakteristisk for Silkeborg Seminarium. En Eksamensskoles Arbejde er under de foreliggende Forhold stærkt præget af de Krav, der fra Autoriteternes Side stilles, men endnu har Seminarierne en ret udstrakt Frihed med Hensyn til Arbejdsform og Metode. Jeg betragter det som en af Fremtidens vigtigste Opgaver at være med til at værne denne Frihed, der har været af saa stor Betydning for den danske Skoles Udvikling, og vil være det bedste Værn mod de Bestræbelser for Ensretning, den danske Skole maaske kan blive stillet over for i de kommende Aar. I denne Forbindelse maa ogsaa nævnes Speciallæsningen, der indtil videre er eksamensfri og bør bevares som saadan, hvis den skal faa nogen virkelig Betydning for Elevernes personlige Udvikling ved at give dem Lejlighed til helt frit Arbejde i en større Del af Uddannelses-tiden, der ellers er stærkt beslaglagt af rent fagligt Arbejde.

Den friere Læsning, der godt kan være forskellig paa de forskellige Seminarier, vil give Eleverne større Mulighed for

den menneskelige Forstaaelse og Udvikling, der er alt afgørende for, hvorledes en Lærergerning skal lykkes. Den haardt tiltrængte Reform af Folkeskolens Undervisning i de ældste Klasser, der sikkert snart bliver gennemført, vil ogsaa stille saadanne Krav til Seminarierne, at de næppe kan ske Fyldest uden Ændringer i den bestaaende Ordning. Der maa skaffes mere Tid til et friere Arbejde med større Omraader af Stoffet, saa Eleverne sættes i Stand til fuldt ud at beherske den Undervisningsteknik, Betænkningen om den praktiske Mellemskole kræver indført i denne. Dette kan kun ske ved en betydelig Reduktion af de faglige Krav, der i de senere Aar har været voksende og derfor i ikke ringe Grad har bevirket en Indskrænkning af det selvstændige frie Arbejde, som skulde være den nye Seminarieordnings fornemste Kendemærke.

Vi vil i de kommende Aar gerne bevare og styrke den nære Forbindelse mellem Silkeborg Seminarium og de frie Skoler og den Del af Befolkningen, der slutter op om dem ud fra Troen paa, at der ogsaa i vor Tid derfra kan hentes Værdier og Styrkelse til en sund Udvikling af dansk Folkeliv.

Der er altid her paa Seminariet bleven bygget paa og værnet om de gode Traditioner samtidig med, at nyt er kommen til og har været med til at bevare Friskhed og Liv i Arbejde og Fest. Hvad der er stivnet og kun Form, eller hvad Tiden paa anden Maade er løbet fra, har man aldrig bevaret, blot fordi det var Tradition, ligesom det nye aldrig er bleven grebet med Begejstring, blot fordi det var nyt og af den Grund egnet til at vække Opmærksomhed udadtil. Saadan vil vi gerne fortsætte Arbejdet i de kommende Aar med Haabet om, at Silkeborg Seminarium fremdeles maa være med til paa sund folkelig Grund at uddanne Lærere og Lærerinder til den danske Skole.

Herluf Jensen.

TALE

VED DIMITTENTHOLDETS AFSKED 1935.

Det er vemodigt at tage Afsked med Mennesker, man har levet sig sammen med. Derfor kan man ikke uberørt sige Farvel til en Skare unge Mennesker, man gennem flere Aar har haft som Elever og omtrent daglig set og skiftet Ord med.

Maaske vil De tænke: Læreren skilles fra et Hold hvert Aar efter overstaet Eksamen og maa vel være saa temmelig hærdet mod Afskedens Vemod; saa det maa han tale saa sagte om.

Jeg vil ogsaa helst tale sagte. Det kan vi i Aften; tale helt ligefrem og uofficielt, her hvor vi har en Stund for os selv efter de mange Eksamensdage.

Og saa vil jeg sige Dem: det er *ikke* saadan, at man hærdes mere og mere ved Afsked. Det er snarere saadan, at jo længere man lever, desto mere ønsker man at holde fast paa hvad man *har* levet, redde det i Behold fra den tærende Tid; — ikke for intet fortalte Grækerne om Guden Kronos, Tiden, at han fortærede sine egne Børn. Man bliver da med Aarene mere konservativ, for saa vidt; men ogsaa mere oprørsk; kæmpemæssig dristig; sætter sig inderst inde op mod selve den løbende Tid, i et Haab trods alt hvad dyrt den tog, — at det ikke maa fortabes, men have det evige Liv.

Ja vel, vil De sige, det passer sig for de gamle; men de unge — for dem gælder dog Nuet, Fremtiden, det ny; kun saa er vi unge!

Sandt, men ikke helt sandt. Jeg skal sige Dem en stor Sandhed: der er, naar det kommer til Stykket, ingen væsentlig Forskel paa unge og gamle. De unge bliver i hvert Minut ældre, og tager de ingenting med sig fra det forrige Minut over i det næste, bliver de tomme — i saa Fald uden virkelig Ungdom. Den, der uafbrudt vil opleve nyt og kun nyt, har indstillet sig som skildret af Søren Kierkegaard i Ordene: „Leve Posthornet!

det er mit Instrument, af mange Grunde og fornemmelig af den, at man aldrig med Sikkerhed kan aflokke dette Instrument samme Tone“ — men saa bliver der jo ingen Melodi, ingen Sammenhæng i Tonerne, kun Virvar. Livet vilde blive troløst, idel Brud med hvad vi *har* oplevet. Og desuden: overfor det helt ny, det aldeles uforberedte, staar vi kun sjæleligt maalløse. Nej, den ypperste Livsrytme er: nyt i gammelt og gammelt i nyt, ungt i gammelt og gammelt i ungt! Den Livsvisdom — som ogsaa er saa frugtbar i Undervisningen — kender vi godt fra Psykologitimerne.

De kunde sige: Men naar man dvæler ved det gamle, det forbigangne, saa bliver man sentimental, og det er fælt.

Men man skal dog heller ikke netop skamme sig ved rigere menneskelig Følelse, Sindsvarme, — Sentiment kan man jo ogsaa sige, ganske tørt udtalt efter Bogstaven, til Skjul for vor Undselighed overfor det følelsesfulde. Forresten bevæges jo selv de mest nøgterne Mennesker hver Dag paa mangfoldig Maade af Følelse: bliver fornærmede, misundelige o. s. v.; alle *de* Følelsesytringer anerkendes som ganske naturlige, forholdsvis rimelige, uundgaaelige; det samme gælder Kødets naturmæssige Lyster, de nyder i Tiden udbredt Anerkendelse. Skulde nu disse aandsfattige Sindsrørelser være de eneste tilladelige Følelser, saa blev vi dog *vel* smaasindede, *vel* nødtørftigt udstyrede. Skulde det saa ikke være værd at hengive sig i rigere Sindsstemning, Sentiment, aandsbetonet Følelse: menneskelig Sympati, Gemyt, Inspiration, Livsfølelse.

Et Kendemærke for Silkeborg Seminarium er Sentiment. En vis Gemyts- og Interessebetoning har præget Liv og Arbejde her og fremfor andet været med til at danne hvad der er kaldt Seminariets Aand, noget fælles i den indre Tone her og hos dem, der har arbejdet her.

Enhver Skole vil naturligvis ønske og gerne mene, at aandelig Interesse bærer og præger den. Og vi mener jo ikke, at vi har været mere „aandelige“, endsige aandrige, end andre. Men Interessens hele Sindstone, Stemningens hele Klangfarve kan være vidt forskellig. Hvad der for os klinger naturligt, vil andre maaske finde højtideligt, sentimentalt; hvad der for os indeholder Humor, kan andre finde aandløst. Andre kan opfatte Aand som

noget mere intellektuelt, atter andre som noget mere konfessionelt. Men nok om de andre, i Aften er vi os selv. Og noget er der, vi altsaa helst kender os selv paa; som har været med os gennem Dagens Arbejde og har kastet sit Skær over Frihed og Fest; stiltiende følt og forudsat som noget, der i alt Fald burde saadan være; en Inspiration; en Idé om „Aandseksistens“ (med Kierkegaards Udtryk, men i en lysere, mere menneskelig Forstaaelse). Silkeborg Seminarium har ikke følt sig fristet af den blotte og bare Saglighed og ikke været tilfreds med at give Eleverne fornøden og forlangt Kundskab og saa nu og da Morskab til Gengæld for det tørre Slid. Idealet har været selve Timernes Oplevelse og saa nu og da en Fest, en Sejltur, en Gaatur, ikke som en Befrielse fra hvad Timerne gav, men som Stunder, der inderst fik Glans fra det samme. Ungdom — selv i vor nøgterne Tid — er anlagt for Aand og Sentiment eller i hvert Fald for at vindes for de Sindsmagter, og en Arv i den Retning overlod Seminariet gerne sine Elever som et indre Tilhold i Kampen mod disse Tiders onde Sæd. Ung er og bliver den, i hvem Sind og Tanke kan tindre, optaget af Spørgen og indre Liv, »de levendes Lyst«.

Under det Ideal, den Indstilling, har jeg selv arbejdet, og det er det, der — i nøje Sammenhæng med den Frihed i Undervisningen, der altid blev mig undt, — for mig har gjort de 38 Aar, jeg har været Lærer ved Silkeborg Seminarium, til 38 lykkelige Aar; et langt Aaremaal at nævne, nu da jeg lægger det meste af Arbejdet op. Hele denne Aar- og Timesum blev mig alt i alt saa god en Tid, fordi jeg stadig kunde søge at vinde en Flok unge for Interesser, jeg selv i min Ungdom var vundet for, — den udtømmelige Oplevelse af dansk Sprog, Digtning, Oplæsning, Livets Spørgsmaal som de mødte os især i Psykologi og Pædagogik og vakte Eftertanken til Forundring — hine uhaandgribelige Glæder, hin Glæde ved at opløse det haandgribelige! Og en Stemning af Fornylse og Friskhed udgik fra Samværet med en Skare Mennesker, der — trods alskens uundgaaelig Bekymring under Eksamenslæsning — ikke fornægtede Ungdommens Sind og Sentiment og Lyst til Sang.

Og derfor: Tak for de Timer, vi har tilbragt sammen. Jeg vil ikke glemme Skaren og ikke de enkelte. Gid jeg kunde sende Takken ud ogsaa til de mange tidligere Hold.

Tilgiv og glem alskens Fejl og Skrøbelighed, Nidkærheden, naar den blev humørløs. Tænk paa hvad godt vi har delt i Arbejdet, og ikke blot hvad Arbejdet selv medførte, men mangen lille Sang, vi har sunget, og mangt et Ord, vi vekslede halvt i Alvor, halvt i Skæmt.

Det er vemodigt at tage Afsked — ikke mindst for mig, der tager Afsked med største Delen af mit Arbejde. Men jeg tager ikke Afsked med Seminariet og ikke med Seminariets Aand, skabt af min gamle Ven Vinther, fortsat af min yngre Ven Herluf Jensen. Vi ønsker: leve Silkeborg Seminarium!

Ludvig Jensen.

P. J. M. VINTHER

I et mørkt Klasseværelse ud mod Gaarden i den gamle Silkeborg Realskole (den Bygning, hvor nu »Skoleboghandelen« er) sad en Formiddag i Aaret 1889 en Flok større og mindre unge Fyre, frembringende den sædvanlige spontane Summen før Lærers Komme. I Flokken, hvortil ogsaa jeg selv hørte, opstod der mere end almindelig Opmærksomhed, da

Døren aabnedes og en ganske ny Lærer traadte ind til os, frisk, rødkindet, ikke anselig af Vækst, men med et Præg af noget, vi instinktmæssigt blev fængslet af, saa snart han begyndte at tale til os, et Præg af indre Liv og Rigdom. De levende Øjne lyste varmt til os under den brede Pande, hvorover en mægtig Haarmanke vældede frem, saa Haanden ofte maatte op for at tvinge den tilbage. Hvad vi egentlig efter Timeplanen skulde foretage os, husker jeg ikke, men den ny Lærer læste bl. a. noget for os, det var af en hostrupsk Komædie, og paa sine Steder, hvor Digterens Lune særlig gottede ham, brød hans Latter uimodstaeligt frem, frisk, smittende, saa vi alle reves med i den festligste Samfølelse.

Det var nuværende Seminarieførstander *Vinther*, jeg her saa første Gang. Vi oplevede med ham som Lærer mangan festlig Time, først og fremmest i dansk Litteratur. Han underviste med en henrivende Begejstring og Indlevelse i Emnet og skænkede uden Karrighed af sit Overflødighedshorn, saa at mange i den store, brogede Elevskare — fra Drengene til fuldvoksne Karle — begyndte at spile Øjnene op for en Verden, der ellers var dem komplet fremmed; alle fik et Indtryk, der ikke kunde glemmes,

og sad i en saadan Time fyldt af en Taknemlighed, der senere atter og atter er kommen til Orde, naar Skolekammerater fra den Tid er truffet sammen.

Og dog laa Vinthers egentlige Virksomhed ingenlunde ved Realskolen. Da han — fra en vestjysk Friskolevirksomhed — kom til Silkeborg 1886, var det først og fremmest for at overtage Dansk- og Litteraturundervisningen ved det nyoprettede Silkeborg Seminarium; men de to Skoler havde for en Del Lærere fælles. Det maa jo erindres, at Seminariet i sin Oprindelse var en Datter af den stærkt blomstrende Realskole. Dets Stifter, *Kr. Johansen*, havde rejst Seminariets første Bygning (mod Skoletorvet) med fælles Gaard for begge Skoler — nu et indsnævret, uddød Gaardsrum, dengang livligt befolket i Frikvarterene af de talrige „Realister“ og de første Seminarister. Men allerede fra 1890, ved *Kr. Johansens* Fratræden, overtog Vinther, dengang 27 Aar gammel, Seminariet, medens Kirkeskov overtog Realskolen, og i 94 opførtes den nuværende Seminariebygning i Skolegade eller, som den begyndende Gade endnu benævntes, „Nygades Forlængelse“ — hvis videre Forløb vestpaa ikke kunde betegnes nøjere end, med *M. Mortensens* Udtryk, „Fortsættelsen af Nygades Forlængelse“.

Jeg skulde ikke tabe mig i disse forhistoriske Erindringer — skønt jeg mærker, hvor de Navne, der hører den Tid til, og som staar omkring Vinthers Navn, vil trænge sig frem, saaledes *Morten Mortensens*, et af Seminariets ypperste og kæreste Navne helt fra de Dage — jeg ser ham i hans lange mørke Slængkappe vandrende i dyb Grunden eller optaget af et af sine ubetingelige muntre Indfald; eller jeg hører *Kirkeskovs* frejdige Latter klinge, saa alle de meliemiiggende Aar vaagner.

For Vinther staar hans første Silkeborgtid endnu nærværende gennem mangan Erindring, knyttet til Skolens oprindelige Sted. Han har engang fortalt, hvordan han, kort efter sit Komme, en Efteraarsaften i den gamle Skolegaard, mens han saa Lysene skinne ud fra de mange smaa Elevhybler, fyldtes af det levende Ønske om — nu i sin forestaaende Gerning som Ungdomslærer — at gøre Læsetiden lige saa frugtbar for de unge, som den havde været for ham selv.

Selv har han undertiden udtalt, at ikke mindst de første Aar

staar for ham som rige og aandeligt frugtbare. Med alle sine Skavanker bød den gamle Læseordning før 1894 Læreren en betydelig Frihed og overlod den stykkevisse Gennemgang af mange Enkeltheder til den frit arbejdende Elev. Og det er naturligt nok, at den første Arbejdstid har ejet Ungdommens Glans, og navnlig at den staar med denne Glans i Erindringen. Tiden dengang var desuden inden for det egentlige Aandsliv rig paa stærke Drøftelser, som man endnu ikke var blæst overfor. Hvor drøftede man ikke et nyt Drama af Ibsen eller en Roman af Bjørnson! Og hele dette Tidsrøre dannede en levende Baggrund for Vinthers Litteraturundervisning og Foredrag. En stor Kamp stod allerede i disse om den nyere Bibelforskning, der var i Færd med at trænge ud til Almenhedens Kendskab.

Stærkt optaget af disse Spørgsmaal arbejdede Vinther med en omfattende Læsning, og hvad han i sine Religionstimer ogsaa paa dette Omraade ydede af klart tilrettelagt Oplysning og Vejledning af personlig Værdi, har mangen Elev fra den Tid været ham taknemlig for. Det falder heltud naturligt, at Vinther i vore Dage, da en ændret Bibelopfattelse i videre Udstrækning har banet sig Vej til Skolen, er blandt dem, der her har kunnet give en paakrævet Vejledning. Og hans Virksomheds Højde — udadtil, men ogsaa rent personligt — falder ingenlunde i de første Aar, men i hele den lange Aarrække siden Aarhundredskiftet, hvor han har ledet det stadig voksende Seminarium og deltaget i dansk Skole- og Aandsliv med stigende og stedse mere omfattende Ydeevne.

Hvad der altid har gjort Vinthers Undervisning saa lærerig, er den ypperlige Tilrettelægning med klar og kraftig Fremhævelse af det væsentlige og karakteristiske, Evnen til selv i stort Omfang at læse og tilegne, skille og samle, ordne og overskue. Og vel at mærke: hos sine Elever har han i sjælden Grad tørmaet at opøve de samme Egenskaber. Han har ad Interessens Vej ført dem ind i frodigt Selvarbejde, og rent umiddelbart har hans eget Eksempel paa ordnet Undersøgelse virket stærkt til at

vide dem, hvorledes et omhyggeligt Forarbejde maa til, for at Sagens Kærne kan naas. Han har for saa vidt ikke været i Overensstemmelse med Blichers Ord i Morten Børup's Visen om den gode Læremesters Forhold til sine Lærlinge: „Han giver dem Visdommens Kærne, men Skallen knækker han selv“. Men han har altid i sin Undervisning været en gavmild Giver, der hos sine Elever fremkaldte Lyst og frugtbar Indstilling overfor de Opgaver, der skulde løses, — saa Løsningen ikke blev til en Sport udøvet af en Flok Nøddeknækkere. Vinther var altid en frodig Aand, ikke tilfreds med Forbliven i Refleksion og Analyse, overvejende Syntesens Mand. I nøjeste Forbindelse hermed staar den Evne til ægte folkelig Fremstilling, der har gjort ham til en saa højt vurderet Foredragsholder Landet over, — „hin skønne Sprog og runde Tale og den artige Komposit“, for at anvende Anders Sørensen Vedels Ord.

Af de Fag, Vinther har arbejdet med, Litteratur, Religion, Historie, Pædagogik — alle med nær Tilknytning til menneskeligt Gemytsliv — er dansk Litteratur det, han gennem Aarene mest uafbrudt har dyrket og elsket. Dansk Litteratur er dansk Sind og Sjæl, nedgemt i Skrift og Bøger, og kræver i Gengivelsen Indlevelsens Forstaaelse og Varme. Den Varme er aldrig bleven lunken i Vinthers Sind, hvad enten han gennem de gamle Heltesagn gav unge Nutidsmennesker Smag og Sans for Oldnordens sunde og stærke Kost eller han hjalp dem at tolke vor Middelalders Folkeviser, der gemmer Sødmen i saa megen dansk Sang, eller Undervisningen gjaldt nyere Tiders eller vor egen Tids Aandsværk.

Det er ikke underligt, at en Mand af Vinthers hele aandelige Støbning — saaledes som den bl. a. ogsaa er fremgaaet af tidlige Paavirkninger i Barndom og Ungdom — har Tilhold i et Livssyn, hvor Aanden og Ordet ses som de store livsforplantende Magter. Han har, som han selv ofte har udtalt, sin Rod i den grundtvigske Bevægelse, ikke i dens Dogmer, men i dens Livsretning. Han tilhører, kunde man maaske sige, ikke saa meget det grundtvigske „Staasted“ som den grundtvigske Bevægelse og Retning. Og om hans ægte aandelige Frisind kan de tale med, som har været hans Medarbejdere paa Seminariet.

Frisind og Frihed er jo for øvrigt Ord, der tages i mange Be-

tydninger. I sin Seminarieleidelse har Vinther aldrig forvekslet Frihed med Løshed — som udtrykt i en Sang ved hans 70 Aars Fødselsdag i følgende Vers:

Ædel Tugt er Friheds sande Sjæl,
god den Haand, som styrer venneskæl,
godt vor Mesters kloge Oversyn,
fjernt fra sytten Bud og nitten Gryn.

Denne praktisk dygtige Side maa mednævnes, for at det rigtige Billede kan komme frem. I store Kredse staa Forstander Vinther, Silkeborg, som den fængslende Foredragsholder ved folkelige Møder. Langt mindre kendt er det naturligvis, hvor praktisk dygtigt han har forestaaet Seminariet, og at han hjemme paa sit Skoleskib har været en dygtig Styrmand. I høj Sø, under de bevægede, ofte truende Forhold for de private Seminarier, har han redet mangen Storm af. Velkendt for Offentligheden er hans mangeaarige Deltagelse i Debatten om Skole- og Seminarieordning; mangen pædagogisk Fuldræffer rettede han gennem Tale og Skrift mod unødige Skranker for Skolens Frihed. I Seminarieudvalget ved Overgangen til den ny Læseordning udrettede han efter alle kyndige Udsagn et stort Arbejde; man har vel her i nogen Grad faaet Indtryk af samme klare Skøn og Overskue forenet med personlig Betoning, som altid prægede hans Undervisning. Og Undervisning, Vejledning gennem personlig Meddelelse — her er vi atter naaet tilbage til det Omraade, hvor han i egentligste Forstand hører hjemme.

Et Menneske er ikke udtømt med sin ydre Daad og Dygtighed; der er noget væsentligt mere, der dog kun aabner sig fuldt for en snævrere Kreds og viser ham som den han er — som Menneske. Vinthers jævne Menneskelighed er ens overfor høje og lave, den taber ikke sin Ligevægt. Han har altid været god at gaa til for den, der trænger til Raad og Hjælp. Det ved ikke blot hans Venner i snævrere Forstand, det har ogsaa hans Elever tit erfaret. Og det kommer vel af, at han har de sunde menneskelige Følelser i Behold, har Sans for de smaa Ting og kan begejstres for de store uden at finde Mangel og Begrænsning utilgivelig. Ogsaa det at fejle er menneskeligt, og Vinther staaer vel heri ikke synderlig tilbage for andre sunde og normale Menne-

sker. Skal jeg nævne en Fejl, saa bliver det den, at han har ondt ved at sige nej; han vil langt hellere sige ja; og hvor han har staaet som den, der skal dømme ved et begaaet Fejltrin, der har han ikke været den *strengt* retfærdige, men den, der skønnede menneskeligt, ikke efter en Lineal, men med Menneskesans og Forstaelse, og deri overgaar hans Retfærdighed Farisæernes og de skriftkloges.

Det er godt mod Harm og Hjerteve
at faa høre *Vinther* rigtig le!

hed det i den førnævnte Sang (ved 70 Aars Festen). Den muntre Spøg var altid yndet af ham og dem, der stod ham nær fra hans første Arbejdsaar ved Seminariet. Og der gaar sære Frasagn, tilhørende Seminariets Sagntid, om lystige Indfald og Bedrifter. Tiden, saadan som den nu ser os i Øjnene, kommer just ikke Lyssind og Munterhed stærkt i Møde, og Aarene fører deres Krig mod den Livsoverflod, der skaffer sig Udslag i Leg og Latter. Men de, der ikke tørkedes af Aarene, de sidder — med Digterens vidunderlige Udtryk — „muntre end i Tidens Kvæld“. I dette Udtryk er det som ser man rød Aftensol strømme varmt ned over vaagne Træk, friske af indre Liv bag Aarenes Alvor. *Vinther* har været saa lykkelig at bevare denne indre Livsevne. Og Fremgang og Lykke har fulgt hans Værk, et af de største i Landet. Nu, da han delvis har givet Arbejdet fra sig, efter at 50 Aar er gaaet siden han begyndte det, falder det naturligt, at en af hans Medarbejdere her har prøvet at fæstne nogle Træk af hans Billede. Det meste af Vejen har jeg selv fulgt ham, lykkelige, travle og frie Aar. Jeg skylder ham Tak for langt, trofast Ven-skab. De mange Aar blev til Lykke for mange; derfor ønsker vi ham selv til Lykke med dem.

Ludvig Jensen.

LUDVIG JENSEN

Halvtredsindstyve aar! — Er det virkelig ikke længer siden Silkeborg seminarium blev grundet? — Og er dette ungdommelige fødselsdagsbarn virkelig saa gammelt? — En mærkelig skæbne: dets forstander oplever at holde 50-aars jubilæum som ungdomslærer ved samme skole og samtidig med skolens halvtredsindstyvende fødselsdag! — Meget andet mærkeligt er der at sige om dette fødselsdagsbarn, — og meget af det vil forhaabentlig blive sagt! —

Lad mig nævne den ejendommelige evne, seminariet har haft til at knytte de fleste af sine medarbejdere til sig paa livstid, — mærkeligt, — ja, men ikke underligt for os, der som dets elever føler os knyttede til det og afhængige af det — stærkere, mens aarene gaar!

Det er en stor glæde for en gammel elev at faa lejlighed til i festskriftet at sige en tak til en af seminariets mangeaarige og saare typiske lærere — en endnu større glæde, at det ikke maa være en nekrolog, men et lille portræt af et menneske, hvis ansigt i 39 aar har hørt hjemme i seminariets galleri, og hvis ungdommelighed vi glæder os til at faa et pust af paa jubilæumsdagen.

Ludvig Jensen var den første af Silkeborg seminariums lærere, jeg stiftede bekendtskab med, da jeg en regnfuld november-

morgen 1914 som en forsinket præparand og „krigsveteran“ holdt mit indtog blandt de øvrige visdomstørstende.

Jeg ser ham komme med den fjedrende gang smaanynnende ind i klassen — som han gjorde det de følgende fire aar —. Paa tydelig vanemæssig maade anbragtes overfrakke, galoscher, paraply og hat paa de dertil erfaringsmæssig bedst egnede pladser — en forvildet lok (dem havde han dengang endnu) svippedes paa plads med rutinemæssig sikkerhed, — hans blik gled ud over klassen, vistnok uden at se nogen, derpaa ud ad vinduet — og saa! — Ja, lidet tænkte jeg dengang paa, hvad bekendtskabet med denne mand skulde komme til at betyde for mig!

Hvorfor gaa nærmere ind paa Ludvig Jensens undervisning? — Den er jo velkendt af 39 aargange af seminariets halvtredstestyve. — Og de elleve første er der vel næppe mange tilbage af.

Man gaar vist ikke nogen for nær ved at betegne Silkeborg seminarium som en særlig dansk skole. Jeg mener hermed, at det i overvældende grad blev dansk-nordisk litteratur og dansk sprog, som blev *kernen* i undervisningen i de svundne 50 aar. — P. J. M. Vinther og Ludvig Jensen kom derfor i særlig grad til at præge denne skole.

Der kan ikke være tale om nogen mandjævning mellem disse to mænd. Men de udfyldte paa mærkelig maade hinanden. Den *indlevelse i litteraturen*, Vinther gav os, udfyldtes ved den *oplevelse, sproget* blev os gennem Ludvig Jensen. Han var i sandhed vort modersmaals ædle ridder! — Dets vellyd, dets nuancer, dets lune og dets underfundigheder var for ham velkendte labyrinter, som han var den fødte vejleder igennem, — fordi det havde hans fulde og varme hjerte!

Ludvig Jensens undervisning har vel ikke — saa lidt som andres — kunnet undgaa kritik. Den, der kun skulde have en eksamen, kunde vel have ladet sig nøje med de store korridorer, men L. J. ønskede ogsaa at give os kendskab til sidegangene og de smaa taarnværelser, hvorfra luren lød og landskabet tonede frem. Et gennemtænkt system omsluttede det hele — men han gjorde alt til problem. — Vi kunde maaske ikke saa meget, — men vi vidste og forstod meget! — Og resultatet blev derfor pænt alligevel.

Vi gamle elever fra S. S. har aldrig rigtig kunnet istemme ve-
raabet over eksamen; for vi har set, at selv om der laa en eksa-
men foran os — ved „vejs ende“, — saa blev det alligevel „sko-
len for livet“, fordi der var *liv* i de mennesker, som fyldte ram-
merne. — Og her maa vi ogsaa tænke paa mange af de folk, som
endnu ikke er saa gamle, at vi skal tage afsked med dem som
lærere, — jeg tror med bestemthed at kunne skelne et ansigt,
som for aar tilbage forlod seminariet for at gaa ind til en meget
betydningsfuld gerning andet sted. — Vi er derfor heller ikke
saa bange for den udvidede læreruddannelse, tvungen studenters-
eksamen, „det ottende skoleaar“ og alt det; for vi véd, at selv
det skønneste ler er dødt i døde hænder, — men selv det tran-
gste fængsel er en stump af „Edens have“, hvis blot en gren
af „Livets træ“ faar lov at grønnes derinde!

Denne gren baade blomstrede og satte frugt i Ludvig Jensens
pædagogikstimer!

Hvor var lovparagraffer om forskoler og pavillon-systemer
en ligegyldig — os uvedkommende — ting! — Og det kunde
jo hævn sig! — Men loftet løftede sig, naar alt det var glemt,
og vi begyndte at ane, hvad det var at være menneske, hvorfor
vi var det, og hvad religiøst sind er! — Har vi senere fundet
ind til et barnesind — eller har vi forstaaet en smule af os
selv — saa er begyndelsen gjort her!

Derfor er det saa stor en glæde for os, at Ludvig Jensen
ogsaa staar ved denne milepæl. — Og vi vil have lov til at sige
dig det, kære Ludvig Jensen, mens du lever: Du har intet lært
os, — men alt, hvad vi véd, har du indviet os i og til!

Det maa have givet en god samvittighed! — Jo, for Ludvig
Jensen naaede enhver lærers højeste maal: at overflødiggøre sig
selv! — Jeg siger det saa roligt; for han har selv bevist det: han
kunde glemme, at han var ens lærer! — Og derfor kunde man
faa ham til ven! — Og var han *viis* som lærer, saa var han *varm*
som ven! —

Og her er det helt umuligt at tænke paa Ludvig Jensen, uden
at fru Geltzer Jensens ansigt og ivrige stemme glider med ind i
billedet, skønt hun jo slet ikke kommer den historie ved! — Vist
gør hun saa! — Den, der fik lov til at færdes noget i det hjem
og sammen med dem som venner, véd, at hun hører os til allige-

vel! — Hun kendte os, og hun fulgte ikke blot sin Mand; men hun fulgte os!

De unge, som nu besøger Silkeborg seminarium, vil altsaa i hovedsagen kun møde Ludvig Jensen som tegnelæreren. — Og til dem vil hans gamle elever sige: *Lyt til hans kridtstreger, hold af hans figurer!* — De er jo, — det var de i al Fald, — en fortsættelse af hans filosofi, — og der er livsvisdom deri!

Men kender de unge ikke L. J. saa godt som lærer, saa vil jeg tro, de kender ham som tolker af skønne vers og lune historier. — Og maaske de derigennem vil forstaa, hvorfor han kunde tale til vort hjerte og vor følelse — vække i os den fantasi, som er drivfjederen i al filosofi!

Ravsted i juni 1936.

Chr. Demuth.

Til Chr. Demuths Ord om *Sofie Geltzer Jensen* vil jeg gerne føje følgende: Fru *Sofie Marie Geltzer*, Datter af afdøde Folketingsmand og Højskoleforstander Rasmus Geltzer, Sinding, og f. 1864, var sammen med *Sofie Hansen* Seminariets første kvindelige Elev. *Sofie Hansen* maatte paa Grund af Sygdom afbryde sin Eksamenslæsning; men *Sofie Geltzer* fortsatte og tog i 1890 en god 1. Karakter ved Lærerindeeksamen i København. Efter Lærerindegerning i Balle og ved Silkeborg Realskole (Kirkeskovs) blev hun gift med Seminarielærer *Ludvig Jensen* og senere mangeaarig Lærerinde i Dansk og Tysk ved Silkeborg kommunale Mellemskole, hvorfra hun for faa Aar siden tog sin Afsked. Der er særlig Grund til at nævne hende her, fordi hun ikke blot gennem sin Mands Gerning fulgte Seminariet og dets Elever med Interesse, men ogsaa i en lang Aarrække var Lærerinde i Tysk for de Seminarieelever, der læste til Tillægsprøve i dette Sprog, og det blev med Aarene et stedse voksende Tal. Det er ikke nogen lille Skare af Seminariets Elever, der har Minder om mangan lærerig og hyggelig Stund i »Holtinghus«.

P. J. M. Vinther.

JOH. P. ANDERSEN — KR. JOHANSEN

(f. 1841 — d. 1921)

(f. 1852 — d. 1931)

Skønt de to Mænd allerede er sat ind i Rammen ved Om-
talen af Seminariets Historie, er det dog naturligt, at de hver
faar en lille Minderune i dette Mindeskrift. Det var i deres
Arbejde, A. H. N. Kirkeskov og jeg begyndte, og vi blev hver
for sig deres Efterfølger.

Joh. P. Andersen havde i nogle Aar været Lærer i Skelskør,
før han blev Leder af en grundtvigsk Friskole i Silkeborg. Der
var en god Jordbund for en saadan her, da der siden C. Ho-
strups Præstetid i Silkeborg (1856-62) havde været et stærkt grund-
tvigsk Menighedsliv baade i Byen og Omegnen. Andersen blev Læ-
rer for Børnene fra de grundtvigske Familier, Børn, hvoraf de fleste
var voksne Mænd og Kvinder, da jeg kom her til Byen. Og An-
dersen, der var en stor Børneven og havde de gamle Friskole-
læreres Evne til at fortælle, blev en i høj Grad levende og livs-
fyldt Lærer, hvad jeg har mange Vidnesbyrd om. Men da de
fleste Byer fik deres Realskole, maatte ogsaa Silkeborg have
sin; dette kom som et Krav ogsaa fra de Forældre, hvis Børn
gik i Andersens Friskole, og i 1881 omdannedes da Friskolen

til Silkeborg Realskole; Joh. P. Andersen fik til Medbestyrer *Kr. Johansen*, der da var Lærer ved Herning Realskole, og de ledede Realskolen i Fællesskab i en for Skolen stor Opgangsperiode. I Fællesskab begyndte de i 1886 Silkeborg Seminarium, men delte nu Arbejdet saaledes, at Andersen særlig ledede Realskolen og Johansen Seminariet, hvor Andersen underviste i Tegning og Skrivning.

Da jeg i 1886 kom hertil i Maj for efter Sommerferien at begynde mit Arbejde som Lærer ved Seminariet, boede jeg i Andersens Hus og havde mange hyggelige og gode Timer i hans Hjem med ham, hans Hustru og hans mange flinke og gode Børn. Andersen var endnu en stor Fortæller og underviste i Historie, men han var ogsaa en stor Naturelsker og førte Realskolens Elever ud i den levende Natur og vakte hos mange Sans for Blomsternes Verden. Ogsaa i sin lille Have havde han et Blomsterflor. Han var tillige en stor Husflidsmand, holdt mange Foredrag i Egnen om Husflidssagen og plejede i det hele mange Interesser. Men bedst mindes jeg ham, saaledes som jeg saa ham mellem Børn og unge, og saaledes som jeg lærte ham at kende Juleaftener i hans Hjem. Da stod han for mig som en smuk Type paa den gamle grundtvigske Menneskelighed og »glade Kristendom«.

Kr. Johansen, der altsaa blev Silkeborg Seminariums første Forstander (1886-90), var et i mange Maader ejendommeligt Menneske, som man ikke glemmer, naar man har kendt ham. Hans Sind spændte over mange skiftende Toneskalaer; det kunde synke ned i bekymret Grublen, men ogsaa finde Udtryk i levende Optagethed af Ideer og Tanker, og da kunde han leve saa stærkt i disse, at han glemte alt andet omkring sig. Det mest karakteristiske hos ham var et levende og bevægeligt Sind, der gav sig Udtryk i hans Tale og Samtale, ofte paa en Maade, der havde noget af Genialitetens Præg i de Udtryk, han kunde give sine Tanker, og som aabenbarede et indre Væld af Liv.

Han var Landmandssøn fra Thorning og havde stærke Slægtsminder og levende Barndoms- og Ungdomserindringer fra Thorning-Egnen, St. Blichers Egn. Han havde en Tid af sin Ungdom været Lærer paa Bornholm, senere ved den Realskole i

Herning, der grundedes af den ejendommelige jydsk Politiker og Rigsdagsmand *Thomas Nielsen*, som *Johansen* havde mange Minder om. Derefter begyndte han sammen med *Joh. P. Andersen* Silkeborg Realskole. Men *Kr. Johansen* havde ikke nok i sin Realskolegerning. Han havde mange Interesser, som ikke i den kunde finde fuldt Afløb. Han var en meget belæst og kundskabsrig Mand, særlig paa geografisk-historisk og pædagogisk Omraade; han havde rejst en Del og brugt sine Øjne og Øren godt; hans store Afhandling i »Lande og Folk« om Østrig og Karpaterne og hans interessante Artikler i »Højskolebladet« om »Lys og Skygge i Hjemmets Opdragelse« og om Amos Comenius m. fl. havde vakt min Opmærksomhed, og da han nu i 1886 grundlagde *Silkeborg Seminarium* og i den Anledning søgte en Lærer i Dansk og Litteratur, kom jeg her til uden at tænke paa, at Loddet for min Fremtid her blev kastet paa saa afgørende Maade, at jeg blev bundet fast.

Jeg husker tydeligt min første Samtale med *Kr. Johansen* og det Indtryk, jeg fik af ham. Den store Bogsamling, han havde, var brugt godt, og i Samtale med ham mærkedes det let, at han dyrkede mange Interesser. Men hans Tanke var springende; midt i en Samtale om et Problem kunde hans Tanke pludselig gøre et Spring ind paa et helt andet Omraade, hvor han saa atter kunde holde ens Opmærksomhed fangen. Det var paa mange Maader et interessant Samliv, han levede, baade med sine unge Lærere og sine Elever. Den ordnede Skoleundervisning i sindigt Trit laa aldrig for ham; ogsaa i Skolen var hans Tanke- og Sindsliv skiftende, men derfor ofte i Stand til at vække selv træge Elevers Opmærksomhed. Man vidste aldrig bestemt, hvor han vilde slaa ned, men ud fra hans skiftende Interesseskredse udstraalede der ofte Lysglimt, der alligevel i de unges Sind viste Veje fra det ene Omraade til det andet. Naar han en Lørdag Aften tog os unge Lærere med ind i sit hyggelige Hjem, eller naar han en Søndag Morgen i straalende Humør kom og sagde: »Lad os nu gaa en Tur sammen, for nu skal vi sandelig have det godt!« saa kender jeg faa, der i den Grad kunde lade Bedsteborgerlighed langt bag sig og leve saa stærkt i det, *Ludvig Fejlberg* kalder »Mulighedsværdi«, at vi mærkede, hvorledes »Græsset kunde gro«. Ikke for intet var

han en ivrig Fejlberg-Læser. Ogsaa hans Indlæg i Forhandlinger ved Skolemøder eller andre Møder var ejendommelige. Johansen var radikal af Natur, men aldrig dogmatisk. Kun paa eet Punkt var han alle Dage uforanderlig, nemlig i sit Had til Krig og Militarisme, og paa det Punkt havde han ondt ved at taale Modsigelse. Han havde den mest levende Interesse for de forskellige Nationaliteters Ret til ogsaa under fremmed Styre at leve deres eget nationale Liv — derfor interesserede Østrig med dets brogede Blanding af Nationaliteter ham saa meget — men han troede ikke paa, at hverken Danmark eller andre smaa Folkenationaliteter kunde opnaa noget gennem Vaabnenes Magt. Derfor blev Bjørnson hans Helt. Hans Kamp for »Fredssagen« havde Kr. Johansens Hjerter, og han var med Liv og Sjæl med til at forberede det store Bjørnson-Stævne paa Himmelbjerget i 1892.

Allerede i 1890 trak baade Andersen og Kr. Johansen sig tilbage fra direkte Skolevirksomhed og overlod Realskolen og Seminariet til A. H. N. Kirkeskov og mig, hvilket saa medførte, at de to Skoler fremdeles hver fik sin Ledelse, idet jeg overtog Seminariet, og Kirkeskov Realskolen. Man kan nok spørge, hvorledes Kr. Johansen kunde finde sig i at gaa bort fra sin Skolegerning i saa ung en Alder. Dette havde flere Grunde. Hans Helbred var vaklende, og hans Nerver havde ondt ved at taale det regelmæssige Skolearbejde. Men der var ogsaa andre Grunde til, at han trak sig tilbage. Han var en vækkende og ejendommelig Lærer, fordi han selv levede et rigt Liv, men han havde vist aldrig Lyst til og næppe Evne til den rolige Takt, som der ogsaa maa være noget af over Skoleundervisningen, og med sin klare Selvkritik forstod han det selv. Den ordnede Form, som Læreruddannelse gennem Seminarieloven af 1894 fik, vilde næppe ret have passet for ham. Og endelig var han en Enspændernatur, der slet ikke egnede sig til at have nogen Medbestyrer, idet han helst maatte gaa sine egne Veje. Alt tilsammen fik ham til at træde fra, da han troede i Kirkeskov og mig at have fundet et Par unge Mænd, der kunde fortsætte Arbejdet.

Men han tabte naturligvis ikke sin Interesse for Skolen. I ikke faa Aar blev han ved at have enkelte Timer ved Semina-

riet, og det var ogsaa hans Initiativ, der gav sig Udslag i, at han i 1896 sammen med *Edv. Egeberg, Morten Mortensen* og *P. J. M. Vinther* grundede »Skole og Samfund«, et Ugeblad for Opdragelse, Undervisning og almen Oplysning, som vi i Fællesskab holdt gaaende i 7 Aar. Det var Johansen, som skrev mest i Bladet, baade fordi han havde bedst Tid dertil og tillige rigt Initiativ, og det tør vist siges, at Bladet i de Aar, det gik, altid hejste sin egen Fane og førte sin egen Kurs. — Men Johansen havde ogsaa praktiske Interesser. Han blev efter at have opgivet sin Skolevirksomhed Medejjer af et stort Bogtrykkeri, mangeaarigt Byraadsmedlem og Bankdirektør, og skønt Stedet ikke her er til at bedømme hans Virksomhed paa disse Omraader, tør jeg dog sige, at hans friske Initiativ og særprægede Personlighed ogsaa her gav sig Udtryk.

For en halv Snes Aar siden opgav Kr. Johansen alle sine Hverv og tog Bolig i København, hvor han og hans Hustru fandt deres Alderdomshvile i Kredsen af deres begavede Børn, der dengang alle havde deres Virksomhed i København. I de Aar har jeg kun sjælden set ham eller talt med ham. Sidste Gang, jeg mødte ham, kom han lige fra Universitetet, hvor han havde overværet en filosofisk Doktordisputats, som han var meget optaget af. Sine boglige Interesser bevarede han til det sidste og var en flittig Gæst paa Bibliotekerne.

Et Træk skal endnu nævnes om ham. Han var en meget økonomisk Mand og en god Husholder med sine Midler. Mange fandt ham vel alt for nøjeregnende, men det rette turde være, at han var af den Type, der nok kunde være meget nøjeregnende i det smaa, men ogsaa havde Hjerte til at ofre i det større. Mange af hans gamle Elever og Venner ved, at han ikke blot havde et rigt Sind, men ogsaa en aaben Haand til Hjælp, naar det gjaldt noget enten for en Sag eller for den enkelte. Dette er ikke den daarligste Maade at være en god Husholder paa.

Begge de to Mænds Minde skal bevares med Ære i Silkeborg Seminariums Historie.

P. J. M. Vinther.

MORTEN MORTENSEN

f. 3. Jan. 1764, d. 17. Febr. 1911.

Skønt der i Seminariets Festskrift fra 1911 findes en Mindeartikel om Morten Mortensen, der var død paa Rigshospitalet faa Maaneder før 25-Aars Festen, maa jeg dog ogsaa i dette Mindeskrift sætte min afdøde Ven et Minde, idet jeg véd, at hans Personlighed og hans Gerning her er saa nøje knyttet til Silkeborg Seminariums Historie, at hans Navn ikke vil glemmes.

Morten Mortensen er født paa Drejø og opvokset i et stilfærdigt Husmands- og Fiskerhjem, hvor han fik Sparsommeligheds- og streng Ordenssans med sig som faste og gode Vaner, og han tog ogsaa et godt Hjemms Guds frygt, gammeldags Moral og stærke Pligtfølelse med sig ud i Verden og blev tro mod sin Arv. Men stærkest prægedes M. M. i sit Barndomshjem af det friske danske Hav, som det under Sommerhimmel og i Vintermørke skyller mod de smaa sydfynske Øers Kyster i evindelig Omskiften. Der var i hans egen Sjæl et Stemningsskifte, der var i Slægt med Havets. Da han laa paa sit sidste Sygeleje inde paa Rigshospitalet, skrev han bl. a. til mig: „Allerhelst hviler jeg, hvis jeg skal hvile, nede ved Sønderstrand paa Drejø, tæt ved Bølgeskvulpet og under en simpel Strandsten med Indskrift: „Du danske, friske Strand med vilde Svaners Rede, I grønne Øer, mit Hjertes Hjem hernede!“ — Jeg forstod, det var hans sidste Hilsen til den lille grønne Ø ved Havet.

I Sommeren 1880 blev han Elev paa *Staby Højskole*, og dér mødtes vi første Gang, men den Sommer kom vi ikke i nært Forhold til hinanden. Der var noget indesluttet over ham; det

var, som han, der ellers altid senere havde saa let ved at lukke sig op og lade sit Sinds Rigdom strømme ud i Alvor og Skæmt, ikke ret kunde give sig hen i det ny Selskab. I en lille Kreds af Venner, jeg havde, der stadig kom sammen for at drøfte alt muligt, ikke mindst store religiøse og politiske Spørgsmaal, som vi trods megen „Grønhed“ bandt an med, var M. M. ikke straks med. Men han arbejdede og tænkte maaske mere end nogen anden. Da vi saa ved Novembertide 1880 drog ud fra Staby for hver for sig at begynde som Vinterlærere i vestjyske Biskoler, da blev vi Naboer og snart Venner. Jeg sad oppe i Lillelund i Ulfborg, han ude i Fjalde Biskole i Nørre Omme. Der var altsaa ikke helt kort mellem „Naboerne“, men der blev ikke langt mellem Vennerne. Mangen stjerneklar Lørdag Aften, naar jeg sad fordybet i Læsning oppe i Skolen paa Bakken, hørte jeg en Violins Toner lyde ude fra Forstuen. Det var M. M., som havde gaaet med sin Violin i Kasse fra Fjalde i Nørre Omme og nu meldte sin Ankomst til Tonerne af „den glade Kobbersmed“. Og saa gik det med Samtaler til langt ud paa Natten. Det var, som alle Sjælens Døre lukkedes op i ham i disse Timer, og hvor var han da rig og oprindelig! Jeg har næppe kendt nogen, i hvem den spontane Livsvækst var saa frodig: en *Fantasi* saa springsk, at den vovede det utrolige, men ogsaa en *Tanke* saa energisk og klar, at den altid søgte Bunden i en Sag. Og saa en *Hjertets* Rigdom af Følelse for alt godt, en religiøs Understrøm, der vilde og kunde tage det alvorlige til Bunds alvorligt. Det er som at sidde med sit eget skælvende Ungdomshjerte i sin Haand at dvæle ved disse gamle Minder.

I Vinteren 1883—84 var M. M. Elev paa Askov udvidede Højskole, og den Paavirkning, han her modtog, satte dybe Spor i hans Sind. Hans Kærlighed til *Ludv. Schrøder, la Cour, Nutzhorn* m. fl. var altid siden levende. Men han levede ogsaa her et Ungdomsliv, rigt paa værdifuldt Venskab, baade i 1883—84 og 1884—85, da han atter var Elev paa Askov. M. M. blev altid rig paa Venner; thi han var saa let at holde af, fordi han som saare faa kunde give sig helt hen ikke blot i en Samtale, men ogsaa i uegennyttig Deltagelse for Mennesker.

I Sommeren 1884 var M. M. Bondekarl hos *Jakob Finne-*
mann i Fjelstrup i Sønderjylland, og han modtog med sit aabne

Sind varige og stærke Indtryk af den nationale Kamp dernede. Det var ham senere noget af en hellig Pligt at føre sine store Dreng, Hjalmar og Vagn, med paa en Cykletur ned til Dybbøl-bankerne, til vore Grave under de hængende Sørgepile og til vore Minders Land.

Fra April 1885 til August 1886 var M. M. Lærer ved *Rødsten Skole* i Kronheden i *Thorsted*. Her fandt han hende, der senere blev hans Hustru, *Marie Vestergaard*, Datter af daværende Gaardejer Kristen Vestergaard i *Thorsted*. — I mange Aar af sin Ungdoms Vaarbrudstid har M. M. altsaa været knyttet til Vestjylland, og Landet med de store Flader, de vide Udsigter, de takkede Klitter og lange Bakkelinier i Randen af ensformige, stille Landskaber blev ham næsten lige saa kært som det blaa Hav ved de smaa Øer. Han droges altid derud og havde ondt ved at sige nej, selv om han havde travlt, naar der senere fra Vestjylland kom Bud til ham om at komme for at holde et Foredrag hist eller her i Ringkøbing eller Vardeegnen. Han bestræbte sig ærligt for at kunne tale rigtig Vestjysk, og hørtes det end paa Klangen, at han var fra Fynsland, saa kendte han dog særdeles fortrinligt en Rigdom af vestjyske Ordsprog og Fyndord, som han ofte anvendte, og han elskede vestjysk Tanke-sæt og Jævnhed.

Da jeg i Maj 1886 drog til *Silkeborg* for efter Sommerferien 1886 at begynde som Lærer i Dansk og Historie ved det nyoprettede Seminarium, faldt det som af sig selv, at han, der i 1885 paa egen Haand havde taget 1ste Del af Lærereksamen, fulgte mig til *Silkeborg*, hvor han i 1886—87 blev Elev i Afgangsklassen og i 1887 dimitteredes ved Eksamen i Aarhus med Udmærkelse. Fra nu af var vi ikke blot Ungdomsvenner, men Medarbejdere og Manddoms Fæller ved samme Skole helt til August 1903.

Det var ejendommeligt for mig, der omtrent var hans jævnaldrende og hans Ungdomsven fra Staby-Tiden, nu i 1886—87 at blive hans Lærer i Dansk og Litteratur. Det er med et Smil, jeg nu sidder med den Bog, hvori han med sin tydelige, kønne Haandskrift og sin enestaaende Evne til at opfatte og referere nøjagtigt nedskrev mine Foredrag over dansk Litteratur. Han var jo ellers i alle Maader lige saa vidende som jeg selv, om jeg

end paa det Omraade, hvor jeg var Lærer, vel nok havde gjort flere Studier. Men det var kun til gensidig Glæde, og han var jo i alt Fald en „Elev“, som jeg lærte mindst lige saa meget af, som jeg selv kunde give ham. Han boede paa det gamle Højskolehjem og levede dér i rig Tankeudveksling med *Otto Rosenstand*, dengang Valgmenighedspræst Teilmanns Hjelpepræst i Silkeborg.

Jeg er vis paa, at M. M. det Aar havde større Indflydelse paa sin Klasse end nogen af os Lærere. Han gik i Ilden for sine Idealer, og hans Begejstring og Tro, baaret af hans stærke, livfulde Temperament, øvede en stor Magt. Og han elskede Mennesker. Et lille Træk blandt mange er karakteristisk for ham. En af vore Elevers Slægtninge, en stor Dreng, havde købt sig en Del grimme, ret slibrige Billeder, som M. M. tilfældigvis saa. „Hvad har du givet for de Billeder, min Dreng?“ sagde han med sin rolige, dybe Stemme. „75 Øre“, sagde Drengen lidt langsomt og usikkert, uklar over Hensigten. „Vil du sælge dem?“ spurgte M. videre. Nej, det vilde han da ikke gerne. „Vil du ikke nok sælge mig dem for 1 Kr.“ spurgte M. videre. „Jo“, kom det langsomt, fremdeles usikkert. M. M. betalte Drengen Pengene, fik Billederne og puttede roligt disse ind i Kakkelloven, medens han sagde: „Nu har du intet tabt, min Dreng, men jeg synes ikke, du skulde købe flere af de Billeder!“ Drengen, som var ret skamfuld over hele Situationen, gik hen til sin Slægtning, vor Elev, og fortalte ham det hele. Drengen, som nu er Mand, har selv fortalt mig det Træk, som han aldrig senere har kunnet glemme. Men af den Slags kunde jeg nævne flere. Det var hos M. M. ikke Kunst, men *Natur*, der frit sprang ud af et Sind, der havde Omsorg for Mennesker.

Saa blev M. M. 1887 Lærer ved Seminariet og Realskolen, og de Minder, jeg har om ham som Lærer i de mange Aar, vi nu var sammen, har jeg delvis sammen med mange af vore gamle Elever og Medlærere.

Det er min Overbevisning, at han havde sine rigeste og lykkeligste Aar som Lærer ved Seminariet, og at det altid siden var de Dage, han saa tilbage paa med en trofast Sjæls Varme. Og han mødte ogsaa saa megen Hengivenhed hos sine Elever, at vist kun saare faa Lærere i den Retning faar rigere Lykke. Det bi-

drog ikke lidet til at kaste sin Efteraarssol over hans sidste svære Dage paa Rigshospitalet. Mange mødte ved hans Sygeleje; der kom ogsaa Breve og Blomster langvejsfra og Tak for gamle Dage. Og de fleste besøgende gik fra ham i den Tro, at han nok kom sig; thi naar Vennerne kom, saa strømmede hans Sjæl over af Idéer, af Tanker, af Trang til at høre og Trang til at give, og saa glemte man, at det var en dødsmerket Mand, man gæstede.

Mortensen var en rigt begavet Lærer. Med en i mange Aar uopslidelig Kraft og Energi kunde han samle Kundskaber, og han havde Tankens Evne til at ordne, hvad han samlede. Og han var altid optagende; ikke blot Bøgerne, men Liv, Samtaler, Oplevelser blev til Kundskab, der føjedes ind i et vaagent Sinds Gemme. Og som han kunde samle, kunde han meddele, klart, levende interesseret. Han har undervist i Naturhistorie, Religion, Pædagogik, praktiske Skoleøvelser. Overalt ydede han noget, der var værd at tage imod. Men alligevel — det var ikke blot dette, der vandt ham saa stor Plads i Elevers Sind. Det var hans *personlige* Maade at undervise paa. Hvis Idealet af moderne Skoleliv er det roligt og objektivt at meddele Viden, saa var M. M. langt fra at være „moderne“. Men i det at give sig selv, sin Sjæl, sin Personlighed, som han var, er der meget faa, som har naaet ham. Han har ad den Vej saaet i mangt et Ungdomssind, vakt frugtbare Impulser, Idéer og Tanker.

Hvor man har Styrke, har man ogsaa gerne Svaghed. M. M. havde en sjælden Evne og Trang til at forstaa alt og alle, at se det gode eller dog *delvis* berettigede i *forskellige* Standpunkter, og hans Stemningsliv var rigt. Derfor kunde han ofte, selv i en enkelt Samtale, slaa over i en Tanke, der var en anden end den, han begyndte med at betone. Men det vil alle, som kender ham, vidne, at Livet mindst af alt var *Tankespil* for ham; det var et alvorligt, efter Sandhed stræbende Menneskes ærlige Forsøg paa ad forskellige Veje at naa frem til Klarhed over det, Livet kastede ham ind i eller op i. Men den kraftige *Ensidighed*, der, hvis den ikke er forenet med dyb Menneskekærlighed, bliver til Bornerthed, ejede han ikke. Jeg véd, at han ofte førtes ind i *Tvivl*, fordi han *vilde* og *maatte* frem i Tro paa Livet og Livets Værdier. Hans næsten vidunderlige Evne til at tale fortroligt

med Mennesker, selv Mennesker, som han ikke kendte meget, kunde tit for mig, der altid har været alt for bange for at synes paatrængende, blive komisk. Men kunde han end derved løbe sig en Staver i Livet, — det gik næsten altid godt; thi bagved laa hans store Interesse for Mennesker. Mange meget personlige Traade i Menneskers Liv fik han at se, som ingen andre saa. Og Børn — hvor var han elsket af Børnene i Seminariskolen, og hvor var han god til ogsaa af dem at faa Sandheden at vide! Der kunde, særlig i de senere Aars Travlheden, være noget springende over hans Forsøg i Børneskolen, men han var af den Slags Opdragere, som opdrager ved selve det at være, og han var større som Opdrager ved sin Personlighed end ved selve sin udmærkede Undervisning. Naar det kneb, var der vist ingen, som Børn, Voksne, — Elever eller Medlærere, — mere trygt gik til om Raad og Hjælp end til M. M. Hans gode Ven gennem mange Aar, Forfatteren *Edv. Egeberg*, talte i manges Navn, naar han skrev: „Han kunde ofre sig for Mennesker. Det var en Egen-skab hos ham, som vil holde hans Billede levende i min og mange fleres Erindring. Vi er saa mange, der her — navnlig i Nødens og Dødens Timer — fik meget at takke ham for. Hvem af os ser ikke hans ærlige Venneansigt med de gode, næsten troskyldige og dog saa kloge Øjne for os. I hans Ord var der saa meget af det rige Sinds Taarer og Smil, den store Menneskelighed. Han var her et enestaaende og stort Menneske.“

Men vi mindes ogsaa, hvor den spontane Livsglæde hos ham kunde give sig uimodstaelige Udslag, tit næsten kaade, aldrig saarende. Det kunde komme saa spontant, at det i alt Fald ikke var „passende“; men her i vort „frie Samfund“ voldte det aldrig andet end ubetinget Glæde. Da Seminariets Hovedbygning var taget i Brug, og jeg var flyttet ind i min Lejlighed, hvor jeg dengang havde en Del Elever paa Kost, hørte vi en af de første Aftener, vi satte os til Bords, en øredøvende Musik af alle mulige Instrumenter. Det var M. M., som i Spidsen for sin Hær — han og hans Hustru havde Elever i Kost i den ældre Seminariebygning paa Skoletorvet — bragte os en Hilsen paa Redekamme, Drænrør, Violiner osv. Selv førte han an paa Violin. — Hvor M. M. var, var der ingen Fare for, at man skulde blive blot „Emsbedsmand“ eller Arbejdsmaskine. Han havde altid „Indfald“.

Men han var og blev et dybt alvorligt Menneske, ikke af dem, der hurtigt og let fandt et aandeligt Standpunkt. Han blev aldrig „færdig“, men var i uafslædig Gæring. Han havde en stærk og levende Gudstro, men allerede i hans første Læreraar ved Seminariet var hans religiøse *Tankeliv* i stærk Bølgegang. Han gjorde energisk Arbejde paa at sætte sig ind i Bibelforskningens Resultater, og med sin Sandhedskærlighed og sit aabne Sind, sin Trang til at tale med sine Elever om alt, hvad der fyldte ham selv, var det ham umuligt at undgaa at drøfte ogsaa de Spørgsmaal med dem. Paa den anden Side følte han ogsaa stærkt Ansvar ved at tale om noget, han selv følte sig usikker i. Dette var, om end kun kendt af de færreste, Aarsag til, at han 1889—90 pludselig rev sig løs fra sin Lærergerning ved Seminariet og blev Redaktionssekretær ved „Ringkøbing Amts Avis“. Der var noget af en Verdensflugt i denne Færd, og han var ofte i dette Aar tung i Sind, skønt vist kun faa anede, hvad der laa bagved. Han vandt imidlertid i Løbet af Aaret saa megen Ro i sit Sind, at han med Glæde fulgte min Opfordring til ham om at vende tilbage, da jeg i 1890 overtog Seminariet, og han var nu i alle de følgende Aar Lærer i Pædagogik og efter 1894 tillige Leder af Seminariets Børneskole og de praktiske Øvelser. I 1897—98 havde han *Aarskursus* paa Lærerhøjskolen. Han fik megen Glæde af dette Kursus, skønt han det Aar fik et stærkt Tyfusanfald og havde et langt Sygeleje.

Men nu kommer jeg til et Afsnit i min gamle Vens Liv, som jeg kun med Vemod tænker paa. Han blev i 1902 valgt til Medlem af Silkeborg Byraad, og han kom derved ind i et alt for *spredt* Arbejdsliv. Ikke saaledes, at han ikke magtede at sætte sig ind ogsaa i det mangeartede Arbejde, han her fik. Han havde baade Lyst og Evne hertil, men der er ikke Tvivl om, at vi, hans Venner, saa rigtigt, naar vi mange Gange ønskede, at han hurtigst muligt kunde komme ud af den Virksomhed. Skønt han havde en meget stor Arbejdskraft, saa kan det ikke nægtes, at Arbejdet voksede ham over Hovedet. Hertil kom, at han manglede Evne til Selvbegrænsning. Alt kunde optage ham, stort og smaat, og han kunde ofre megen Tid paa noget, som Skrivere og Kopister kunde have gjort lige saa godt. Der kom i de Aar noget nervøst uroligt og springende over hans Sind,

hvad han godt selv følte. Han kunde vaande sig over, at han nu aldrig fik Tid til stille Læsning og Granskning; men han kunde heller ikke rive sig løs fra sin alt for blandede Virksomhed. Han gjorde et stort Arbejde for det kommunale Skolevæsen i Silkeborg, var meget virksom i „Børnenes Værn“ og satte i det hele meget i Gang, som andre høstede Frugter af, men som sled paa ham selv.

Det var hans Byraadsvirksomhed, som fik ham til at gøre Alvor af at søge bort fra Seminariet og søge Ansættelse som Overlærer ved Silkeborg Borgerskole. Han tiltraadte denne Stilling 24. Juli 1903. Var det end med Sorg, jeg saa ham rejse bort fra Seminariet, saa var jeg dog glad ved at beholde ham her i Byen. Vi havde nu fra Ungdommen været vant til at drøfte alt sammen. Men heller ikke den Glæde at beholde ham i Silkeborg skulde vare ved. Jeg véd, at han var en god Overlærer for Silkeborg Skolevæsen, og at mange af hans Medlærere i høj Grad erkender det. Flere af dem var hans gamle Elever; de fleste af Lærerpersonalet blev hans personlige Venner. Hvorfor kunde han saa ikke slaa sig til Ro i den By, hvor han dog nu havde saa mange Venner og ingen Fjender? Livet og Forholdene er ofte stærkere end vore Ønsker og Forhaabninger. I Mortensens Sind var der altid en Længsel efter Seminariet og Ungdommen dér. Hvor ofte har han ikke glædet sig ved i Øjeblikke at fantasere over Muligheden af at komme tilbage! Hans Sjæl var her stedse, og han syntes, han havde taget fejl i noget centralt. Dette maa ingenlunde opfattes, som om han ikke med fuld Energi udførte sit Arbejde i Silkeborg og senere i Odense. Han havde en stærk Villie til at sige sig selv, at en Mand skal tage Følgerne af sit eget Valg, og at der overalt er noget godt at gøre for den, som vil noget. Hans Evne til at vinde Venner, hvor han kom hen, hjalp ham ogsaa ud over de døde Punkter, og han havde jo udmærkede Betingelser for at være en god Overlærer: Initiativ, Arbejdsevne, Vennesælhed, Kærlighed til Folkeskolen og udpræget Pligttrøskab. Men det var dog vist saaledes, at han havde ret ondt ved at taale at se Seminariet saa nærved uden længere at have en Gerning dér.

Dog, der var andet og mere, som førte ham fra Silkeborg. De enkelte Traade i det Skæbnevæv vil jeg ikke her oprede. By

raadvirksomheden medfører tit stærke Brydninger mellem Partierne, og M. M. var mindst af alt „Politiker“. Han var saa lidt „Diplomat“, som nogen kan være. Han vilde og kunde tro godt om alle, og hans Trang til at se en Sag fra alle Sider gjorde tit hans Standpunkter usikre.

Det var Spørgsmaalet om Oprettelse af en kommunal Medlemskole i Silkeborg og Overtagelsen af den private Realskole, som tilsidst gjorde Stillingen i Silkeborg aldeles uudholdelig for Mortensen. Hele Spørgsmaalets Ordning blev en bitter Styrkeprøve mellem Partierne. Han led forfærdeligt derunder. Han havde aldrig kendt til at have Fjender, knap nok vrede Modstandere. Han var træt og opreven og følte, at han maatte bort. Hans gamle Længsel efter en By ved Havet kom op. Han vilde have Ro og Fred og spejdede efter Overlæreremner i Faaborg, Assens, Svendborg o. fl. Steder. Da saa et Inspektørembede i Odense blev ledigt, turde han ikke vente længere. Odense laa ikke just ved Havet, men der var god Lejlighed for hans store Dreng til at læse, og — der var i alt Fald en Lejlighed til at komme bort. Han raadførte sig med mig, og jeg turde ikke fraa raade ham at søge. Da vi i Juni 1907 i Fællesskab rejste sammen til Staby Højskole for at være med til at afsløre en Mindesten for vor gamle, kære Ungdomslærer og Forstander S. P. Jensen, rejste han, uden at andre vidste det, lige til Odense for at søge Embedet dér, og i August 1907 forelaa hans Kaldelse til Inspektør ved Vestre Kommuneskole. Hans Afrejse fra Silkeborg foregik i stor Stilhed; det var atter noget af en Verdensflugt. Han kunde ikke taale at sige Farvel. Da han i Efteraaret var i Silkeborg til sin ældste Søns Konfirmation og for at hente sin Familie, var det kendeligt, hvor tungt det var ham at rejse. Men det skal siges, at han var stærk nok til ogsaa i Odense at lægge sin Sjæl ind i sin Gerning. I den korte Tid, han var der, vandt han saa mange gode Venner og trofaste Medarbejdere, som kun et Menneske med hans aabne Sind kan vinde. Han kom ogsaa til at sætte overordentlig Pris paa Pastor E. Koch. Dennes jævne personlige Maade at tale om Kristendom paa tog Mortensen stærkt, og han har ofte sagt mig, at han syntes, Kristendommens Livsværdi kom ham saa nær under Kochs Prædikestol.

Jeg besøgte ham ret ofte i Odense, og det var mig af den stør-

ste Værði, at jeg vidste, der var en god Ven dér, som jeg kunde gaa til og tale om alt, naar jeg for Alvor trængte dertil. I Sommeren 1908, da vi begge havde Rejsestipendium, ordnede vi det saaledes, at vi kunde rejse sammen i Sverige og Norge for at se paa Seminarier og Folkeskoler. Den Rejse vil jeg aldrig glemme; det var som at opleve Ungdomsdagenes Glæde. „Jeg er saa begærlig efter at drikke Natur og Pædagogik som en tør Svamp efter Vand“, sagde han, da vi begyndte vor Rejse, og vi nød i fulde Drag af begge Dele i Landskrona, Vexiö, Stockholm, Jemtlands Lapmarker, Levanger Seminarium i Norge, Trondhjem, Molde og Romsdalen, Bergen, paa Højfjældsbanen til Kristiania og flere Steder. Vi endte med i Fællesskab at tage Del i den herlige Hundreedaarsfest for Henrik Wergeland i Kristiania den 17de Juni 1908.

Hvor var han glad og fri og lykkelig paa den Rejse! Og dog fik jeg paa denne min første Frygt for, at han bar paa en værre Sygdom, end han selv anede eller vilde høre Tale om. Paa en Fjældtur oppe i Jemtlands Lapmarker, langt fra Menneskeboliger, blev han overfalden af saa heftige og voldsomme Smerter, at jeg blev helt fortvivlet ved at se det. De gik over efter en Times Forløb, men gentog sig atter, da vi en af de vidunderlige lyse Nætter, som Norge har om Sommeren, sad ude ved Havet ved Aalesund og saa paa de rødgyldne Fjældtoppe.

I Julen 1908—10 var han med hele sin Familie hos os i Silkeborg, og det var for alle hans Venner her en stor Glæde; det blev hans Afsked med mange blandt os. Han saa træt ud og havde en stærk gullig Hudfarve, som tydede paa Gulsot.

Ja, Resten af hans Liv, til han d. 17de Febr. 1911 døde paa Rigshospitalet, er en lang Sygehistorie, og dog er det en Historie om et Menneske, der til det sidste havde Sans for og Kærlighed til Livet i al dets Mangfoldighed. Der var som et Hav af Idéer, Tanker og Sang, der laa og vuggede i hans Bryst. Det skuffede os alle, som kom til hans Sygeleje. Vi kom til en syg Ven, men vi gik bort med saa stærkt et Indtryk af Liv og Livsrigdom, at vi ikke kunde gøre os fortrolige med, at det var Døden, som vilde sejre. Nogle Uddrag af hans Sygedagbog vil for hans Venner være det bedste Vidne om, hvorledes Livs- og Dødstanker vekslede i hans Sind. Den 25. Oktbr. 1910 blev han indlagt paa

Rigshospitalet under Prof. Schaldemose. Men Lægerne turde ikke operere ham, fordi Nyrerne fungerede daarligt. I Dagbogen har han selv nedskrevet meget udførlige og nøjagtige Iagttagelser over sin Sygdom. Ind imellem disse Optegnelser skriver han Smaadigte; han kunde nu ikke længere læse ret meget, kun i sin Dagbog gøre Rede for sine mange skiftende Stemninger.

Den 1ste Novbr. skriver han: „I Dag er det 70 Aar siden gamle Morten Eskesen begyndte sin Lærervirksomhed ved en af Vestjyllands Skoler, og i Odense, hvor han i 20 Aar var Lærer ved Friskolen, holdes der i Dag Fest for ham. Det er ligeledes i Dag 30 Aar siden jeg selv begyndte som Lærer ved Fjalde Biskole i N. Omme. Jeg synes jo, jeg endnu kunde have min bedste Tid tilbage som Lærer; jeg har dog nu nogen Erfaring, som burde sætte Frugt, men i Øjeblikket ser det tvivlsomt ud. Dog kan alt endnu vende sig til det gode.“

Den 3die Novbr.: „Der er saa meget, jeg gerne vilde skrive om, men det er mig for besværligt her i Sengen: Opdragelse og Initiativ — *Tvivl!*“ Den 14de Novbr. staar i Dagbogen følgende lille Bøn:

„Bevar, o Gud, mit Hjem og alle mine kære!
Din Aand velsigne os og altid hos os være!
Naar Stormens vilde Vejr
vil krydse vore Veje,
hjælp da os hver især!
Giv os din Fred i Eje!“

Han havde i lang Tid glædet sig til at være med til Seminariets 25 Aars Fest, og vi havde, før han blev syg, aftalt, at han skulde redigere det Festskrift, vi vilde udgive. Vi blev begge ved at haabe, at han skulde kunne det, og han vilde tillige skrive en Kantate til Festdagen. Det er vemodigt at se, hvor mange Tilløb hertil, han har gjort under Sygelejet. Han skriver til mig: „Jeg kan ikke presse en Tekst frem til en kendt Melodi; men faar jeg nogle rolige Dage, kommer det nok“. I Dagbogen har han da i Midten af Novbr. med Dages Mellemrum skrevet:

Hil dig, vor Skole, i Dag!
Hil dig for Aar, som er svundne,
Timer, som hurtigt er rundne!
Hil dig fra Sokkel til Tag!

Gennem de tyve og fem
fulgte dig Ungdom og Lykke;
fagre Forhaabningers Smykke
kransed dit vaargrønne Hjem.

Vaaren, din dejlige Vaar,
Blink fra din sølvrene Vove,
Suset fra havdybe Skove
tryller os, hvor end vi gaar.

Arbejdet gik som en Leg,
Alvor med Gammen var blandet!
Arbejdslyst ud over Landet
fulgte os alle paa Vej.

Hil dig, vor Skole, i Dag!
Drømmenes Tid er ej omme,
Fremtid af Drømme skal komme.
Hil dig fra Sokkel til Tag!

Sidst i Novbr. blev han overført til medicinsk Afdeling paa Hospitalet, og her laa han, uden at der egentlig blev foretaget noget med ham. Jeg besøgte ham først i Dec., og da havde han det saa godt, at han laa og glædede sig ved Tanken om at komme hjem at holde Jul; men han maatte blive, og af efterfølgende lille Sang kan man læse hans Sjæls Følelser:

Graaspurvens Jul.

Drys, min Sne, og kom, min Jul,
herind mellem nøgne Grene,
kom og lys i mit snævre Skjul,
jeg sidder herinde alene!

Sommeren var saa lys og varm
med Haandfulde Korn paa Agre;
jeg holdt mine Unger tæt i Arm
og drømte Drømme saa fagre.

Kun som en fattig Graaspurvliil
jeg stammer i Vinterkulde:
Jul, vær os alle god og mild,
naar snart du faar Hænderne fulde!

Drys, min Sne, og kom, min Jul,
til alle, som sidder alene!
Kom til hver ringe og raadvild Fugl
som kvidrer fra bladløse Grene!

Lige efter disse Linier, der vidner om en ensom Mands Længsel efter Hjem og Virke, har han skrevet: „Jul, Jul! Straks jeg nævner dit Navn, er jeg borte i Klang. For jeg kender dig, og jeg véd, hvem du er: Jul, Jul, du er Menneskenes Ven. Og det har du altid været. I din Fødsels Stund sang dine Engle: „Ære være Gud i det højeste, Fred paa Jorden og i Menneskene Guds Velbehag!““ Nogle Dage senere nedskriver han følgende Ord af H. C. Andersen: „Det bedste hos os Mennesker er som Gnister, der gaar ud; men Guds Kærlighed er et evigt flammende Baal!“ Og atter følgende af Melancton: „Har Sorg drevet mig til Bønnen, saa fordriver jeg Sorg og Bekymring ved Bønnen!“

I Novbr. 1910 skrev han til mig: „Gennem den Bølgegang, mit Sind har oplevet i det sidste Aar, mener jeg at have lært, at naar det skal være, kan jeg indstille mig til Liv eller Død, som det vil blive krævet af mig, men du kan tro, det er ikke let „at sige Verden ret Farvel!““. Den 23. Dec. 1910 skriver han: „Først vil jeg i al Tarvelighed ønske dig og din Kone og Astrid en god og glædelig Jul og bede dig bringe mine Venner ved Seminariet samme Ønske. Jeg kan ikke skrive til dem alle. Tænk lidt paa, hvor mange Afdelinger du vil have i Kantaten — du har jo ogsaa en Kone med Forstand paa Sang og Toner — saa kan vi lettere gøre Aftale, naar du kommer her over til mig. Jeg har skre-

vet en Indgang paa 4—5 Strofer, men jeg kender ingen Melodi dertil. Heller ikke til en anden Form, jeg har begyndt paa, kender jeg Tone:

Der er en Verden fuld af Haab og Sol
hvor Livet springer frem i Kilder klare;
den Verden strækker sig fra Pol til Pol,
og det er Jordens glade Børneskare.

Men skal jeg sørge for disse mere alvorlige Sange, saa kommer sandelig *Ludv. Jensen* og andre til at besørge den mere gemytlige Genre“. Den 10. Jan. 1911 skriver han: „Udsigterne for mig er ikke lyse, og mangen Gang synes jeg, de lukkes fuldstændig. Lever jeg, behøver jeg lang Tid for at blive rask. Dør jeg, da vil mine kære jo gerne, at jeg hviler i deres Nærhed paa Odense Kirkegaard. Du synes vel, jeg tager haandfast paa dette Spørgsmaal? Ja og nej! Allerhelst hviler jeg, naar jeg skal hvile, nede ved Sønder Strand paa Drejø, tæt ved Bølgeskulpet og under en simpel Strandsten med Indskrift: „Du danske, friske Strand med vilde Svaners Rede, I grønne Øer, mit Hjertes Hjem her nede!“ Det har jeg før sagt dig som for Morskab, men der var altid Alvor deri. Tak for dine Planer og din Omhu for mig. Der bliver maaske Brug for det altsammen, maaske for intet af det. Bare saa mine Venner maa kunne tænke lidt endnu for mig og mine. Jeg kan ikke meget, mit Hoved er træt af Feber. Kommer du ikke snart herover igen?“ Endnu d. 26. Jan. har jeg Brev fra ham, hvori han bl. a. skriver: „Jeg er saa ked af, at jeg ikke kan presse en Melodi (kendt) frem i min Erindring til de Vers, jeg har skrevet til Festen. — Jeg beskæmmes ved Tanken om eders Gave. (Nogle Venner i Silkeborg havde sammenskudt en lille Pengegave til ham, hvad jeg havde meddelt ham). — Mine Venner, ja jeg tror godt om dem og hænger haardt ved dem og ved alt paa denne dejlige Jord: Himmel, Hav, Planter, Dyr, Nat, Dag, Sommer og Vinter. Skønt jeg kender det første Bud, holder jeg Masser af dem. „At sige Verden ret Farvel i Livets Gry og Livets Kvæld er lige tungt at nemme“. Naar jeg ligger her i Samtale med min Gud om alt fra først til sidst, da kommer jeg saa nogenlunde til Ro, men det er svært, naar jeg tænker paa de

Mennesker, jeg holder af. Og mit Hjem — jeg tror ikke, jeg nu kunde taale at læse Brevet til Tage og Ellinor. Dog, jeg øver mig i at eftersige Kingos:

For mine Børn og Sæd,
om jeg vil sørge,
om jeg hver Time græd
og vilde spørge:
hvor skulde de vel Brød og Lykke tage?
Gud lever jo endnu;
han kommer dem i Hu;
de skal ej klage.

Jeg synes dog, vi kan gaa ud fra, at du snart faar Bud om at rejse til København“. Til dette sidste alvorlige Brev, jeg har fra ham, er føjet en lille Efterskrift, som er saa betegnende for, hvorledes Alvor og Humor til det sidste skiftede i hans Sind. Han skriver: „Kan det more dig at høre, at der er en Pige her paa Hospitalet, som i Stedet for Næse hidtil kun har haft et Hul ind i Hovedet, men nu har Kirurgerne paasat hende en rigtig pæn Næse af levende Hønseskød. Videnskaben gaar fremad; det er for Resten vist Franskmandene, som allerede for flere Aar siden har opfundet det Næselaveri“.

Jeg kom ikke til København, som vi havde ventet, og om de allersidste Dage af hans Liv véd jeg kun lidet. Han glædede sig saa meget ved Brorsons Salme: „Her vil ties, her vil bies“. »Det er dog en vidunderlig Salme“, sagde han tit. Det sidste, han nedskrev, var Tilløb til en Salme, som han ikke fik færdig:

„Du store Gud, som Havets Dybder maaler,
som lagde Jordens Grundvold med din Haand,
hvis Almagts Aasyn intet Øje taaler,
men lever dog og styrkes af din Aand!
Vær du os nær, naar Natteskyggen falder,
og tænd en Stjerne højt paa Himlens Blaa!
Lær os at komme, naar du ad os kalder,
lær os at lyde, naar Du byder: gaa!“

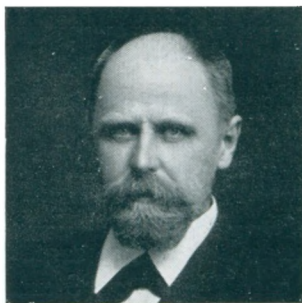
Andet Vers er kun paabegyndt med følgende Linie:

„Vor Sjæl, som vaander sig i Støvets Lænker“ —.

Den 16de Februar blev der fra Hospitalet sendt Bud efter hans Hustru, og hun var hos ham de sidste Timer. Han var klar til det sidste, men kunde kun hviske sagte til hende. Det sidste, hun hørte ham sige med sin svage Stemme, var Velsignelsen, den gamle Velsignelse, som hver Søndag lyder i vore Kirker. Ved hans Baare sagde Pastor *E. Koch*, Odense, i sit jævne, forstaaende Vidnesbyrd om Mortensen: „Det er en god Maade at slutte paa. Jeg véd ingen bedre!“

Hvis det endnu er et Skoleideal, værd at stræbe efter, at give sin Sjæl hen i sin Gerning, saa er der faa, der i den danske Folkeskole og Ungdomsskole har været Idealet nærmere end *M. Mortensen*. Hans Minde vil da ogsaa leve blandt de bedste om Silkeborg Seminarium. Derfor har jeg gerne atter villet gøre det levende for Elever og Venner, som læser denne Bog.

P. J. M. V.

HEMMING CARSTENSEN

f. 23. August 1859, d. 4. Januar 1928.

Det var i Efteraaret 1894, at Hemming Carstensen blev Sognepræst i Sejling-Sinding ved Silkeborg. Han havde i ca. 2 Aar været Lærer paa Jonstrup Seminarium. Derefter havde han i 8 Aar været Sognepræst i Nautrup i Salling, hvorfra han, altsaa 1894, kom til Sejling. Og det varede ikke længe, før jeg paa forskellig Maade kom til at kende hans høje Skikkelse med de levende Øjne, der baade kunde se kritisk gennem et Menneske, men ogsaa udstraale saa megen Godhed og Mildhed, at man maatte drages til ham. Allerede i 1895 blev han da Lærer i Religion ved Seminariet og havde saa denne Gerning, der blev en saa væsentlig Del af hans Virke, lige til 1912; en Tid havde han ogsaa en Del af Historieundervisningen.

Ingen, der virkelig kom til at kende ham som Præst, som Ungdomslærer, som Menneske og Karakter, vil nogen Sinde glemme den personlige Myndighed og ejendommelige Paavirkning, der virkede gennem hans klare og stærke Personlighed.

Det, som sikkert de fleste, der kom ham nær, hurtigt fik et Indtryk af, var hans ualmindelig skarpe Forstand, der ytrede sig baade i klar Tanke og kritisk Sans og prægede hans ejendommelige Tale om Livet og dets Ytringer. Carstensen skyede Tanke-Abstraktioner. „Livet“ og „Virkeligheden“ var hans Yndlingsudtryk, og det var om disse, hans Tanke stadig kredsedede. „Teoriene kan Mennesker saa let afpasse efter deres egen Smag og Lyst, men Virkeligheden og de Love, Virkelighedens Gud har lagt for Livet, maa man bøje sig for, om man vil vel fare“. Disse Ord af ham vil mange af hans Elever kende.

Overfor al Forlorenhed i Ord eller Færd, overfladisk Tanke eller halve Sandheder, tomme Undskyldninger og Talemaader ytrede hans Klarhed sig tit i en bidende Ironi forenet med et sarkastisk Smil, som alle hans Elever vil kende; og en Vittighed, der bed, kunde helt tage al Gas af selv den mest fyldte Balon. Carstensen var en saare stor Menneskekender, og de, der kom ham nær, kunde ikke undgaa at mærke, at han var det. Ikke altid til lige stor Behagelighed for dem selv. Maaske har han ved denne Evne paadraget sig en eller andens Vrede — dog næppe blandt sine Elever; de mærkede snart, at der bag den „Nedskæring“, de kunde være udsat for, laa en ubestikkelig Sandhedsfølelse og en virkelig Interesse for Mennesker.

Hans kritiske Sans var forenet med en Selvkritik, der hos saa udpræget selvstændige Mennesker er ret sjælden. Hans Kritik vendte den skarpeste Brod *indad* og gav ham den mest ubetingede og ubrydelige Respekt for i Kirke, Skolestue eller paa Talerstol ikke at sige mere, end han selv med hel og samlet Livserfaring og Ægthed turde staa inde for. Derfor var han, skønt sikkert en af vort Lands betydeligste Personligheder, en af de mest tilbageholdne. Kun de, der kom til at kende ham i hans Virke, anede ret, hvor betydelig han var. Han kom hverken i Kraks „blaa Bog“ eller i noget Leksikon. Han hadede al Tilstilning og tom Ære. Han tog aldrig Del i offentlige Diskussioner, men jeg tror, han har taget Livet af adskilligt af andres Veltalenhed. Naar han, siddende foran en Talerstol, saa paa den, der lod Munden rask løbe om det, han ikke vidste ret meget om, men dog vilde lægge frem som noget nyt og epokegørende for Verden, og saa lod sine levende Øjne og sit sarkastiske Smil spille paa vedkommende, saa var det slet ikke let at fortsætte i frejdig Toneart.

Men Selvkritikken var stærkest rettet *indad*. Derfor var det ikke muligt at faa ham til at skrive hverken den Israels Historie eller den Fremstilling af kristelig Tænkning, han kunde have givet som faa i Danmark. Alle hans gamle Elever véd, at Materialet laa færdigt gennem hans Undervisning. Han var maaske den ejendommeligste Lærer i Bibelkundskab, Kirkehistorie og Troslære, der har virket ved danske Seminarier i den sidste Menneskealder. Jeg véd noget om, hvorledes han virkede se

ner, naar han f. Eks. i „Dansk Skoleforening“ lod andre end sine Elever mærke noget af sin enestaaende Evne til at levendegøre Israels Historie eller kristen Tænkning. Man havde simpelthen aldrig hørt noget lignende. Hans gamle Elever kender det bedst. Men han vilde intet skrive, mistvivlede vist med sin Selvkritik om at kunne det. Om ham gælder det i høj Grad, at han „har levet mest, hvor mindst er skrevet“.

Men Tanken og den store Kundskabsfylde var dog kun *Ydersiden* af hans Karakter. *Livstrang* og *Livstro* var ham mindst lige saa store Realiteter som Tanken, men naar han talte om disse Livsmagter, der førte ham selv til at tro paa Livets Gud som den største af alle Virkeligheder, saa kom det stærkeste frem i hans Karakter: *den store Redelighed og Sanddruhed*, der langsomt og stiltfærdigt talte, som med Tankestreger mellem Sætningerne, fordi han ikke vilde eller kunde sige mere, end han kunde staa ved ud fra sin egen Livserfaring. Dette var egentlig den stærkest fremtrædende Linie i hans Vidnesbyrd og i hans Undervisning. Livets mærkelige Bog laa aldrig for ham med saa aabne Blade eller let læste Rader, at han kunde tale, som alle Gaader var løst. Men det, han gav, blev givet med en saadan Ægthed og Forstaaelse af Livet og Virkeligheden, at det i Grunden gav alt, hvad et Menneske *kan* give til andre.

Endnu et Træk hører med til hans Karakter: hans varme Medfølelse med og Kærlighed til Mennesker. Kunde han se kritisk paa Mennesker, der forekom ham uægte eller unødigt store i egne Tanker, saa kunde hans klare blaa Øjne ogsaa lyse ind i Mennesker med en saadan Mildhed, at de baade afspejlede hans egen Godhed og noget af Guds Kærlighed til Mennesker. Jeg kender ingen, der har været stærkere til at bære Byrder for andre, og mange af hans Elever véd noget herom. Naar han fik Mennesker, der paa en eller anden Maade var i Vilderede med Liv eller Tanke eller ydre Skæbne, paa Tomandshaand, saa gik de næppe nogen Sinde bort uden at mærke hans Evne til at hjælpe, ikke med romantiske Talemaader, men i Ord og Daad.

Men han er altsaa gaet bort, uden at nogen Bog eller noget skriftligt Minde kan bære Bud om, hvor dybt han bundede i Livets Grund, hvor meget han havde tænkt og gennemlevet. Des mere bør hans gamle Elever herfra gemme Mindet om ham.

Efter en kortere Virksomhed som Sognepræst i Hesselager (1912—20) blev han Vartovpræst 1920 og altsaa Præst ved den Kirke, der mere end nogen anden er knyttet til Grundtvigs Navn. Og det var sikkert noget af hans senere Livsaars store Glæde atter under en fri Form at kunne undervise unge og færdes iblandt dem. En saadan Virksomhed fik han blandt mange studerende i København. Som Censor i Religion vedblev han at holde Forbindelse med danske Seminarier. —

Et Træk bør endnu nævnes: hans store Punktlighed og Præcision, der gjorde ham til den mest præcise Lærer, jeg har kendt. Han kørte i Vintermørke og Sommersol i 17 Aar fra Sejling til Silkeborg i et lille Enspænder-Køretøj og tog sine Timer Kl. 8 Morgen, hvilket vilde sige, at han skulde op senest Kl. 6. Det var noget ganske utænkeligt, at han ikke skulde være paa Pladsen til Tiden — jo, een eneste Gang i de 17 Aar glippede det: en Vognstang knækkede for ham i en Snedrive paa Balle Bakke. Men han saa heller ikke naadigt paa de Elever, der ikke kunde naa fra Sengen til Skolen til Kl. 8. Hans „Go Maaren, goe Herre!“, der ledsagedes af det Smil, der kunde gøre en »Synder« sær flad, vil endnu lyde med kendt Klang i manges Øren. —

Et Par Aar før han døde, blev han ramt af et lettere apoplektisk Tilfælde, som han kom nogenlunde over, men det gentog sig snart og stærkere og berøvede ham Synet og svækkede efterhaanden Hukommelsen — denne næsten fænomenale Hukommelse, der ellers havde kunnet bevare alt, hvad han havde tilegnet sig. Med den Mandighed, det Taalmod, der i hans syge Aar maaske virkede stærkest paa den, der besøgte ham, tog han dette som noget, der ogsaa skulde bæres. „Ingen har givet os Løftbrev paa, at vi altid skal bevare Synet!“ sagde han engang til mig. Og de sidste Gange, jeg saa ham, sagde han flere Gange: „Jeg tør jo slet ikke tænke ud i Fremtiden, men maa tage hver Dag for sig!“ Der laa maaske i disse Ord en Frygt for, at hans Aandsevner helt skulde opløses — en Frygt, der dog ikke blev Virkelighed. Men jeg forstod dette: „hver Dag for sig!“ — Det var sagt af et Menneske, der ikke i romantisk Drøm, men i Livsvirkelighed „hver Dag for sig“ gav sig Gud i Vold. Det er en god Maade at leve paa — og at dø paa! Ære være hans Minde! Ikke mindst ved denne Skole og i hans gamle Elevers Sind

P. J. M. Vinther.

K. P. KNUDSEN

f. 1865, d. 1931.

Kommer man jævnlig i Forbindelse med Lærere, uddannet ved forskellige Seminarier, undgaar man ikke at lægge Mærke til, at ethvert Seminarium har sit Ansigt, mer eller mindre klart og særpræget. — Silkeborg Seminariums Ansigt har det altid været let at faa Øje paa. Et af Trækkene deri var dets naturlige Menneskelighed, ikke dette, at Skolen bidrog til, at dens Elever tog sig selv højtideligt som visse Akademikere eller Degne — samme Race, men i forskellig Klædning.

En af de Lærere, som gennem sin mangeaarige Virksomhed ved Seminariet har bidraget til at fæstne dette sunde Træk, er Gymnastiklærer K. P. Knudsen. Han var ikke længere fjernet fra Mulden, end at han endnu som Lærer havde hele sin oprindelige Umiddelbarhed i Behold. Det mærkede man ikke blot inden for Hjemmets fire Vægge, men ogsaa i Gymnastiktimerne. Her var der ikke nogen Kraftpædagog, der stak Hovedet frem, men simpelt hen en Lærer, der havde tilegnet sig stor faglig Indsigt og praktisk Erfaring uden at lade dette tage Magten fra Mennesket — energisk, lunt brøsig, altid rede til godmodig Skæmt, fast, firskaaren, maaske lidt kantet, men sig selv.

Der kunde være noget hyggeligt over Knudsen. I Hjemmet traf man ham ofte i Selskab med Avisen og den lange Pibe, og da var det ham en Fornøjelse at stikke til én for at faa en Diskussion i Gang om et af Dagens Emner — selv havde han altid sin Mening om Tingene —, eller man fandt ham i Kælderen, hvor han med sine Sønner som Hjælpere var optaget af en Reparation eller et nyt Projekt, praktisk interesseret som han var. Og

saa gik Snakken imens. Karakteristisk for ham var hans Sans for primitive Værdier: Dygtighed, Sanddruhed og det naturligt menneskelige. Derfor var han ogsaa i god Forstand Demokrat. Al Halvhed og Lunkenhed var ham imod, og han havde Ironi, ja ofte Haan parat, dersom noget forekom ham at være opstyltet og forlorent.

Som Gymnastiklærer blev Knudsen saa sent som i 50 Aars Alderen stillet over for den vanskelige Opgave at gøre Springet fra den svenske Stillingsgymnastik over i Bevægelsesgymnastikken, og han gjorde det godt; thi han tog sit Parti og var derefter ikke bange for at kassere, hvad han hidtil havde brugt, til Fordel for noget nyt og bedre. Det i dansk Gymnastiks Historie skelsættende Kursus i Silkeborg 1913 med Elli Bjørksten som Leder og bl. a. Jens Ovesen og Niels Bukh som Deltagere har uden Tvivl bidraget til, at Knudsen greb det nye med den Iver og Sikkerhed, som han gjorde. Hermed kom der hidtil ukendt Fart og nyt Liv i Gymnastikken paa Seminariet. Og ud over Landet i de Kredse, hvor Knudsen som Assistent for Gymnastikinspektøren kom for at inspicere og instruere, tog Skolerne med Tak imod den nye, fornøjeligere Form for Gymnastik. Hændte det, at en Lærer bemærkede: „De har jo selv lært os det saadan!“ svarede Knudsen paa sin naturlige, afgjorte Maade: „Ja, men nu skal det være saadan!“

Baade Børn og voksne var glade for ham som Lærer og Vejleder, og foruden gennem sine Inspektioner fik han Tid til at bevare Forbindelsen med Silkeborg Opland gennem Skyttekredse og Gymnastikforeninger.

Det blev saaledes ikke alene ved sin Færd og sit Arbejde paa Seminariet, men tillige gennem en udstrakt Virksomhed udadtil, at K. P. Knudsen har indskrevet sit Navn i Silkeborg Seminariums Historie.

Han var en virksom Mand, og for saa vidt var det vel helt i Overensstemmelse med hans Natur, at han døde midt i sin Gerning.

Holger Terkelsen.

MINDER OM ANDRE AF DEM, DER GIK BORT

Naar Silkeborg Seminarium kan meddele meget lyst og glædeligt om en Virksomheds frodige Vækst og Livsudfoldelse, maa det ogsaa mindes, at mange, der har været med at bygge denne Skole, er gaaet bort ikke blot fra Skolen, men ogsaa saaledes, at Døden har afbrudt en rig Livsgerning. Om nogle bringer denne Mindebog andre Artikler, men ingen er glemmt, og jeg sidder blandt gamle Minder, naar jeg her i kort Form søger under eet at fæstne Mindet om andre, der har været Skolens gode Venner og mine Medarbejdere.

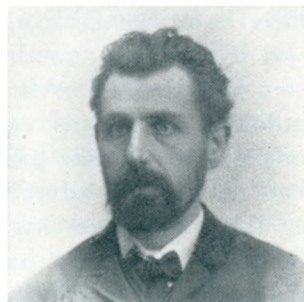

Først maa jeg nævne *A. H. N. Kirkeskov*, der var min jævnaldrende Værkfælle. Han kom til Seminariet og Realskolen 1887, Aaret efter at jeg selv var kommen hertil, og var i omtrent 10 Aar Lærer her i Matematik og Fysik. Vi købte i 1891 i Fælleskab Skolerne og delte vort Arbejde saaledes, at han overtog Ledelsen af Realskolen og jeg Seminariet, og vi reagerede saa i Fællesskab, til vi nogle

Aar senere »skiftede Boet« saaledes, at hver blev Ejer af sin Skole. Alle, der husker ham, vil mindes ham som en livfuld Lærer, en ypperlig Skoleleder og et levende Menneske, altid optaget af at prøve nye Ideer og Tanker. Hans Humør var smittende baade i og udenfor Skolen. Mange vil huske ham som »Bureauchef« fra Seminariets 25-Aars Fest og som Taler ved vor 40-Aars Fest, men det mest levende Indtryk fik man sikkert af ham, naar han færdedes mellem Børn og unge. Mange af os vil heller ikke glemme ham som en trofast Ven, altid rede

til at yde sin Hjælp, og særlig har jeg da selv Grund til at mindes dette. Han var tilsyneladende en stærk Mand, og da han 1907 blev Overlærer ved Silkeborg kommunale Mellem-skole og nogle Aar senere Skoleinspektør i Nykøbing, Falster, og senere tillige Censor i Regning ved Lærereksamen, syntes det for os at se, som han maatte have mange virksomme Arbejdsaar tilbage. Han søgte ganske vist sin Afsked allerede 1928, men kun fordi han var kommen ind i et stort Arbejde for »Skolesparekasser« og nu vilde ofre sin Tid dertil. Han fik lejet Lejlighed i Silkeborg, sin Ungdoms og Manddoms By, men han kom aldrig til at flytte ind i den, men døde i Sommerferien 1928 og blev begravet paa Silkeborg ny Kirkegaard, hvor gamle Elever og Venner har sat ham en smuk Mindesten. Den Glæde at komme til at dele nogle Aar sammen med Drøftelser om Fremtidsudsigter for dansk Skoleliv og i Læ af gamle Minder fik vi altsaa ikke, men hans lyse Skikkelse vil altid være levende for mig.

Ogsaa maa jeg nævne *N. P. Stensballe*, der — efter at have været Forstander for Uldum Højskole — kom hertil samtidig med mig selv (1886) som Lærer i Religion ved Seminariet og Realskolen. Allerede i 1889 blev han Driftsbestyrer ved Horsens—Tørringbanen. Hans Virksomhed her blev altsaa kun kort; men han var en meget grundig Lærer, en kundskabsrig Mand og en god Ven. Vi kunde

være uenige om meget og har taget mangan Tørn baade privat og offentlig ved de store »Konventer« i Silkeborg, hvor aktuelle religiøse Spørgsmaal drøftedes. Men dette var kun til Opplivelse for os begge. Med Stensballe kunde man altid komme ind i store Drøftelser, og det var en mærkelig Aandslivlighed og Livsinteresse, han bevarede, lige til han, efter forlængst at have taget sin Afsked, døde i Horsens i Dec. 1935, næsten 90 Aar gammel.

Men ogsaa Landinspektør *H. Kristiansen* skal mindes. I Festskriftet fra 1911 har A. H. N. Kirkeskov sat ham et smukt Minde, idet Kristiansen var død i Marts 1911, 66 Aar gammel,

faa Maaneder før vi holdt Fest. Han var en prøvet og selvstændig tænkende Mand, før han i 1889 kom til Silkeborg som Landinspektør. Han havde i 3 Ungdomsaar arbejdet strengt i

Amerika, tog senere herhjemme Landinspektørexamen, var nogle Aar Lærer ved Gjedved Seminarium, og 1890—96 var han Lærer her i Matematik og Regning og delvis ogsaa i Fysik; men da hans Arbejde som Landinspektør voksede stærkt, maatte han opgive Gerningen ved Seminariet. Seminariets Elever fra Halvfemserne vil erindre ham som en Lærer, der mødte morgenfrisk og glad til

sine Timer. Han vilde helst have sine Timer om Morgen, og dette var symbolsk for hans lyse og friske Sind, der maatte have Luft i en frisk og glad Morgensang. Han var et Menneske, der virkede mindst lige saa meget ved sin Personlighed som ved sin Undervisning. Man vil huske ham fra Seminaristgilderne, hvor hans overgivne Lune, smittende Latter og komiske Sans virkede paa os alle. Men hans Medlærere husker ham ogsaa fra alvorlige Stunder i hans gode Hjem. Det er ikke for meget sagt, at hans Hjem blev et af de bedste Steder for os, og at han blev os en trofast Ven, vi aldrig glemmer. Han var stærkt aandelig optaget af religiøse og politiske Spørgsmaal, men hans varme Hjerte og rige Følelse stod højt over alle Partihensyn; thi han var først og sidst trofast mod sig selv og sin egen Samvittighed. Derfor var det altid en Berigelse at skifte Ord med ham.

Elever fra 1889—97 vil heller ikke glemme *P. K. Jensen* senere Kommunalærer i København og død for flere Aar siden. Han underviste i Historie og Geografi, Tegning og Skrivning, og han var ualmindelig alsidig begavet. Det, han vilde sætte sig ind i, arbejdede han med, til han fuldt havde tilegnet sig det. I sine senere Aar i København satte han sig saa grundigt ind i Astronomi, at han kunde paatage sig vanskelige Beregninger fra Observatoriet. Men var han grundig, saa var han ogsaa en streng Lærer, der krævede meget af sine Elever, og han

kunde gøre det, fordi han krævede endnu mere af sig selv. Var der Strenghed over hans Undervisning, saa var der ogsaa lysende Klarhed. Han led af et tungt Sind, der havde faaet sit Præg gennem en streng Opdragelse i fattige Kaar. Han kunde være sarkastisk, og det var ikke helt morsomt at være den Genstand, han rettede sin Sarkasme imod. Men han kunde ogsaa være straalende glad, overgiven og god og ofre megen Tid paa at hjælpe sine Elever. At være Lærer for Børn egnede han sig næppe til, og i København befandt han sig aldrig ret vel. Paa Grund af Sygelighed tog han tidlig Afsked, og i de Leveaar, han derefter fik i sit gode Hjem, blev han mildere og mere harmonisk stemt mod alle, og han kunde være overordentlig hyggelig at besøge, fordi han altid var levende optaget af Arbejde, der interesserede ham. Minder fra Silkeborgaarene levede altid stærkt i hans Sind. —

Ja, ejendommeligt er det at se, hvor stærkt Arbejdet ved Seminariet har kunnet fængsle Lærere af de forskellige Sjelstyper og aandeligt knytte dem til Stedet; men lige saa ejendommeligt er det at lægge Mærke til, hvorledes en Lærer eller Lærerinde til Stadighed kan erindres af sine Elever gennem Aarene, ofte mest paa Grund af vedkommendes rent menneskelige Træk. Elever fra Tiaaret omkring Aarhundredskiftet vil sikkert bevare Erindringen om deres Lærer i Sang og Musik, *Anders Sørensen Thyrré*, der var knyttet til Seminariet 1895—1904. Efter at have været Elev her blev han 1895 K. Steensens Efterfølger som Musiklærer. Jeg husker ham saa tydeligt, saaledes som han var her som Elev, sund, rund og rødkindet, pligtopfyldende og afholdt af alle. Men jeg er vis paa, at jeg er fælles med alle hans gamle Elever om at mindes ham som den mest *taalmodige* Lærer, jeg har kendt. Det var ikke det passive, men *aktive* Taalmod, han ejede. Han sagde ikke just som »Ole paa Heden«: »Endnu et bette Nøk!«, men med sin kønne varme Stemme kunde han med sit »Det gaar nok!« sætte Modet op hos den for Musik og Toner svagest begavede. Thyrré gav ikke op, saa længe paagældende selv holdt

ud. Hemmeligheden var, at han altid saa saa menneskeligt forstaaende paa sine Elever. Jeg tænker ogsaa paa ham som vor gode trofaste Ven i Arbejde og i Festglæde. Hans sunde Latter og Livsharmoni kunde gøre en glad. Mange fornøjelige Timer har jeg haft med ham paa Rejser og paa Cykelture. Han var ikke Genialitetens Mand paa den Maade, at han brød nye Veje, men han var en grundig Lærer, der udnyttede alle Muligheder, som Livet gav, baade til at uddanne sig selv og til at lade sine Elever høste Frugt af hvad han selv naaede. Hvis det er sandt, at Trofasthed er Livets Krone,

saa har Thyrrer givet en god Indsats i dansk Skoleliv først her og senere ved Ranum og Skaarup Seminarier. Ved hans Baare i August 1929 kunde hans tre Seminarieførstandere give ham et sjældent enstemmigt Vidnesbyrd (Taaning, Eduard Larsen, Vinther).

Han efterfulgtes her som Sang- og Musiklærer af *Lauritz Thomsen* (1904—10). Han var, saa vidt jeg skønner, ret genial paa Musikkens Omraade og i det hele alsidig begavet. Maaske havde han netop herved en Vanskelighed ved at koncentrere sig. Han havde altid nye Ideer at prøve, og nogle af disse maatte nøjes med at blive Tilløb. Men han var et meget tjenstvilligt Menneske, en udmærket Hjælper, naar noget skulde ordnes til Fest. En snigende Sygdom nedbrød tidligt hans Livskraft. Han maatte søge sig en lettere Arbejdsplads og blev i 1910 Lærer i Hillerslev paa Fyn og senere Lærer ved Statsskolen i Sønderborg, hvor han for flere Aar siden døde.

Det er Mindet om dem, der gik bort, her søges fastholdt gennem disse Linier. Dem, vi fik Lov at beholde gennem mange Aar, — ja, ogsaa dem kunde jeg ønske at omtale, men dem kan

jeg dog endnu mundtlig sige Tak. Seminariet har haft det Held at kunne holde mange af sine Lærere fast gennem et langt Aaremaal.

Ved Børneskolen har Lærerskifte naturligt nok været hyppigere end ved Seminariet. Blandt dem, der er gaaet bort, efterladende sig et godt Minde ved Børneskolen, skal her nævnes Frk. *Karen Rasmussen*. Hun dimitteredes herfra 1904 og blev ansat ved Børneskolen 1905, hvor hun virkede trofast og dygtigt til 1915, knyttet til Frk. *Sofie Hansen* i nært Venskab. Hun blev derefter Lærerinde ved det kommunale Skolevæsen i Aarhus, men en haard Sygdom (Kræft) nedbrød hurtigt hendes Kraft. Hun maatte søge Afsked og døde hos en Søster i Nærheden af Haderslev i Begyndelsen af 1920erne.

— Det har ofte været mit Ønske, at alle de Lærere og Lærereinder, der har været knyttet hertil, skulde have deres Billede ophængt i Lærerværelset eller Foredragssalen, naar de gik bort fra Skolen. Dette vilde være en Hjælp til at fastholde det personlige om hver enkelt, og det vilde være en Værdi, for det personlige er det evigt brugbare. Men jeg har aldrig faaet mit Ønske realiseret, men maa overlade dette som en af mange uløste Opgaver til min Efterfølger.

P. J. M. Vinther.

Naar Silkeborg Seminariums Børneskole lige fra dens Oprettelse 1894 har haft et godt Lov blandt skolesøgende Børns Forældre i Silkeborg, skyldes det i Hovedsagen de mange dygtige Lærerkrafter, der har været knyttet til den. Til denne Lærerkreds hørte ogsaa Frk. *Henriette Knudsen*. Hun kom til Silkeborg fra en lille Friskole i Omegnen, og det nære Samarbejde mellem Hjem og Skole, som er de gode Friskolers Kendetegn, søgte Frk. Knudsen ogsaa at virkeliggøre i sin ny Gerning. Hun lærte Børnenes Forældre at kende ved Besøg i Hjemmene, og hun blev derved i Stand til at forstaa det enkelte Barns

Vanskeligheder, og kunde hun ikke selv hjælpe det til Rette, prøvede hun i Samtale med Far og Mor, hvis Tillid hun havde vundet, at løse Knuden.

Henriette Knudsen gik med Liv og Lyst op i sin Gerning. Selv da hendes Helbred var meget daarligt, forsømte hun kun i yderste Nødfald en Time; baade Glæden ved Arbejdet og en udpræget Pligtfølelse drev hende frem. Hendes særlige Fag var Dansk og Religion, men ogsaa Geografi underviste hun gerne i. Hun var levende optaget af at følge med i det ny, der kom frem paa Skolens

Omraade, selv om hun ikke straks tog det op i sin Undervisning.

Et Særkende for Frk. Knudsen var den Omhyggelighed, hun viste overfor det enkelte Barn, baade det kvikke og opvakte og det forsagte og efterladende, og naar Børnene forlod Skolen, kom de ikke uden for hendes Interessekreds. Hun fulgte dem op gennem Aarene, de besøgte hende eller skrev til hende, naar de trængte til et godt Raad eller blot vilde sige Tak for gamle Dage.

Det var for øvrigt ikke blot gamle Elever, Frk. Knudsen omfattede med levende Interesse. Alle syge, baade unge og gamle, som hun kendte lidt til, kunde regne med hendes varme Medfølelse, og hun bragte ofte Trøst i tunge Sind ved sine smaa Besøg og venlige Deltagelse. Mange af Seminariets Elever kendte hun ogsaa godt, særlig dem, der havde Praktik hos hende. Bekendtskabet blev ofte til varmt Venskab, der holdt op gennem Aarene. 1924 trak Frk. Knudsen sig tilbage fra Børneskolen, og hun døde 1932. —

De, der kendte *Sofie Hansen*, vilde vist synes, at det maatte være en taknemmelig Opgave at skrive nogle Mindeord om hende. Det er det dog ikke, da man stadig føler, at de skrevne Ord siger saa lidt. Hun hørte til den Gruppe af Mennesker, som det er en Berigelse at være sammen med. Man følte, naar man talte med hende, at man selv ligesom blev bedre, idet der

kun blev kaldt paa det menneskeligt mest værdifulde. Der lyste ligefrem Godhed og Hjertelighed fra hende, og hendes Personlighed var baaret af den smukkeste Harmoni. Hun havde en levende Sans for alle aandelige Værdier, og jeg kender faa, der kunde glæde sig saa umiddelbart ved Læsning af en god Bog, ved at se smukke Billeder, ved Sang og Musik og ved at leve med Naturen som Sofie Hansen. Hun var i god Forstand bunden til Slægt og Tradition, rodfæstet baade i en anset Familiekreds og i det grundtvigske Menighedsliv fra Hostrups Tid, men med en levende Forstaaelse af det værdifulde i alt nyt.

Som Lærerinde var Sofie Hansen fremragende, baade naar hun underviste Børnene i Dansk og Seminariets kvindelige Elever i Haandarbejde. Hun havde Kærlighed til Opgaven, den nødvendige Taalmodighed og den store faglige Dygtighed, der bl. a. viste sig ved, at hendes Lærebog i Haandarbejde i lang Tid blev brugt ved alle vore Seminarier.

Alle gamle Elever bevarer det smukkeste Minde om deres afholdte Lærerinde, hvad nogle Uddrag af Breve vil give Udtryk for: „Sofie Hansen var en særpræget Lærerinde. Med sin ejendommelige mørke Stemme talte hun til os paa een Gang blidt og myndigt; vi havde en vældig Respekt for hende, blandt med dyb Ærbødighed. Hun krævede meget, men ydede ogsaa selv meget. Hendes Omhu for os svigtede aldrig, og hun var tit ængstelig for, at vi skulde blive for trætte. Hun lærte os at holde af at arbejde med Hænderne baade ved Syning, Strikning og Klipping, og hendes rolige, retfærdige Rettelse æggede os alle til at yde det bedste, vi formaaede. Hun var en Lærerindetype, man gerne vilde ligne, ren, uangribelig i Tale og Færd, myndig og dog ægte kvindelig og meget, meget dygtig. Jeg vil altid bevare hende i kærlig og ærbødig Erindring“.

Og fra et andet Brev: „Frk. Hansen havde ved sit elskelige Væsen let ved at komme i et trygt Forhold til sine Elever. Hun var sirlig og akkurat med sit Arbejde og fordrede det samme

af os. Hun læste tidt op i Timerne og gjorde det mesterligt. Ogsaa fra Praktiktimerne paa Børneskolen har jeg et levende Indtryk af, hvor betydelig hun var som Lærerinde. Børnene var glade og trygge, og der var stor Arbejdslyst.«

Sofie Hansen virkede ved Seminariet og Børneskolen fra 1902 til 1929. Sygdom af forskellig Art, navnlig en tiltagende Nervetræthed, krævede stærk Viljeanspændelse og sled meget paa hendes Kræfter. Hendes pludselige Død i 1933 kom overraskende for hendes paarørende, og hendes Familie og den store Vennekreds følte hendes Bortgang som et stort Tab, men alle nærrede en dyb Taknemmelighed for, hvad hun paa forskellig Maade havde været for dem. —

Ved den ny Seminarielovs Forberedelse blev det med Rette fremhævet, at man ikke maatte spærre eller vanskeliggøre Adgangen til Seminarierne for de unge Mænd og Kvinder, som fra det praktiske Arbejde ønskede at gaa Lærervejen. *Valdemar Rasmussen* hørte netop til denne Gruppe. Han var udlært Drejer, havde virket nogle Aar i Faget og havde stiftet Familie, da han begyndte at læse til Lærereksamen. Som Elev var han noget for sig selv paa Grund af sin praktiske Erfaring, og ved sin store Belæsthed og Modenhed ragede han naturligvis op over Gennemsnittet. Det følte Kammeraterne dog kun paa en tiltalende Maade, og for Lærerne var det ofte berigende at have en Mand som Vald. Rasmussen paa Skolebænken.

Efter at have taget Eksamen i 1914 blev Rasmussen straks knyttet til Seminariets Børneskole og Forberedelsesklasse, mens han samtidig havde Stil i en Seminarieklasser. Da Ludv. Mortensen i 1920 blev ansat som Amtsskolekonsulent i Sønderjylland, var V. R. selvskreven til Pladsen som Leder af Børneskolen og Lærer i Geografi paa Seminariet. Det var ikke nogen taknemmelig Opgave at blive L. Mortensens Afløser, men Rasmussens Karakter, jævne Fremtræden og faglige Dygtighed gjorde Overgangen let, skønt han allerede da var haardt medtaget af den Sygdom, der nogle Aar senere lagde ham i Graven.

Rasmussen maatte allerede opgive sin Gerning i 1924, men han havde dog i den korte Tid, skønt ofte knuget af Sygdom, vundet Elevernes Kærlighed og Respekt. Herom vidner følgende Udtalelser af en af dem, der forstod ham bedst: »Vi Elever

havde i Forvejen hørt, at hans Kammerater kaldte ham „ug-Rasmussen“ paa Grund af hans store Eksamen. Vi havde derfor ventet at træffe en Mand, der vilde glimre med sine Evner; men vi mærkede snart, at det laa fjernt fra ham. Han havde sin egen Maade at tage Tingene paa, altid rolig og behersket, og han var Ordensmenneske til Fingerspidserne. Med en tør, ironisk Bemærkning kunde han sætte en altfor flyvsk Elev paa Plads. Ofte brød hans jydsk Lune igennem, og han ejede Vestjydens sunde Realitetsans og Evne til at finde det humoristiske i en Situation. I sin vejledende Kritik i Praktikundervisningen lagde han stor Vægt paa det jævne menneskelige. Den ydre Fernis kom i anden Række, og det hule og forlorne kunde han ikke taale.«

Vald. Rasmussen havde ved sin venlige og forstaaende Optræden, sin store Hjælpsomhed og ved hele sin Personlighed vundet mange Venner, og det var en stor Sorg for os, da han maatte opgive sin Gerning. Sygdommen — den australske — havde saa haardt Tag i ham, at han bukkede under to Aar efter, at han havde forladt Seminariet. Han bar sin tunge Skæbne med den Taalmodighed, man maatte vente, naar man kendte hans Karakter. —

Silkeborg Seminarium har gennem Aarene haft ikke saa faa af Omegnens betydelige Præster til at undervise i Religion. En af dem var Valgmenighedspræst *P. Kæstel*, der virkede ved Seminariet fra 1921 til sin Død 1932.

Kæstel var af den Slags Mennesker, som man uvilkaarligt kom til at lægge Mærke til. Det skyldtes mange Ting: hans kraftige Legeme, det rødlige Skæg, de buskede Bryn og ikke mindst hans stærke Røst. Den kraftige Stemme var han stolt af, og han fortalte de forskellige Elevhold, at Aakjær havde tænkt paa ham, da han i en af sine Romaner skildrede, hvorledes Spurvenerne drattede ned af Træerne, naar de hørte Højskoleforstanderen synge Morgensang.

Men der var ogsaa mere værdifulde Egenskaber, der let

gjorde Kæstel til Midtpunkt i en større eller mindre Kreds. Han var saaledes altid stærkt optaget af en eller anden Sag eller Begivenhed, og han vilde gerne drøfte Problemer med an-

dre. Det var der Lejlighed til paa Skolepladsen eller paa Lærerværelset, men han holdt dog vist mest af Diskussionerne med Eleverne, naar der kunde byde sig en naturlig Lejlighed dertil paa Klassen. Ejendommeligt for Kæstel var hans stærke Livstro og hans store Optimisme. Mange Gange under Verdenskrigen bebudede han Ødelæggelsernes snarlige Ophør, og selv om han Gang paa Gang blev skuffet, be-

varede han dog sin Tro paa, at der maatte komme en god Afslutning, ikke mindst for hans Hjemstavn, det elskede Sønderjylland.

Med de Egenskaber, som her er nævnt, maatte Kæstel have store Betingelser for at blive en afholdt Ungdomslærer. Han var da ogsaa elsket af Eleverne, hvad en Række Udtalelser, der er stillet til min Raadighed, tydeligt viser: „Kæstel bragte altid et Sus af frisk Vejr med ind i Skolestuen, og hans Undervisning var præget af den samme Friskhed. Det varede dog en Tid, inden Trommehinderne vænnede sig til hans ualmindelig kraftige Stemme. Vi kom snart til at holde meget af Pastor Kæstel. Hans frisindede Undervisning og usnobbede Væsen fangede os“. En anden gammel Elev skriver: „Han var i Besiddelse af et straalende Humør, saa vi glædede os meget til hans Timer. Hans Undervisningsform var Foredrag og Diskussion. Han eksaminerede sjældent, men han diskuterede tit med os om de mange Emner, hans Fag spændte over. Han sluttede tit Debatten med at sige: „men jeg mener nu saadan“, og hans Mening gav altid Udtryk for hans lyse Syn, der virkede saa positivt og samlende“.

Og fra et tredie Brev: „Han var saa levende og menneskelig, saa frisk og ligefrem i sin Undervisning. Han forstod at finde det skønne og guddommelige i det menneskelige, og hvor lyste der en varm Kærlighed til Frelseren og hans Gerning ud fra hans An-

sigt, naar vi med ham som Leder færdedes i det hellige Land og oplevede Jesu Liv og bitre Død! Ganske vist rokkede han ofte ved gamle overleverede Anskuelser, som moderne Bibelforskning har vist det uholdbare i, men han opnaaede ogsaa herved at gøre Jesu Liv og Gerning virkelig nærværende for os. Ogsaa for Sangens Skyld holdt vi meget af ham. Han lærte os mange Salmer og Sange, gennemgik kort Indholdet, saa vi forstod deres Rigdom. Særlig elskede han „Betragt mit svage Spind“, som vi derfor spøgefuldt kaldte Kæstels Nationalsang“.

Disse Vidnesbyrd er vistnok et godt Udtryk for, hvorledes Flertallet af Kæstels Elever saa paa ham, og der er ikke mange Lærere for dansk Ungdom, der kan glæde sig ved at faa deres Arbejde og menneskelige Færd vurderet højere.

Kæstels egentlige Livsopgave var dog hans Præstegerning; men det ligger udenfor disse Mindeords Formaal at drage dette særlig frem. Han bevarede sin Frimodighed og sit Lyssyn selv under den sidste smertefulde Sygdom. Den havde dog ligesom fremhævet de bedste Sider i hans Væsen, og det var med dyb og oprigtig Sorg, hans mange Venner modtog Budskabet om hans Død.

Knud Knudsen.

AIF AARET OG DAGEN

HJEM FRA UDFLUGT

PAA HJEMTUREN FRA SEMINARIETS VESTERHAVSUDFLUGT 1904

Mel.: Sol deroppe gaar under Lide.

Røde Sol gaar ned bag brune Hede,
mens vor Damphest prustende gaar frem;
snart er Solens sidste Guldbræm nede,
og vor Ganger snart har bragt os hjem.

Men før Dagen helt i Dybet daler,
vil vi hylde Lysets røde Flød,
som med Flammefarver Himlen maler
og forgylder Heden for vor Fod.

Sol! vi takker dig fra Dagens Minder
— gamle Minder er en gylden Skat —;
og naar nu din sidste Straale svinder,
er vor Sang: Du kære Sol — god Nat!

Kristjan Haunsø.

DE KENDTE STEDER

De Syner, jeg saa ved den glidende Aa,
hvor jeg i min Ungdom var hjemme,
den Vidunderglans, som da fyldte min Sans,
— det kan jeg for evigt ej glemme.

Silkeborg, Silkeborg — vor Ungdoms By i vor Ungdoms Skove!

Hver Høst Aar efter Aar skifted du Seminarister — saa

vore Hyldingsraab klang op mod Vinduerne, hilste Digteren os med Flaget, og han kom ud paa Verandaen og svingede sin Hat for vor Ungdom.

Paa Hjemvejen passeredes Ludvigslust, hvor vi efter hver Aarseksamen holdt vort traditionelle Aalegilde med hjemmegjorte Viser og fede Svejbækaal. —

Ja, gamle Silkeborg, du forstod os i Kommers som i Alvor, i Glæde som i Sorg. Du forstod, at vor Hybel kunde blive trang, naar Solen brændte paa Ruderne; og du bød os dine Skoves svale, blomstersmykkede Læsesale. Hvor mange Bogsider har vi ikke fordøjet der, strakt i det kølige Græs eller spadserende ad ensomme Stier!

Omtrent enhver af os havde vel sin lønlige Yndlingsplet, sin lille Domæne, et Steds i din rige Natur.

Og naar vi trættes af det boglige Stilleliv, højste vi Sejlet i vor lille Baad og pløjede i frisk Blæst dine sommerblaa Søer, stod uden om Odden Vester paa til de hvide Aakanders Voksested og vendte hjem med Blæst i Lungerne og Baadens Vug i Blodet.

Men herligst var Farten over dine skønne Søer ved Vintertid. Ingen glemmer disse lange Skøjtefarter langs frosne Bredder under sorte Skove. Eller skulde vi kunne glemme vort Friluftsliv paa Kalgaardsvig, naar Vigen kransedes af rimhvide Bøge, mens vore Skøjter i Skumringen sang over den islagte Sø under Byens oplyste Vinduer. O Minder fra disse Ungdomsdage, saa skøre og skønne som Rimkrystallerne, der dryssede i vort Haar!

Skønne, minderige Silkeborg! du forstod vore unge Hjerter, vore Drømme og vor Skønhedstørst, vor Jubel og vor Welt-schmerz. Du satte mellem Bøgerne paa vort Bord dine Enges elskovsøjede Forglemmigejer og blodigviolette Gøgeurter. Du kaldte os ud til ensomme Fodture i dine Lyngbanker, og aldrig glemmer vi den sommergyldne Gyvels favnebrede Blomsterbaal i Lyngen paa Virklunds Bakker eller Sejs Hede. Hvor mange Cykleture er ikke endt i Virklund, hvor man fra Bakketoppene har det skønneste Udsyn over Søer og Skovaase! Her finder man Naturen næsten uberørt. Den lyse, øde Landevej dybt nede under Bakkerne minder blot en om Kulturens Fjernhed. Her er da Stedet for Længsler og Drømme. — — —

Tre—fire Ungdomsaar fyldt med Arbejde og Skønhed faar hurtig Ende. Lærere og Elever samles til den sidste Udflugt — et Farvel til Skovene og Søerne, til Bakkerne og Aaen, til hele den Egn, vi fik saa kær.

Og samlede i Sommeraftenen veksler vi Afskedsord og synger vore Sange — „Hil jer, I Vaarens Dage!“

Kristjan Haunsø.

GENSYN MED SILKEBORG

Mel.: Aft'nen er stille.

Sommeren lufter,
Blomsterne dufter,
Solen sit Slør over Skovene spandt;
men denne høje
Glans for vort Øje
skyldes de Somre, som svandt.

Tidt fra vor Rude
saa vi derude
Skovene blaane med solgyldent Tag;
Udsynet stængtes,
— vi sad og længtes
bort mod den vigende Dag.

Søen den blanke
gemmer vor Tanke
fra en forsvunden Skærsommernatsstund;
nu naar vi ser den,
smiler og ler den,
— dølgende Vemod paa Bund.

Aaen den rinder
her mellem Minder
sommerligt skønt under Kronernes Hav;
saa gaar den stille
— uden at ville —
bort til sin havkolde Grav.

Skal vore Drømme
ogsaa bortstrømme
efter en sorgtung, ubøjelig Lov,
— kommer end Savnet,
har os dog favnet
Ungdommens tryllende Skov.

Kristjan Haunsø.

SKOLEKLOKKEN

(Se Billede forrest i Bogen, tegnet af H. Bollerup)

Den stod derude i Skolegaarden. Fra sit faste, solide Stade udøvede den en enestaaende Myndighed over „Rister“ og „Rister“ — en Myndighed, alle maatte respektere.

— Den, der i ganske kort Tid har opholdt sig paa Sem — den gængse Betegnelse for Stedet —, maa nødvendigvis have stiftet Bekendtskab med Skoleklokken, — og da hvor meget mere, naar man i 3—4 Ungdomsaar daglig har hørt dens Klang.

Og hvor forskelligt har den ikke lydt for os! Snart højtidsfuldt og mildt! Snart alvorligt og trist! Dens Klang fyldte vore unge Hjerter, snart med Vemod, snart med jublende Glæde.

— Jeg husker tydelig hin Augustdag, da jeg første Gang hørte Klokken „ringe“. Det ny Hold var mødt i god Tid og ventede med Spænding paa, at Skolelivet skulde tage sin Begyndelse.

„Nu ringer det,“ sagde ældre og med Stedets Forhold bedre kendte Folk — og vi stormede ind i Skolestuen.

Og da Skoleklokkens højtidsfulde Toner, der fyldte vore unge Sind med Anelser og Stemninger, havde lydt ud over Skolegaarden, begyndte vort Seminarieliv.

Vi blev hurtigt fortrolige med Skoleklokken, og efterhaanden lærte vi, at den var den Autoritet, de forskellige Ure havde at rette sig efter. Og senere, da man selv blev „Duks“ og skulde besørge Ringningen, havde man tit en vis Følelse af Selvbevidsthed: man ledede jo alligevel for en stor Del Skolens ordnede Gang.

Skoleklokken maatte man rette sig efter. Men at møde præcist var ikke alle Risters stærke Side. Og man mindes let en eller anden raakold Vintermorgen, naar man forfrossen var kravlet ud af Sengen og saa opdagede, at der var „knap 5 Minutter til 8“. Man kom i Klæderne i en Fart, en Sjat iskoldt Vand i Ansigtet, ingen Morgenkaffe, — og saa af Sted til Skolen. Kom man for sent, kunde man let risikere at faa et Rusk i Armen, mens en myndig, men elsket Stemme lød: „Go' Morgen, go' Herre!“

Og hvor mangan hyggelig Samtale i et Frikvarter paa 10 Minutter er ikke blevet afbrudt af Skoleklokken!

Har den saaledes været Aarsag til adskillig Ærgrelse, saa har man vel endnu tiere mærket som et Lettelsens Suk, naar det ringede.

Man ængstedes maaske for at komme op i en Lektie, der ikke var læst, eller man længtes — træt og sulten — efter Middagsmaden — og saa ringede det!

Ja, den Skoleklokke!

— Helst mindes jeg Skoleklokkens „Ringning ud“ en Lørdag Eftermiddag. Da var det, som Livet laa i Solglans for en. Nu var der Tid til herlige Spadsereture langt borte fra tørre Lærebøger og Ugens Møje og Strid — Tid til at nyde den vidunderlige skønne silkeborgske Natur. Og Lørdag Aften stundede til, denne festlige Aften med livlige Diskussioner om alle mulige Emner paa ensomme Kvistværelser. Der knytter sig til saadanne Aftener Minder, som sent vil glemmes.

Og naar Skoleklokken Mandag Morgen kaldte os sammen

til Sang og Andagt, gik man ind til Ugens Arbejde med friske Kræfter, nyt Mod og lige saa megen Glæde, som da man Lørdag Eftermiddag stormede ud af Skoledøren.

Allerhelst mindes jeg dog Skoleklokkens Klang den sidste Dag før en Ferie — og da helst Juleferien. Allerede Dage forud havde der været noget blødt og anelsesfuldt i Klokkens Klang, saa den tit fik en til at falde i Tanker — — og naar den saa ringede for os sidste Gang i det gamle Aar, var det, som man allerede befandt sig midt i Julefestens Hygge hjemme i Landsbyen.

Men med Vemod i Sindet tænker jeg paa den Dag, da den ringede for os sidste Gang. For sidste Gang kaldte den os sammen — vi, som i 3—4 Aar havde døjet Skolelivets Medgang og Modgang med hinanden. Den lød da for os med en egen Klang, som vi ikke før havde mærket — en stille, vemodig Klang, som vilde den sige: Mødes og skilles er Livets Gang.

— Fra sit faste, solide Stade derude i Skolegaarden har Skoleklokken gennem Aarene præget de mange forskellige Hold af „Rister“ og „Riner“, men dens Klang har lydt højest forskelligt.

C. C. Boel.

FRA SEMINARIETIDEN

Sol er oppe,
Spurve hoppe
langs med Rendestenens Bræt.
Rull'gardiner
snurrer, hviner
op fra Vinduet med et Sæt.
Frosne Folk paa Gaden gaber,
Natbetjenten ta'r en Skraber
ved en grøn malt Lygtepæl.

Og paa Kvisten
Seminaristen
har, min Tro, sin Lampe tændt,
staar og roder
mellem Noder
efter Rørdams Testament.
Schmidts Historie rent er borte —
nej! bagved en gammel Skjorte
Slægtens Liv og Levned laa.

Døre smælder,
alle vælder
ind i Skolens Helligdom.
En paa Taa gaar.
Det er Aagaard! —
Saa er Gaden atter tom.
Men hvad ser jeg: fra en Snævring
slentrer en; men det er Levring!
Saa er Klokken vistnok 10.

— Ovenstaaende Morgenstemning („Skærsilden“ 1905) vil sikkert kunne genkendes af enhver, der blot en af de forløbne femogtyve Vintre har opholdt sig paa Seminariet. Livets Omskiftelighed mærkedes ikke der. Dønningerne fra den store Verden bevirkede højst en Forandring i Slipsets Farve eller Jakkens Snit, men formaaede ikke at ændre Livets Gang. Den enkelte, der kom udefra, fornam sig snart omsluttet af en Kreds usynlige Magter, hvorfra han ikke kunde bryde ud og isolere sig. Det viste sig nu ogsaa, at Ringen var rummelig nok til at huse de forskellige Elementer; man gled ved en Art sympatisk Tiltrækning ind i en af dens Smaacirkler, og da Traditionen, der beherskede den daglige Tilværelse, tillige havde optaget i sig Rum til adskilligt Friluftsliv, som indenfor visse Grænser kunde udfyldes efter ens egen Tilbøjelighed, endte man med at fastslaa dens Fortræffelighed.

* * *

Som en Genrejsning efter Sommerens store Ragnarok stod den store Sejltur, hvormed Efteraaret indledtes. Med den enøjede Styrmand lig en anden Odin, tavs og alfaderlig, ved Rattet stævnede man ud til Gerningsstederne for de kommende Optrin. Var man uerfaren, fyldte Forventningerne ens Sjæl med Sødme. Aaen med de blide, duvende Bredder, der vandrede saa sindigt ens Øje forbi, Klunket om Elletrunterne ved Naaege, Solen, Munterheden i den stønnende Baad hensatte en i en lykkelig Sløvhed, som end ikke Heltetenoren i Forstavnen kunde faa Bugt med. Ternen gik paa lyse Vinger i Glideflugt ude omkring Røgkolonnerne fra Baaden. Skoven skinnede i Farver.

I Svejlbæk tog Vårten, Jens Johansen, herlig imod. Hans blanke Nakke glinsede festligt som de belovede Aal, og de blaa-stribede Skjorteærmer forlod demonstrerende deres Plads i Vestgabene, mens han rundede en Hilsen. Som han saadan tonede frem med en Skælm i hvert Øje og en Ræv bag hvert Øre, blev han for mange den legemliggjorte Aabenbaring af Jyden fra Studedriftens Dage, ferm, fyldig og fiffig.

Til det Gæstebud, han førte an i, maa man sikkert tilbage til Øges Gilde for at finde Sidestykke. Underfuldt at se ham træde ind mellem de brede Fjæleborde med et dampende Fad, hvor Aalen laa brun og hemmelighedsfuld i en Sky af Mysterier, med en lykkelig Mindelse i Smagen om sin Barndom i Dybshavet. Og Samtalen satte Krydderi paa. Var Saltet ikke attisk, saa var det dog jydsk. —

Efter en saadan vel forødt Dag tog man hjem i den fuldkomneste Ligevægt, mens Tusmørket groede blødt paa Skovene, der kuplede sig som Banker af Mulm i faa Favnes Nærhed, og mens Søen skvulpede muntert for Boven og fangede i sit splintrede Spejl Billedet af en stjernestrøet Himmel; kan hænde et spinkelt Ny gled op over Mulmet, mens inde fra Engene en Vibe skreg, opskræmt ved Sivets Knækken i Kølvet.

Saa fyldt blev ens Sjæl med Syner, at end ikke Sønnen kunde slukke dem. I Drømmene sank den enøjede Styrmand ned fra Piedestalen som den vise Odin; men op fra ens Hjernes Baggrund steg Jens Johansens forsorne Fjæs, odinsagtigt, med et polisk sammenknebet Øje, mens ned langs de duvende Fyrre-

træsborde Ejnherjar sad over de spragende Aal, der fugtedes med klare Snapse eller lumsk Afholdsøl.

* * *

Vinteren har sin egen sære Ynde. Naar den første Sne har strøet sit fine, fjerlette Drys over Egnen, og Skoven staar jomfruelig hvid med udfrynsede Kviste under den lavt hængende Himmel, der bryder Lyset som en matsleben Rude, fornemmer man med bankende Hjerne, hvor stor en Tiltrækning den udøver paa ens Sind.

Denne frydefulde Tilstand steg til en lykkelig Højde hin Dag, Kalgaardsvig forkuet af Frosten gav blank op. Som en Hinde af Krystal var Isen i Nætterne groet ud fra Sivene som en Slags Stær over det lille blinkende Øje i Skoven; nu laa den med rolige Reflekser fra Solskinnet og blundede.

Da var det Tid til at tage Skøjterne frem. Den gamle Smed knurrede over sin knirkende Slibesten, mens Par efter Par hobede sig op omkring ham; han huede ikke dette Sliberi; men Fred fik han ikke, før Æggen stod ren og skarp.

Den første Kurve over nyfrossen Is bringer Sindet i Hensrykkelse. En hvid, yndefuld Streg i Søens sorte Ishud. Staalet synger iltert under Foden, til Tonen har naaet en uanet Højde. Isen skælver som en Membran og svarer igen med en dyb, rungende Orgeltone, der øges af Ekkoet fra Skovene. Er Frosten haard og vedvarende, saa Isen lægger sig i Vulker mellem Rørene, løsnes i Nætterne disse bragende Isskud, hvis Rald som et buldrende Tog jager fra Bred til Bred. Denne Salut indvarsler en Fimbulvinter med Overflod af Frost og Mørke, og nu tøver den frygtsomme ikke længere, men giver sig tryk Isen i Vold.

Kalgaardsvig en Vinterdag med stille, dæmpet Solskin og et Mylder af Mennesker i ustandselig Drift om hverandre er som et Krater i Skovensomheden. Smaa skridende Piger, der hviner lykkeligt ved en uanet Vending, og Drengene, der paa et Sæt rustne Jærnkrejler af Sted i utrolig Kraftudfoldelse, Kunstløberen, der sejler rytmisk omkring paa et Areal af en Bordplades Størrelse, og Skolernes utrættelige Skarer virmer omkring i evig Vekslen.

Men hen under Aften, naar Solen krøb ned bag Skybankerne i Vest og de første Stjerner brød igennem Halvlyset med en

spæd, blikkende Flamme, blev Forvirringen først fuldkommen; da blev Kalgaardsvig en eneste bølgende Stime, i hvilken alle Enkeltheder forsvandt; en levende Ager med stigende og synkende Tuer.

Hvor frydefuldt at lade staa til i Stimlen, at gaa med Stormhast igennem dens tusinde Kringelkroge, at falde af og vige udenom, at opleve det uundgaaelige Rambukslag af Nakken i Isen med Stjernes kud og Verdensbrand og nye Soles Opblussen. Og saa til Slut at slænge Skøjterne paa Nakken og forvilde sig ind i den hvide Skovs Ensomhed — en Vinteraften ved Kalgaardsvig.

(1911)

Anders Dølleris.

SEJS BANKER

Med Himlene blaaende over din Top
i Solblink fra Søen histude
du skyder din Ryg over Skovene op,
du lyngtækte Tvillingeknude!

Smaamanden har klinet sit Hus i dit Læ;
du varer for Vejret hans Rude.
Du fanger hans Blik, naar med rystende Knæ
han følger de pløjende Stude.

Hans Sol rinder op bag din risklædte Ryg,
fra dig vokser Mørket det milde,
og Himmelens Væde til Baging og Bryg
du rækker ham kold fra din Kilde.

Her Gyvelen tænder sin guldgule Brand,
mens Vindene flygter med Støvet,
og Aspen, der kryber langt Hulvejens Rand,
saa ængstelig skælver med Løvet.

Forunderligt her under Høsttrækkets Sus,
naar Stormene Skovene spætter,
at ane i Sjælen et styrkende Gus
fra Istidens urfjerne Nætter!

at høre i Kilden Aartusinders Sang
og Smeltevandshulket fra Vove
og drømme om Soldis, der skinned engang
paa Kim til de ufødte Skove, —

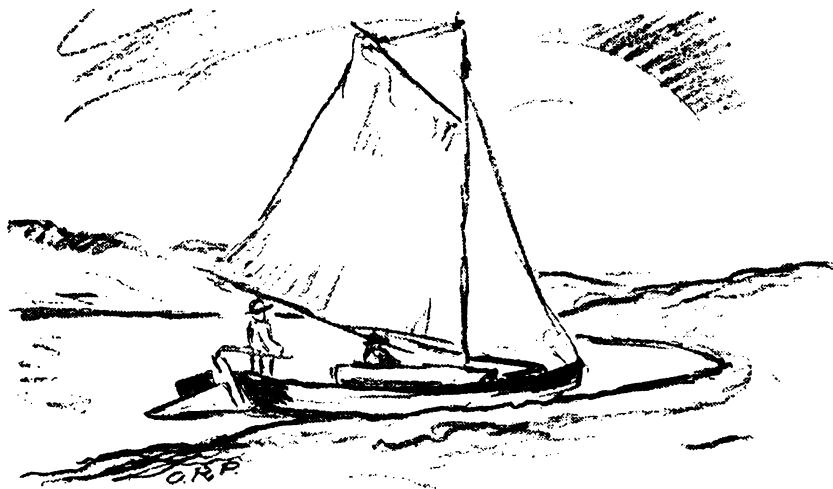
om Klodernes Drift i en tusindaars Nat
og Vaarvindens evige Sødme
og Foraarets Under i Skove og Krat
og Kvældskyens flygtende Rødme!

Det ligger som Smil paa din brunede Kind,
som Solglans i Lyngen fortættet,
og driver sit daarende Spil i vort Sind,
naar Øjet af Syner er mættet.

Det nærer vor Sjæl i Udlændighedsaar
med Manna saa himmelsk og moden;
det fylder vort Hjerter, til atter vi faar
din blomstrende Lyng under Foden.

Evindeligt prentet i Drømmene ind
med Smaafolk og Gyvel og Stude —
aa, Fylde for Sjælen og Lise for Sind:
din lyngtækte Tvillingeknude!

Anders Dolleris.

GUDENAAEN

Gudenaæn, — ja, en lille Stil om gamle Godn maa jo, hvis man vil begynde ved Begyndelsen, tage sit Udgangspunkt i Istiden. Vi skal ikke blive der længe, kun repetere, at det var ved Isens Afsmeltning, at Gudenaadalen dannedes, saa den fik det mærkelige Forløb, den nu har. — Da Isen var borte, kom Planter, Dyr og Mennesker til Danmark. Vore Stenalderforfædre bosatte sig ved Kyster og Aær, ogsaa ved Gudenaæn. Undersøgelser fra de sidste Aar har vist, at der har været mange Bopladser ved denne store Strøm. Nogle mener, at „Gudenaækulturen“ er ældre end den, vi kender fra Mullerup. Det var skönt at kunne notere, at Urdanskerne boede i Jylland.

Med en sidste lille Bøjning for Fru Historica skal vi minde om Pramtiden. H. C. Andersen fortæller derom i „Ib og lille Kristine“, og i „Hjejlen“s Jubilæumsskrift fortælles der om Pramfarten, der gik fra Silkeborg til Randers. Trækstien findes endnu. I 1875 var der 120 store Pramme paa Aæn. De besørgede forskellig Varetransport og anløb Handels- og Kropladser i Svostrup, Kongensbro og Ans.

I Dag betyder Aaen intet som Varetransportvej. Vi kender alle Turen fra Silkeborg til „Bjerget“. — Den kunde f. Eks. begynde i Seminariets Skolegaard en Dag sidst i August. — Skoleaaret er begyndt; der er mange ny Ansigter; Gaarden er revet; Skibsklokken lyder, og vi glider langsomt ind i Gymnastiksalen, som straalers af Fernis. Vinther byder velkommen, og inden hver Klasse vandrer til Skemaskrivning, slutter Vinther: „Tror De, Vejret holder ...?“ Lad os tænke os, at det blev til noget. Vi mødes saa ved „Hjejlen“s Bro og gaar om Bord i „Hejren“. Der tudes et Par Gange, og de sidste naar det ved at galopere over Langebro. Saa gaar Baaden. De ny Elever staar ret op med Frakken paa Armen og Madpakken i Haanden; en Præp af betydelige Dimensioner staar og maaber med en Madpakke i hver Haand. Pensionatet har villet hans Vell! — Og vi ser paa Haver og Lysthuse og naar Jernbanebroerne. Snart træder Bøgene helt ned til Vandet, og Elletræerne er de mest forvovne; de hælder sig ud og spejler Bladene, og inde under Bladhanget er der dejlig Skygge. Vi kommer til Elletrunterne, hvor Elletræer staar i Grupper paa bitte smaa Øer og spejler sig til alle Sider og vinker til de forbisejlende, baade

os, der kommer med Gudenaens „Queen Mary“, og alle de andre i de smaa Motorbaade med Spektaklet og den lille blaa Røg, og til Rofolket. — Vi nærmer os Kongedybet, hvor ifølge Sagnet Thorbjørn omkom tillige med Dynæskongens Datter, Ingrella, da de paa Hesteryg vilde svømme over Strømmen. — Brassø breder sig ud for os; vi ser i Baggrunden Himmelbjerget og lige om os en dejlig Indsø med et Bælte af Tagrør, hvor der er gode Redepladser for Siv- og Rørsanger. Lappedykkere og Blishøns sejler ud og ind mellem Rørene og tilser Afkommet. Vi passerer Hattenæs og hilser paa en af „Hjejlen“s andre Baade, og hvis Bekendtskaberne ikke for længst er stiftet mellem de ny Elever, saa er her Anledninger nok til Samtale: Hvad er det for en Restauration? Hvad hedder Søen her? Vidste De, at Lappedykkerkerne er sribede? Forstanderen eller Forstanderne, der véd, hvor de forskellige ny Elever er fra, er i Grunden bedst stillet, naar det drejer sig om at slaa en lille Sludder: Er der god Forbindelse fra det og det Sted? Kender De Læreren der og der? Jo, vi er snart blevet kendt med en hel Del af de Mennesker, som vi skal omgaas igennem en Aarrække. Paa Nordsiden af Brassø hæver sig de to runde lyngklædte Knuder, Sindbjerg og Stovbjerg, og i Borressø kaster vi et Blik ind i Vigen med de

fire kuplede Skovøer, Paradiset, hvor Hejrerne holder til. Vi naar „Bjerget“, gaar i Land og begynder Opstigningen. Vi skal kravle 150 m til Vejrs, saa vi maa puste lidt en Gang imellem. En Spillemand sidder Aar for Aar paa det samme Sted og spiller „Napoleons March over Alperne“ paa Harmonika. Han hører med til Opstigningen og bidrager sit til at overvinde Vanskelighederne. Vi naar Restaurationen og faar Kaffe, og vi gaar til Taarnet og lader os rive med af det vide Syn over Egnen — der er smukt deroppe. — Paa Hjemturen synger vi og tænker paa, hvad det er, vi er gaaet ind til, — men længe efter husker vi det solglitrende Vand, Følelsen af at være mange og Følelsen af Forventning.

Saa er Skolen begyndt; vi kender det hele og søger en Gang imellem om Eftermiddagen efter Timerne og Kaffen ned til Aaen sammen med en god Kammerat. Vi lejer en Kano, tager en Bog med og ror ud; vi mærker, hvordan den lille Baad springer, naar vi tager godt ved — herligt at strække sig i Solen og bruge Kroppen efter den megen Stillesidden. Vi ror op til Brassø og lægger Baaden ind mellem Rørene. Sol og Sommer, en god Bog og en god Kammerat; hvad kan man ønske mere! Vi daser og lader Solen bage; det gaar smaat med Bogen — man kan da ikke stirre i en Bog, naar Rørene staar og vifter, Rørsangeren flyver forbi, og der sidder en Kammerat i Baaden, som ogsaa gerne vil snakke; saa giver vi Tilværelsen en Omgang, mest vor egen. Ved Spisetid lader vi Kanoen bære os hjem med Strømmen.

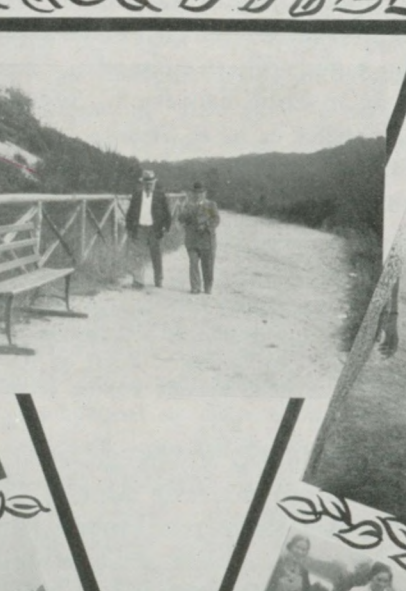
I de senere Aar har Roklubben taget mange Semmer, baade kvindelige og mandlige. Vi, der helst vil være to i en Kano og ro efter Behag, forsvarer os med, at vi er mere individualistisk indstillet; men vi har altid en Følelse af Underlegenhed, naar en „Firer“ for taktfaste Aareslag stryger forbi. Vi forsøger at ro pænt eller holder helt op og nyder Synet af »Fireren«, bare for at skjule vort eget ufuldkomne Pjaskeri.

Vi, der bor her i Midtjylland, har ikke saa tit Lejlighed til at nyde Synet af den udstrakte, blanke Havflade; men vi faar en god Erstatning i vore kønne Søer og den blanke Aa. Enhver, der har opholdt sig i Silkeborg i en Aarrække, har gode Minder fra Ture paa Søerne og Aaen.

O. Randlev Pedersen.

FRA HIMMELBJERGTOUREN

~ 1935 ~

Fot. A. Brack

UDFLUGTER OG VANDRINGER I SILKEBORGS OMEGN

Med en Blanding af Lettelse og Vemod lægger man Bøgerne til Side i Eksamenstiden, efterhaanden som de forskellige Fag er overstaet; Lettelse, fordi man nu er et Skridt nærmere ved Maalet, og Vemod, fordi den uforglemmelige Tid paa Silkeborg Seminarium i Arbejde og Fest nu nærmer sig sin Afslutning.

Det staar os alle klart, at den Tid har givet os en uvurderlig Skat af gode Minder baade fra det daglige Arbejde, fra Lørdagsaftener og festlige Sammenkomster med Lærere og Kammerater og ikke mindst fra Udflugter i Silkeborgs Omegn, der vel nok uden Overdrivelse kan betegnes som den smukkeste Egn i Danmark.

Er dette endnu ikke gaaet op for alle de nye, der kommer ved Begyndelsen af Skoleaaret i August Maaned, saa er der sikkert ikke Tvivl herom, naar den første Dag er gaaet og den traditionelle Himmelbjergtur har fundet Sted.

Sejlturen op ad Gudenaalen er en Oplevelse, der aldrig glemmes, og der tages sikkert en saadan Eftermiddag mange Beslutninger om at anvende Fritiden til Sejlture.

Himmelbjerget er jo et Stykke Natur af egen Art. Og desuden et Stykke Historie, der taler sit eget Sprog; træffende er dets Skæbne sammenfattet i disse Linier, der skyldes Albert Andersen, en Tolker af denne Egn og dens Historie:

Midt i Landet som en Varde
ukendt stod det tusind Aar,
til en Jæger, Præst og Barde
talte her om Folkets Kaar.

Efter Opstigningens Anstrengelser, der ganske vist ikke staar i Forhold til de imponerende Alpestocke, der falbydes ved Foden, drikkes der Kaffe paa Hotel „Himmelbjerget“. Derefter overlades det til de enkelte at finde Vej til „Ludvigsløst“, og i større eller mindre Klynger naar hele Selskabet efterhaanden at blive samlet her, hvor det medbragte Smørrebrød nydes med en forbavsende Appetit. Inden man er naaet saa vidt, er alle de nye, der er kommen fra forskellige Egne af Landet, enige om,

at de har været vidunderlig heldige i deres Valg af Seminarium i alle Henseender; de noget mere erfarne smiler overbærende; de véd, at er der noget Sted, hvor man trives godt baade aandeligt og legemligt, saa er det paa Silkeborg Seminarium.

Af andre Udflugter, der sent glemmes, maa nævnes Turen til Øm Kloster, der, takket være de senere Aars Udgravninger, er blevet en historisk Seværdighed af Rang.

Følgende smukke Linier af Albert Andersen giver Udtryk for den Følelse af at staa paa hellig Grund, der overvælder en, naar man gaar blandt de gamle Klosterruiner, hvor engang Munkene færdedes, og hvor en saa navnkundig Mand som Abbed Gunnar, den senere Biskop i Viborg, havde sit Virke:

Hver Sten i Muren har Mund og Mæle,
som taler sagte til Sind og Hu
om svundne Tider, henfarne Sjæle,
og gyder Liv i vort eget Nu.

Men Sommeren er kort, og Tiden gaar hurtigt paa en Skole, fordi der altid er noget, der optager en, og inden man ser sig om, begynder Bladene at falme og falde af. — Dog kan Skoven ogsaa være smuk om Efteraaret, ja paa en af de smukke Septembersdage kan den med sine gulnede Blade paa sin Vis være smukkere end midt om Sommeren.

Paa en saadan Dag nedlægges Arbejdet paa Seminariet, og Lærere og Elever begiver sig i samlet Flok ud paa den Efteraarskovtur, der efterhaanden er gaet ind i Silkeborg Seminariums Række af Traditioner som et fast Led under Navnet „Nøddeturen“ — saaledes kaldt ikke paa Grund af nogen virkelig Nøddeplukning, men paa Grund af Aarestrups Nøddeviser: „I Skov, hvor Bøssen knalder —“, som istemmes og med Omkvædets Halloh-Raab kalder paa Skovens Ekko:

I Høst, naar Laden fyldes,
naar Bøgens Blad forgyldes ...
til Skoven ile vi
— — —

Halloh, halloh, halloh, halloh!
Til Skoven ile vi.

Turen gaar over Skovhøjderne ud til Sindbjerg og Stovbjerg. De mest ivrige hviler selvfølgelig ikke, før begge Toppene er besteget; men det kan ikke skjules, at det for fleres Vedkommende er gaaet som i H. C. Andersens Eventyr „Klokken“; de glemte de gode Forsætter og blev optaget af Bageren og Lirekassemanden paa Vejen, hvilket i dette Tilfælde vil sige „Hattenæs«, hvor de saa med et bredt Smil og »fyldt Bollevom« kunde tage imod de mere udholdende Bjergbestigere, dog maaske med en lille misundelig Skæven til disses glubende Appetit og øjensynlige gode Samvittighed.

Naar den værste Sult er stillet, er der maaske Lejlighed til en lille Svingom eller en rask Leg paa Engen udenfor, og naar Flokken efterhaanden i spredt Orden er vendt tilbage til Byen, er Kræfterne udtømt; for en Gangs Skyld skal man ikke aflægge Besøg hos Kammerater efter Kl. 10; de sover som Sten.

Ja, hvilke Oplevelser knytter der sig ikke til disse og flere andre Ture, der i Aarets Løb spreder Glans over Hverdagen, og saa kan de maaske dog ikke sidestilles med de Smaaudflugter, Sejlture, Cykelture og Spadsereture, som en snævrere Kreds af Kammerater kan arrangere. De har gjort, at Navne som Resenbro, Svejlbæk, Møgelø, Virklund, Gjessø m. fl. har faaet en særegen Klang i vore Øren; til hvert af dem knytter sig Minder om herlige Oplevelser, der har bidraget til at gøre Ungdomstiden paa Silkeborg Seminarium til saa rig en Tid, som kun faa faar Lov til at opleve.

Silkeborg, Juni 1936.

Hans Friis.

SE, MAJ ER NU KOMMEN —

Se, Maj er nu kommen, det grønnes Dag for Dag.
Bliv nu, hvem der lyster, med Sorger under Tag!
Som Skyerne vandre hist over Himlens Blaa,
i Verden ud, den vide, staar nu min Trang og Traa.

Far vel nu, min Fader, lev vel nu, min Mor!
Hvem ved, hvor i det fjerne min Lykke den gror?
Der er saa mangen Vej, hvor jeg endnu aldrig gik,
der er saa mangen Vin, som jeg ej at smage fik.

Nu rask da, af Sted da i Solens lyse Skin!
igennem dybe Dale og over Bjergetind!
Hør Skovene suse, hør Kildevældets Klang!
Mit Hjerte er som Lærken, det stemmer i med Sang.

Til Staden jeg kommer saa tørstig ved Kvæld:
Hr. Vært, nu en Kande af Vinens blanke Væld!
Grib lystig din Gige, du Spillemand, og spil!
og Visen om min Pige den synger jeg dertil.

Og faar jeg intet Herberg, jeg har dog Hvilestraa:
de Stjerner de vaage paa Nattehimlen blaa,
og Vinden i Linden vil suse mig i Blund,
til Solens Lys mig vækker i gyldne Morgenstund.

O vandre, o vandre, du frie muntre Lyst!
Da vifter Guds Aande saa frisk os i Bryst;
da stiger med Jubel en Sang mod Himlens Blaa:
Du vide Jord, hvor herlig, hvor skøn at vandre paa!

Eman. Geibel.

Paa Dansk ved *Ludvig Jensen.*

AFTENER OG FESTER — SÆRLIG NOVEMBERFESTEN

Snart er den skønne Silkeborg-Tid forbi. Inden man rigtig faar tænkt sig om, staar Afslutningen for Døren. Det er næsten ikke til at fatte. Tiden løber fra os; først naar Klokken ringer for

sidste Gang, gaar det rigtig op for os, hvor rig en Ungdomstid vi har haft her paa Sem. Minder fra den Tid, fra Timerne, Skolegaarden, Lørdagstener, Novemberfesten, Julefesten, vil Gang paa Gang trænge sig frem i vort Sind og være med til at gøre Arbejdet derude lyst for os.

Hvad vi her oplever, kan ikke skildres; det skal erfares. Timer, Dage og Aftener staar som prentet i Mindet. Det daglige Arbejde og det festlige hører saa nøje sammen, at det ikke kan adskilles. Paa den Maade bliver det — sagt med Ord, der næppe er for store, — „et jævnt og muntert, virksomt Liv“, der her optager os. Et rigt Liv, hvor det personlige, den bundne Varme, udretter mere end de store Ord. Den Indføling, vi her faar med alt, hvad der beriger og opmuntrer, gennem Oplæsning, Foredrag, Musik samt Aarets Komædie, er i nøje Overensstemmelse med det daglige Arbejde. Det rummer ingen Agitation for dette eller hint. Enhver har Lov at have sin Mening om Tingene og Tilværelsen; derigennem bliver den enkelte sig selv baade inden for Skolen og siden udad mod den større Verden.

Seminariet bliver i mange Maader vort andet Hjem. Ungdomstiden her vil som vor Barndomstid hos Mor og Far blive fortsat Liv og Drivkraft i vor senere Gerning. Saadan bliver det, og saadan bør det blive.

Hvert Aar kalder Skolen sine Børn sammen til Novemberfesten (Seminariets Fødselsdagsfest). Eftermiddagsfesten med Foredrag af Forstander Vinther eller en Taler, der staar Seminariet nær, samt Sang af Elevernes Kor, følger en meget gammel Tradition. Men Aftenfesten i sin nuværende Form opstod i Krigsaarene, da Tiden var for truende til, at man med let Samvittighed kunde hengive sig til blot Dans og Forlystelse. I Steedet for flokkes jo nu alle, baade de nuværende Elever og mange tilrejsende af tidligere Aargange, i Smaaklynger om festligt dagede Borde, der fylder Salen, og lytter til Oplæsning (Ludvig Jensen) og Musik (Emborg), begge Dele knyttet om en Digter eller anden Stormand, i alt Fald som Indledning. Dernæst følger Kaffebord med fortrolig Passiar rundt i Klyngerne, der snart ombølges af Cigarrøg; blandt Gæsterne af de ældre Aargange opfriskes nu gamle Fællesoplevelser: „Husker du dengang? og dengang?“ Saa følger med jævnt Overgang den Afdeling, som

paa Programmet er betegnet med det passende Navn: Eventuelt. Den tager omtrent hele Seminariets Underholdningskunst i Brug. Efter at den indledende Afdeling har medvirket til at give Aftenen Baggrund, kan nu baade Lærere og Elever have et eller andet at yde i Fortsættelse heraf eller maaske i helt anden Retning; Musik og Sangforedrag anslaa snart dybere, snart lysere Toner; Oplæsningen kan bevæge sig fra Alvor og inderlig Stemning til Pe' Sivensaks kostelige Skuldervrik og sluttelige Fald. Alvor og Spøg veksler i de Taler, der holdes af Gæster, af Lærere og af vor ældre og vor yngre Forstander, som begge bringer Hilsener fra fraværende Kammerater og siger os mangt og meget om Fart og Kurs for vor fælles Sejlads; maaske falder der en særlig morsom Tale af (K. Knudsen). Ind imellem synges snart den ene, snart den anden af vore Sange i det velkendte lille Sanghæfte mærket S. S. S. (Silkeborg Seminariums Samfund). Og ingen, der har hørt vor elskede Sem.-Sang: „Skuld gammel Venskab rejn forgo“ blive sungen ved denne Lejlighed, vil nogen Sinde kunne glemme den.

Der er en egen Højtid og Stemning over Novemberfesten. Og i mange Maader kan den staa som et Udtryk for noget af det bedste inden for Livet paa Sem. Den er ikke kunstig fremvirket, men er en Frugt og Fortsættelse af det daglige Arbejde, der danner Grundlaget for Fritidslivet og Skolen i „Fest og Glæde“. Under alt dette — Timer, Dage, Aftener — er det, vi lærer den Silkeborgs-Aand at kende, der knytter os til Seminariet for stedse og gør det til Centrum for vor Ungdomstids Minder. Vi ser frejdigt frem, men vore Følelser for den Tid, vi har oplevet her, kan vi ikke finde udtrykt skønnere end i de Strofer af H. P. Holst, vi saa ofte har sunget:

Selv dette Sted, hvor vi har lét
 ad Tidens Veksel og Forandring,
 og som vor bedste Fryd har set,
 er kun et Herberg paa vor Vandring.
 Vi kom hertil, alt var saa smukt,
 ustandset steg vor Tankes Flugt,
 bag Løvet vinkte Træets Frugt —
 men for at naa den vi bortdrage.

Vor Glædeskalk er snart udtømt,
og mangt et Minde vil udslettes,
men hvad vi her har tænkt og drømt,
det føle vi kan ej forgettes.
Thi Skæbnen skiller Ven fra Ven,
men Sjælen søge vil igen
landflygtig til det Sted, hvor den
sin Ungdoms Fryd har ladet tilbage.

Silkeborg, Juni 1936.

Ejler Birkebæk.

SMAATRÆK OG SNURRIGHEDER

Paa Opfordring genoptrykt fra 25 Aars Skriftet.

JYDSKE HISTORIER

„Den ka' hæves!“ Dette var Seminaristen Mikkels Ord, som han udtalte efter frygtelige Nederlag, der vilde have knækket enhver anden. Da han havde faaet m.d.l. i skriftlig Regning, blev hans Kammerat Poulum meget betænkelig paa hans Vegne: „Det w a r endda en grumme bette Karakter, Mikkel!“ — „Ja, Poulum, men den ka' h æ v e s!“ — „Ja, Mikkell, det kan 'en o g!“

* * *

Jydens Sind hænger ved det konkrete og skyr at fortabe sig i Abstraktioner. Da Poulum over for Matematiklæreren skulde gøre Rede for, hvad der forstaaes ved en uendelig lille Størrelse, siger han: „Det er en bette, bette Størrelse“. Læreren siger: „De maa udtrykke Dem bestemtere“. „Ja, det er d a n o w w e d“. „Nej“, siger Læreren utaalmodig, „det er Nul“. »Nej, n o w w e d er 'et“. »Nej!« siger nu Læreren heftigere, „det er Null!“ „Nej, nowwed er det — men det er saa lidt, at det ett ka betal sæ aa snak om 'et!“

* *

Jens havde et uopslideligt Humør, der ganske spontant udløstes i Indfald og Bemærkninger, uden at han selv anede, at det var Vittigheder, han bragte til Verden paa sit uforfalskede Jydsk. — Retskrivning var ikke hans stærke Side. Paa hans Forespørgsel om, hvordan hans Eksamensdiktat stod, svarede Dansklæreren meget betænkelig, at han havde fejlet i Stavningen af „kunde“ og „kunne“, ja at han oven i Købet havde flere „kunne“ Fejl. „Ja, men naar der er saa manne«, siger Jens uskyldigt, „ka' en saa ett faa Rabat paa dem?“

* *

I Religion gik det ham bedre. „Hvor møj fik *do*?“ spurgte han en Kammerat, der lige havde været oppe i dette Fag, „for a haar hyklet til *mg*!“

* *

Seminarist Klittrup, der var meget høj, var af Læreren bleven sendt hen til Pedellens Kone for at melde hende, at Ilden var gaaet ud i Klassen; man sad og frøs, saa hun maatte skynde sig at skaffe Ild. Hun kaster et Blik paa den højtragende Klittrup og siger undskyldende: „Det er it nemt! Naar I er s a a lange, er I jo it til aa warm' op!“

* * *

UDDRAG AF ÆLDGAMLE PRÆPARANDSTILE

Om „vore Sanser og deres Brug“.

Noget af det bedste, der er givet os her i Livet, er vore Sanser, thi uden disse vilde Mennesket ikke være ret meget værd, og Livet vilde blive tomt og indholdsløst. Især bereder Synet os Glæde. Vil vi f. Eks. gaa ud i Skoven en Sommerdag, saa kan vi ikke gaa et Skridt, uden at vi maa vende os snart til en Side og snart til en anden.

Det er mærkeligt, at Sanserne saadan kan fungere, som de kan, saa at vi kan skelne mellem godt og ondt og mellem de forskellige Farver o. s. v. Vi har fem Sanser: Tanken, Synet, Hørelsen, Lugten og Smagen. — Vi ser mange Mennesker, hvis Sanser helt er svækkede; maaske ens Tanker helt staa stille.

Følelsen gavner os paa den Maade, at vi kan mærke, naar vi tager noget i Haanden, eller naar vi hilser paa nogen. Lugten har mest sit Sæde i Næsens Slimhinder; den bruger vi til at lugte med.

Havde vi ikke Lugtesansen, var der jo ikke noget til at advare os mod skadelige Stoffer, og man var saa mere udsat for, at de med Luften førtes ned i Lungerne for derefter at komme til vor Bevidsthed med en Følelse af Upas selighed.

Havde man ikke sin Hørelse, vilde mange gode Indtryk gaa os forbi; f. Eks. Foredrag vilde man ikke være i Stand til at høre.

Ved Hjælp af Synet er vi i Stand til at bevæge os frit omkring og opfatte alle synlige Ting. Ved Hjælp af Lugtesansen kan vi opfatte baade gode og daarlige Dufte.

Aldrig har den døve hørt Lærkens jublende Triller, og Fuglesangen er dog vist noget af det, der fryder Mennesket mest, thi den bortjager alt det trykkende og tunge af vort Sind, og man siger stille for sig selv: „Velkommen alle Guds Fugle smaa!“

Mennesket er den ypperste Skabning, thi det er skabt i Guds Billede. Af den Grund turde det være tilladt at beskæftige os lidt med denne Skabnings Sanser, og hvortil de bruges. — Smagen bruger Mennesket til at afgøre, om Maden, eller hvad han nu faar i Munden, er hans Livret.

„Hvor er det bedst at leve, paa Landet eller i Byen?“

— Nordsjælland er herlig, i Særdeleshed om Sommeren, naar Kornet staaer gult og Havren grøn og Sundet ligger solklart og glider med langlige Bølger, som nynner en sagte Melodi til Tekst af Fortidens Minder.

Mange Mennesker rejser hvert Aar ind til Byen, hvor de ofte bliver daarligere Mennesker, idet de bliver hengiven til Spiritus og mange andre Laster, saa at de tilsidst bliver straffet og omsider kommer i Forbedringshuset, og har de først været der, da skyr de ingen Last. — Bylivet er for mange Mennesker noget af det herligste, de ved; om Aftenen, naar de er færdige, tager de ud i Byen for at more sig. — Hvor dejligt er det ikke at leve ude paa Landet i den friske Luft imod som at gaa inde i de snævre Gader, hvor Luftten er kvalm og usund og mange Gange udarter sig til forfærdelige Sygdomme, hvorved mange Mennesker ofte bliver udryddede.

I en Skov er det dejligt at vandre. Der kan man høre Fuglene synge hver paa sin Vis, man kan se Pattedyrene gaa omkring for at søge Føde, og selv af Krybdyrene kan man lære meget.

Paa Landet kan man glæde sig over Søens friske Pust og Bøgeskovens Skygge — vel at mærke, hvor saadanne findes.

Paa Landet har man den friske Natur, hvis rene og forfriskende Duft man indaander med en vis Ynde.

Skønt vort Land kun er lille, saa frembyder det dog to hinanden vidt forskellige Opholdssteder for vort Folk at vælge til Bopæl, nemlig Byen og Landet. — I Byens Gader er Luften opfyldt af Støv, og saa hersker der en frygtelig Varme, saa man kan næsten ikke andet end udbryde i Vrede derover.

Om Sangen „Vort Modersmaal er dejligt“.

Modersmaalet kan bringe os de rette Ord, lige fra de mest sagte Elskovs-bønner til det højeste og stolteste Kor. Bliver Hjertet grebet af Elskov, lægger det os milde og kraftige Ord paa Læben, saa vi med lettet Bryst og med hele vor Sjæl kan udtale os til andre, fremføre Kærlighedserklæringer til denne eller hin.

„Kundskab er Magt“.

Ethvert Menneske er i høj Grad daarlig stillet, naar han ikke følger med Verdensudviklingen. Han vil til sidst blive sat uden for Samfundet, saa at han med Tiden gaar til Grunde.

FORTEGNELSE OVER

LÆRERE OG LÆRERINDIER

VED

SILKEBORG SEMINARIUM OG SEMINARIESKOLEN

Fortegnelsen er alfabetisk ordnet (med enkelte Afvigelser for Fornavnes Vedkommende) og forsynet med Henviisninger til Bogens Portrætter. *Sem.* betyder Seminariet, *B.* Børneskolen (Seminarieskolen), *D.* død.

- Andersen, Johan P.*, Leder af Friskolen i Silkeborg, senere Med-ejer af Realskolen, underviste ved Sem. i Tegning og Skrivning 1886—89. D. 1921. Portræt S. 65.
- Andersen Ildved, P.*, 1886—87 Regning ved Sem. Derefter Kommunelærer i Kalundborg. D.
- Bech, Ludvig*, 1894—96 Religion ved Sem. Nu Forstander for Hindholm Højskole («Barnets Højskole»). Portræt S. 138.
- Bille Pedersen, Ejvind*, ved B. 1920—29. Derefter Lærer i Alderslyst. Portræt S. 144.
- Bjerre, Albert*, ved Sem. siden 1921; Stil, Tysk, Naturhistorie, Geografi. Portræt S. 141.
- Blinkenberg, Anna*, fra 1930 ved B. og Sem.; ved Sem. Haandgøring. Portræt S. 141.
- Boesen, Ejnar*, 1922—30 ved Sem. og B.; Sang og Musik. Nu Seminarielærer i Jonstrup. Portræt S. 141.
- Brandt, Marie*, senere Fru Læge Nordgaard, Stege, 1898—1902 Gymnastik ved B. og Sem. Portræt S. 139.
- Bredsdorff, Morten*, fra 1935 ved Sem.; Dansk, Stil, Sprog. Portræt S. 142.
- Børsting, Kr.*, 1822—31 ved B. Nu Førstelærer i Vestkjær ved Ølgod. Portræt S. 145.
- Carstensen, Hemming*, daværende Sognepræst i Sejling-Sinding, 1895—1912 Religion ved Sem. Siden Præst i Hesselager og ved Vartov. D. 1928. Portræt S. 86.

- Christensen-Dalsgaard, Chr.*, 1888—89 Gymnastik ved Sem. Nu Realskolebestyrer i Randers.
- Coln, H. K. Hansen*, 1908—09 ved B. Nu Overlærer i Toftlund. Portræt S. 144.
- Emborg, Aage*, fra 1910 Sang og Musik samt Skrivning ved Sem. Portræt S. 140.
- Emborg, Karen Margrethe, f. Schultz*, fra 1910 ved B. og Sem.; ved Sem. Gymnastik. Gift med Seminarielærer Aage Emborg. Portræt S. 140.
- Emborg, Svend*, 1917—20 ved B. Leder af Friskolen i Ollerup. Portræt S. 144.
- Fuglsang, Hans Nielsen*, 1893—98 ved B. D. 1899.
- Gesner, Edv.*, Forstander for Silkeborg tekniske Skole, 1889—98 Tegning ved Sem. D.
- Grosen, Elna*, ved B. 1918—20. Nu gift i Nibe.
- Halsteen, N. P. (Hansen)*, ved Sem. 1890—91, dernæst 1894—1910; Matematik og Naturfag. Skoleinspektør i Svendborg. Portræt S. 139.
- Hansen, Softe*, 1902—29 ved B. og Sem.; ved Sem. (allerede i 90erne) Gymnastik og Haandgerning. D. 1933. Portræt S. 99.
- Hindhede, N. B.*, daværende Sognepræst i Bording, 1892—93 Religion ved Sem. D.
- Hoffmann, K.*, underviste 1888—89 ved Sem. i Sang og Musik. Nu Førstelærer i Hornbæk.
- Hoffmann, K. C.*, Kommunelærer i Silkeborg, siden 1931 Tilmælærer ved Sem. i Sløjd. Portræt S. 142.
- Holdgaard, C. J.*, 1904—05 ved B. Nu Overlærer i Langaa. Portræt S. 143.
- Holm, Frode*, ved B. 1920—22. Nu Kommunelærer i Nykb. S.
- Horn, S. P. Jensen*, 1908—1912 ved B. Kommunelærer i Hjørring. Portræt S. 144.
- Jensen, Aksel*, 1924—33 ved Sem. og B.; ved Sem. Geografi og Praktik; Leder af B. Nu Overlærer i Gl. Holte. Portræt S. 141.

- Jensen, Anna Dorthea*, 1924—33 ved B. Gift med Aksel Jensen. Portræt S. 141.
- Jensen, Anna*, ved B. 1920—30; Haandgerning og Engelsk ved Sem. Nu Kommunalærerinde i Svendborg. Portræt S. 141.
- Jensen, Herluf*, fra 1930 ved Sem., siden 1933 Forstander; Religion og Pædagogik. Portræt S. 5.
- Jensen, Nanna, f. Jakob Knudsen*, gift med Forstander Herluf Jensen. Portræt S. 5.
- Jensen, Ludvig*, 1897—1935 ved Sem.; sprogl. Dansk, Stil, Tegning, Pædagogik. Fremdeles Tegning. Portræt S. 61.
- Jensen, Sofie Geltzer*, 1897—1917 Tysk ved Sem. Gift med Seminarlærer Ludvig Jensen. Portræt S. 61.
- Jensen, P. K.*, 1889—97 ved Sem.; Historie og Geografi. Derefter Kommunalærer i København. D. Portræt S. 95.
- Jepsen, H.*, fra 1910 ved Sem.; Matematik og Naturfag. Portræt S. 140.
- Johansen, Kristen*, Seminariets Stifter, Forstander 1886—90. Senere Bogtrykker og Bankdirektør i Silkeborg. D. i København 1931. Portræt S. 65.
- Jørgensen, Aage*, 1894—96 ved B. Nu boende i Silkeborg. Portræt S. 143.
- Jørgensen, Holger*, 1904—13, Timelærer i Matematik ved Forberedelsesklassen, delvis ved Sem. Nu Seminarlærer i København. Portræt S. 139.
- Kierkegaard, Valdemar*, 1912—14 ved Forberedelsesklassen. Senere Overlærer i Gl. Holte. D.
- Kirkeskov, A. H. N.*, Lærer ved Sem. 1887—97 i Matematik og Fysik. Fra 91 Ejer af Silkeborg Realskole, senere Overlærer ved Silkeborg Mellemskole og Skoleinspektør i Nykøbing F. D. 1928. Portræt S. 92.
- Knudsen, Henriette*, ved B. 1894—1924. D. 1932. Portræt S. 98.
- Knudsen, Knud*, siden 1903 ved Sem.; Historie og Regning. Portræt S. 139.
- Knudsen, K. P.*, 1897—1931, Gymnastik ved B. og Sem. D. 1931. Portræt S. 90.
- Knudsen, Lars*, Lærer ved Silkeborg Mellemskole, fra 1932 Timelærer ved Sem. i Matematik. Portræt S. 142.

- Knudsen, Oluf*, fra 1932 ved B. Portræt S. 145.
- Kristiansen, H.*, Regnelærer ved Sem. 1891—96. Landinspektør i Silkeborg. D. 1911. Portræt S. 94.
- Krogh, M. Kjær*, 1889—90 Religion og Regning ved Sem. Derefter Kommunalærer i Odense. D.
- Kæstel, P.*, Valgmenighedspræst i Kjellerup, ved Sem. Religion 1921—32. D. 1932. Portræt S. 102.
- Larsen, Anders*, daværende Sognepræst i Gødvad-Balle, 1893—94 Religion ved Sem. Derefter Præst i Jelling. Portræt S. 138.
- Mortensen, Ludvig*, 1903—20 ved Sem. og B.; ved Sem. Praktisk, Geografi, Pædagogik samt Engelsk; Leder af B. Derefter Skolekonsulent i Haderslev. Portræt S. 139.
- Mortensen, Morten*, 1888—1903 ved Sem.; især Pædagogik og Praktik; fra 1894 tillige Leder af B. Derefter Overlærer i Silkeborg, siden i Odense. D. 1911. Portræt S. 70.
- Mouridsen, J. M. B.*, Timelærer i Engelsk ved Sem. 1920—33. Overlærer ved Silkeborg Mellemskole. Portræt S. 140.
- Munch, P.*, daværende Valgmenighedspræst i Silkeborg, 1912—15 Religion ved Sem. Senere Præst i København. Portræt S. 140.
- Møller, Aage Bojesen*, daværende Sognepræst i Gødvad-Balle, 1890—92 Religion ved Sem. Senere Provst i Slagelse. Portræt S. 138.
- Møller, Arne*, daværende Sognepræst i Linaa, 1913—19 Religionslærer ved Sem. Nu Seminarieforsøger i Jonstrup. Portræt S. 140.
- Nielsen, Kirstine*, 1898—1901 ved B. Nu Kommunalærerinde paa Frederiksberg. Portræt S. 143.
- Nielsen, Mikkil*, 1904—08 ved B. Nu Overlærer i Taastrup. Portræt S. 143.
- Nielsen, P. K.*, 1903—04 ved B. Nu Lærer i Slagelse. Portræt S. 143.
- Nygaard, Chr. D.*, 1911—16 ved B.; Musik ved Sem. Nu Overlærer i Kolding. Portræt S. 144.

- Pedersen, Marie*, nu Fru Møller, gift med Lærer M. Møller, Aarhus; 1901—05 ved B. Portræt S. 143.
- Pedersen, P. N.*, 1912—17 ved B. Nu Lærer i Nærum. Portræt S. 144.
- Randlev Pedersen, Olaf*, fra 1931 ved B. Portræt S. 145.
- Rasmussen, Karen*, 1905—15 ved B. Derefter Kommunalærerinde i Aarhus. D. 1924. Portræt S. 97.
- Rasmussen, Valdemar*, fra 1914 ved B., 1920—24 Leder af B.; ved Sem. Praktik, Geografi og Tysk. D. 1926. Portræt S. 101.
- Rosenstand, Otto*, cand. theol., hørte til Seminariets første Kreds og holdt kirkehistoriske og andre Foredrag paa Sem. 1887—89. Derefter Præst i Vester Vedsted. D.
- Skyum, Sigurd*, fra 1933 ved B. Portræt S. 145.
- Steensen, K.*, 1889—95 ved Sem.; Sang og Musik. Derefter Seminarielærer i Jonstrup. Portræt S. 138.
- Stensballe, N. P.*, 1886—89 Religion ved Sem. Senere Driftsbestyrer for Horsens-Tørringbanen. D. 1935. Portræt S. 93.
- Terkelsen, Anna*, 1928—33 ved B. Nu Kommunalærerinde i Silkeborg. Portræt S. 145.
- Terkelsen, Holger*, fra 1930 ved Sem. og B.; ved Sem. Gymnastik samt Musik. Portræt S. 142.
- Thomsen, Lauritz*, 1904—10 ved Sem.; Sang og Musik. Sidst Lærer i Sønderborg. D. Portræt S. 96.
- Thyrre, Anders Sørensen*, 1895—1904 ved Sem.; Sang og Musik. Derefter Seminarielærer i Ranum, senere i Skaarup. D. 1929. Portræt S. 96.
- Thyrre, Dagmar Sørensen*, f. *Geltzer*. 1898—1900 Haandgerning ved Sem. Gift med Seminarielærer Sørensen Thyrre. D. 1903.
- Vinther, P. J. M.*, Lærer ved Sem. 1886—90, fra 1890 Forstander; Dansk (især Litteratur), Historie, Pædagogik, Religion. Siden 1933 Medleder af Seminariet og Lærer i Litteratur. Portræt S. 5, 55 og 57.
- Vinther, Helga*, f. *Lauridsen*, gift med Seminarieforstander Vinther 1901. Portræt S. 5.

PORTRÆTRÆKKE

K. Steensen

Aage Møller

A. Larsen

Ludvig Bech

N. Halsteen

P. Balling

Ludv. Mortensen

Knud Knudsen

Marie Brandt (Fru Nordgaard)

Holger Jørgensen

Aage Emborg

Fru K. M. Emborg

H. Jepsen

Arne Møller

P. Munch

J. M. B. Mouridsen

Albert Bjerre

Ejnar Boesen

Aksel Jensen

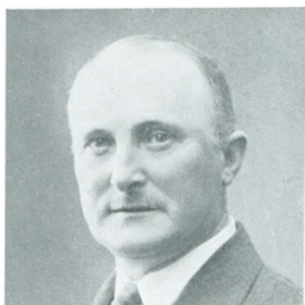
Fru A. Jensen

Anna Jensen

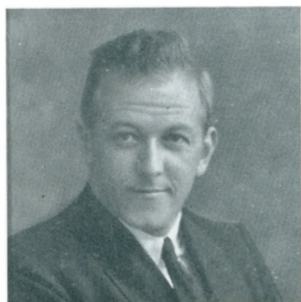
Anna Blinkenberg

Lars Knudsen

K. C. Hoffmann

H. Terkelsen

Fr. Lundgaard

M. Bredsdorff

Aage Jørgensen

P. K. Nielsen

Kirstine Nielsen

Marie Pedersen (Fru Møller)

C. Holdgaard

M. Nielsen

H. K. Hansen Coln

S. P. J. Horn

Chr. D. Nygaard

P. N. Pedersen

Svend Emborg

E. Bille Pedersen

Kr. Børsting

Anna Terkelsen

O. Randlev Pedersen

Oluf Knudsen

S. Skyum

FORTEGNELSE OVER SILKEBORG SEMINARIUMS

D I M I T T E N D E R

1886–1936

Efter Navnet er Fødested og Fødselsaar angivet, hvis det vides. Dernæst er anført vedkommendes nuværende Virkested, hvis dette kendes.

1887

(7 Dimittender.)

Mortensen, Morten. Drejø 1864. Skoleinspektør i Odense. Død 1911.
Jensen, Rasmus. 64. Ærøskøbing. Død.
Krogh, Jens K. N. Gjødvad 67. Herskind pr. Skovby.
Pedersen, Jørgen S. Jernløse.
Blicher-Pedersen, Søren V. Ikast 68. Ore pr. Mejlskov.
Poulsen, Poul Augustinus. 66. Korsør.
Stensig, Harald. Tørring 69. Knæverhede pr. Sæby.

1888

(10 D.)

Andersen, Søren. Voel 61. S. Rind. Død.
Christensen, Christian R. Silkeborg 69. Sunds.
Hoffmann, Niels C. C. Sorring 69. Hornbæk.
Jensen, Poul M. Død.
Korck, Søren P. Raben. Fraugde 69. Odense.
Poulsen, Anders H. Redaktør i Horsens. Død.
Rasmussen, Anders Mortensen. Balle 62. Død 1900.
Sørensen, Peter E. 70. Bjedstrup, Alken. Afsked.
Kristensen, Kristian P.
Petersen, Chr. P. Højer.

1889

(10 D.)

Andreasen, Jens K. Herning. Afsked.
Hansen (Lundbeck), Hans. Redaktionssekretær, København.
Knudsen, Niels P. Hvirring 59. Mikkelsborg pr. Kibæk. Død.
Kristensen, Kr. H. Egeris. Realskolebestyrer, Kolding.
Pedersen, Niels. 64. Tandrup pr. Studsgaard. Afsked.
Povlsen, Rasmus Malling. Jyderup. Død.
Vorgod, Niels M. Lille Fjølstervang 61. Fjølstervang. Død.
Nielsen, Niels Peter. Dalby. Byrum, Læsø.
Andersen, Martin.
Bach, Kr. 72. Ramme.

1890

(10 D.)

Andersen, Frode J. Skelskør 70. Tegneinspektør, København.
Enevoldsen, Claus Chr. S. Lyngvig 68. Helsingør. Død.
Lovmand Hvid, Niels. Strands 70. Ribe. Død.
Nielsen, Martin Karl. 67. Lystrup pr. Hadsund.
Hartvig, Søren P. P. Højbjerg 71. Vejrum, Viborg. Død.
Vattrup, Anders R. Kragelund 57. Fredsø, Mors. Død.
Vestergaard, Mads C. M. S. Omme 68. Skoleinspektør, Odense.
Geltzer, Anna Sofie Marie. Ljørring 64. Gift m. Seminarielærer Ludv. Jensen.
Jensen, Søren. Død.
Gaarde, K. P. O. 65. Bjerre, Braaskov.

1891

(13 D.)

Andersen, Jens Marius. Grølsted 71. Vrold. Død.
Hansen, Christen. 64. Darum, Bramminge.
Kongslev, Rasmus J. H. Redaktør. Død.
Michelsen, Jens K. 67. Fhv. Højskoleforstander, Møllerup.
Agersnap, Einar M. H. Østbirk 73. St. Ibs, Bornholm.
Dahl, Mikkel Chr. N. 71. Holstebro.
Thorlund, Laurits C. Silkeborg 72. Overlærer, Randers. Afsked.
Thyrre, Anders S. Seminarielærer i Skaarup. Død.
Adserballe, Rasmus Th. Herning. Død.
Sørensen, Rasmus Helvig.
Lassen, Niels Østergaard. Gjeding pr. Mundelstrup.
Bro, Hans H. Sørensen. Nørholm pr. Sønderholm.
Andersen, A. Emil. 70. Daugaard.

1892

(8 D.)

Andersen, Søren. Vrinders 62. Marie Magdalene. Død.
Koudal, Kristen K. Gjern 59. Skannerup, Gjern. Afsked.
Møller, Peter P. Tapdrup Hede 66. Nørresundby.
Stilling, Albert J. Aarhus. Død.
Bach, Søren S. Læge, København.
Thøgersen, Søren. 68. Askildrup pr. Randers.
Hedegaard, Anton L. 72. Jerlev, Vejle.
Hansen, Niels Chr. 68. Jerslev, Jylland.

1893

(14 D.)

Grønlund, Ole J. K. 71. Eskildstrup pr. Bogense.
Munch, Jacob C. Torning 69. Haurum pr. Flemming.
Møller, Elias Georg. Raaby 73. Renge pr. St. Hedinge.
Pedersen, Lauritz O. 73. Overlærer, Helsingør; historisk Forfatter.
Pedersen, Peder. Ørsted 67. Ølsted, Hinnerup. Afsked.
Stensig, Aage. Skoleinspektør, Køge. Død.
Sørensen, Peter Boesen. Knudsbøl 71. København.
Skorstensgaard, Kristian P. Levring 71. Nørreskov, Balle. Afsked.
Kristensen, Ane K. Balle 63. Sejling. Afsked.
Geltzer, Dagmar. Sinding 70. Gift m. Seminarielærer Thyrre. Død 1903.
Thuesen, Thue A. 68. Gamtofte pr. Assens.

Kristensen, Jens Krog. Brand 69. Hvilshøj, Brønderslev.
Thøgersen, Niels S. Truust 72. Realskolebestyrer i Holbæk.
Jeppesen, Peter J. Død.

1894

(18 D.)

Axø, Christian V. A. Ugilt 71. Vinding, Vejle. Død.
Barsøe, Niels C. Bredstrup, Fredericia. Død.
Jensen-Egaa, Jens C. Egaa 74. Gudumlund.
Jensen, Uffe. Skaarup 71. Velling pr. Ringkøbing.
Kofod, Niels B. N. Køge.
Lorenzen, Anton F. Almind 68. Aastrup pr. Raarup.
Madsen, Bertel. Langemark 70. Brundby, Samsø. Død.
Møller, Michael C. Vejstrup 73. Greve pr. Taastrup.
Nørby, Niels. Ejerslev 67. Thisted.
Pedersen, Carl C. Udby 67. Vrads. Afsked.
Rørbech, Carl M. M. Svinninge 70. Aalborg.
Søskov, Jens A. Mejsling 70. Struer.
Tofdrup, Svenning H. Ebdrup, Kolind. Afsked.
Elling, Niels M. Visborg 73. Sønder sø ved Odense.
Jessen, Johs. Chr. Roest 73. Stigs næs pr. Skelskør.
Rasmussen, Ane K. N. Bogø.
Møller Petersen, Peter. 75. Svendborg.
Jensen, Jens.

1895

(19 D.)

Andersen, Jens M. P. 66. Uggeløse pr. Lyngø.
Højlund, Niels Alexander. 68. Ryslinge Højskole. Død.
Bjerre, Jakob J. 65. Attrup, Ryomgaard. Afsked.
Christensen, Peter. Langskov 76. Middelfart.
Danielsen, Søren Leth. 66. Holstebro. Afsked.
Hansen, Johannes. 74. København.
Hansen, Marinus. Død.
Jakobsen, Jakob. Finderup 66. Vinderslev. Død.
Sivgaard, Niels J.
Jensen, Niels Chr. Sevel 70. Hornbæk pr. Randers.
Klitgaard, Niels P. Vejle.
Kragh, Carl Chr. Kolding.
Kristensen, Peder K. 64. Lund, Skive. Død.
Mortensen, Carl M. 76. Helsingør. Død.
Nedergaard, Niels N. 72. Kilstrup, Hobro.
Pedersen, Peder J. 75. Skive.
Poulsen, Jørgen P. 71. Skagen.
Poulsen, Niels Jensen. Lustrup 74. Lemvig, Borgmester.
Stenum, Peder. Aarhus.

1896

(27 D.)

Davidson, Jens P. Fly 68. Bounum pr. Tistrup. Afsked.
Didriksen, Chr. Mandemark. Gentofte.
Hansen, Hans P. Ringsted.
Jensen, Christen. 67. Them, Silkeborg. Død.
Mosegaard, Jørgen P. J. Middelfart. Afsked.

Jensen, Søren P. Borre 73. Gandløse, Maalev.
 Kappel, Chr. H. A. B.
 Kjær, Martin J. Skovbølling, Jelling.
 Kristensen, Kristen R. Tryggelev 77. Tjennemærk pr. Sølsted.
 Skipper, Jeppe C. N. Horsens i Vendsyssel.
 Slebsager, Marius A. N. 74. Direktør, Kbhvn.
 Nielsen, Paul. Yding 66. Visse pr. Gug. Afsked.
 Olesen, Otto Møller. 76. Tødsø, Mors.
 Petersen, Holger. 76. Horsens.
 Petersen, Jens Kr. 70. Odder.
 Petersen, Peter L. 77. Næstved.
 Thorlund, Johannes. Silkeborg.
 Borup, Peter V. S. 77. Hanning pr. Skjern.
 Foss, Jens N. L. J. Holstebro.
 Knudsen, Bertel M. Sundstrup pr. Uidbjerg.
 Nørgaard, Johannes E. Sørbymagle pr. Slagelse.
 Thau, Martine K. Enke efter Lærer Rømer. Bor i Silkeborg.
 Pedersen, Niels Henriksen. Eriknauer.
 Hedebo, Hans. Gudum pr. Slagelse.
 Thorsager, Søren S. Lærer i Vrinders. Død.
 Kristensen, Alfred.
 Frølund Jensen, Laurits.

1897 (Ekstra-Eksamen)

(3 D.)

Olesen, Rasmus B. 75. Manstrup pr. Aggersund.
 Haugstrup, Søren S. 75. Kalundborg. Død.
 Ottosen, Gerhard Mandrup. 74. Viceinspektør, Sæby.

1897

(24 D.)

Aaes, Christen C. 75. No, Ringkøbing.
 Andersen, Anton. Vinderslev 75. Asmildgaarde. Død.
 Andersen, Ole C. Stauning 72. Død 1898.
 Bertelsen, Niels Chr. Idom 70. Heldum pr. Lemvig. Afsked.
 Melskov-Christensen, Chr. M. Sjorslev 71. Vejle.
 Christiansen, Chr. H. Hanning 72. Vemb.
 Edslev, Johs. V. Sabro 75. Vraa. Død.
 Jensen, Chr. Lillering 75. Aarhus.
 Jensen Storch, Hans A. Lyngby 69. Aalborg, Overlærer.
 Jensen, Kjeld. Daubjerg 72. Vrøld. Afsked.
 Junker, Hans G. Egtved 75. Gymnastikdirektør, Silkeborg.
 Klitgaard, Anton. Lyngs 69. Kjærup pr. Janderup.
 Krukow, Kr. F. Kr. Lunde 69. Agerbæk v. Varde.
 Lindholm, Poul J. Linde 69. Aagaard Efterskole. Død.
 Mortensen, Rasmus. Drejø 73. Øvelsesskolen, Skaarup.
 Mouridsen, Jens M. B. Velling 70. Silkeborg, Overlærer.
 Nielsen, Emil. Asdal 76. København.
 (Nyhof) Nørgaard Pedersen. Niels. Hedegaard 69. N. Gjording.
 Rask, Niels N. Hørup 69. Herning. Død.
 Sachmann, Martin V. Randers 71. Vejen. Død.
 Schovborg, Mads. Lading 75. Aarhus.
 Sørensen, Peder C. Oldrup 75. Ellested, Nyborg.
 Nørlyng, Søren Fr. Paarup 77. København.
 Skrydstrup, Thyra. Gift med Lærer Jensen, Svendborg.

1898

(24 D.)

Andersen, Søren P. Svostrup 72. Aasum pr. Odense. Død.
Bloch, Niels H. Sdr. Omme 74. Ølgod. Død.
Fjeldsted, Peter C. Brønderslev 75. Ry.
Filskov, Johanne E. Møgeltønder 69. Sønderborg.
Hansen, Chr. P. Bredal 74. Byrum, Læsø.
Fonager, Jens J. Vinding 73. Holstebro Friskole. Død.
Jeppesen, Johanne C. Rønne 72. Gift med cand. mag. Th. Nielsen, Frb.
Kielberg, August F. Krøyer. Skanderup 77. Børnehjemmet, Skanderborg.
Lundkvist, Lars P. O. Farum 74. Borre, Møen.
Mortensen, Andreas Ludvig. Oreby 76. Amtsskolekonsulent i Haderslev.
Munk, Marius. Sejling 76. Høve pr. Asnæs.
Nielsen, Kirstine. Tapdrup 73. Kommunelærerinde, Frederiksberg.
Aagaard, Niels P. N. Sall 74. Resen pr. Karup. Død.
Nørby, Axel. Ejerslev 78. Silkeborg.
Petersen, Anders Høegh. Tvilum 77. Hvilsom, Hobro.
Petersen, Christian Rasmussen. Tilst 70. Hjorthede.
Petersen, Jens. Stjær 71. No.
Hune, Peter J. P. Tranum 74. Voldum pr. Randers.
Siggaard, Kristen P. Gjellerup 76.
Mosdal, Johs. S. Brejning 71. Hellum pr. Skørping.
Haahr, Niels M. N. Nebel 71. Haahrs Skole, Svendborg.
Westberg, Niels O. Ølsted 77. Skoleinspektør, Horsens. Død.
Sørensen, Ane Pauline. Oksbøl 68. Lærerinde ved Varde.
Kjeldsen, Lars. Jetsmark 73.

1899

(27 D.)

Rosenholm, Julius A. Skellebjerg 68. Grejsdalen. Afsked.
Biltoft, Morten S. Jerne 66. Bøgely, Slagelse. Afsked.
Bojsen, Agnes. Ørritslev 72. Gift med R. Mortensen, Skaarup.
Hollesen, Christen P. C. Aasted 70. Linderum pr. Sindal. Død.
Christensen, Th. Nygaard. Sunds 71. Herlufllille.
Hartelius, Jacob Chr. Hellebæk 78. Skoledirektør, Esbjerg.
Jakobsen, Jakob Chr. Laurbjerg 76. Øsløs pr. Vesløs.
Dalbynder, Christen Jensen. Storvorde 69. Gade pr. Naur.
Jensen, Jens. Kragelund 76. Klosterup pr. Aalestrup.
Stamp, Jens C. J. Linde 73. S. Næraa pr. Aarslev.
Jensen, Jens P. C. Serup 76. Overlærer, Egersund.
Jensen, Jens Søren (Kyringe). Stenmagle 73. Eskildstrup. Afsked.
Jørgensen, Ane. Sall 75. Esbjerg. Gift Jacobsen.
Jørgensen, Hans C. C. Gundorph. Durup 74. Wendtsminde pr. Korinth.
Knudsen, Peter C. Vorgod 73. Aalborg.
Køster, Olaf W. Kongens Lyngby 77. Frederiksberg.
Møller, Marius. Kbhvn. 77. Aarhus.
Mølgaard, Carl N. Romlund 78. Nordby, Fanø.
Brande, Jens N. Brande 72. Forstander, S. Restrup. Død.
Petersen, Else Marie. Balle 75. Gift med M. Møller, Aarhus.
Poulsen, Niels Frandsen. Onsby 65. Hesselho, Varde. Død.
Alkærsg, Lars C. S. FASTER 75. Odense.
Thomsen, Jens C. Horne 74. Tømmerby, Bramminge. Afsked.
Vestergaard, Chr. C. Mejrup 77. Tolstrup pr. Ringsted.
Thomassen, Karl. Ørum 68. Tøving, Mors. Død.
Nielsen, Ane Bolette. Lemming 74. Vejle.
Rasmussen, Mads. Horne 71. Tinghøj v. Varde.

1900

(31 D.)

Andersen, Anders Nikolaj. Thisted 79. Hundstrup, Thy.
Svane, Jørgen C. Ildved 79. Kolding, Adjunkt.
Bech, Anders. Højbjerg 76. Vejle, Skoleinspektør.
Bentzen, Thyra F. Vindelev 77. Gift Eriksen, Kolding.
Bording, Mikael M. P. Ø. Snede 78. Vejle, Overlærer.
Christensen, Kirsten M. Kastbjerg 79. Vejle.
Elling, Peder P. Them 79. Holstebro.
Ditlevsen, Ane Margr. (f. Faarup). Røgen 77. Enke, Silkeborg.
Gertsen, Nis. Bevtoft 76. Emb pr. Vraa.
Grønbek, Anders Chr. Aulum 72. Hinnerup.
Holst, Jeppe Chr. Brørup 73. Grauballe.
Isaksen, Johanne E. Ch. Bjørnsholm 77. Aalborg.
Nielsen, Marie J. J. (f. Jakobsen). Svostrup 79. Nyborg.
Majgaard, Andreas. Tvis 75. Sinding pr. Herning.
Asbæk, Niels C. P. J. Tvilum 69. Sorring pr. Toustrup.
Junker, Mathias J.; Vejen 71. Harresø pr. Jelling.
Kilerik, Søren D. Aulum 75. Lundø, Højslev. Død.
Kjems, Hjalmar N. Bering 78. Skoleinspektør, Skive.
Larsen, Martha C. J. Manglebrænde 78. Masnedssund.
Lauridsen, Helga K. Aulum 71. Gift med Seminarieforst. Vinther, Silkeborg.
Nørup, Marius Madsen. Nørup 74. Tiufkjær pr. Fredericia.
Mortensen, Karl Thorvald. Lemming 79. Ingeniør. Død.
Nielsen, Anders. Koldt 73. Esbjerg. Død.
Nielsen, Ane Marie. Asmild 76. Sydamerika (Argentina).
Nielsen, Orla A. København 71. København. Død.
Nielsen, Søren. Agri 69. Strands, Mols. Død.
Olesen, Ole. Søby 79. Aarhus.
Rasmussen, Steffen A. Ry 79. Skanderborg, Overlærer.
Sachmann, Caroline N. Skarresø 78. Gift Johansen. København.
Varmdal, Magne J. Maarslet 79. Odder, Overlærer.
Westberg, Harald. Ølsted 78. Aarhus.

1901

(26 D.)

Andersen, Anders J. Sall 73. Aarhus. Død.
Andersen, Asta. Viborg 77. Gift med Forst. P. Jacobsen, Frederiksberg.
Hauge, Peter A. Gjellerup 75. Realskolebest., Vejen.
Bertelsen, Niels H. Oudrup. Aars, Overlærer.
Buhl, Kristian M. Jordrup 77. Ørre pr. Herning.
Glavind, Anders M. Ørsted 74. Aarhus.
Hansen, Henrik Fromholt. Refsvindinge 78. Kærup pr. Frøstrup.
Hansen, Johs. Gran. Stege 80. Rødkilde. Død.
Jacobsen, Peter C. Silkeborg 80. Forst. f. Teknisk Skole, Frederiksberg.
Mousten, Chr. J. Otting 75. Aarhus. Overlærer.
Søndergaard, Nikolaj Fr. Ø. Jølby 77. Hillerød.
Larsen, Hans Chr. Vennebjerg 80. Hjelmsted pr. Brønderslev.
Lassen, L. Axel, Røgen 80. Silkeborg.
Helsing, S. Kristine. Søvind 80. Aarhus.
Stensig, Ane Marie. Brejninge 67. Esbjerg.
Nielsen, Gunnar Ingemann. Them 78. Esbjerg.
Nielsen, Harald M. Skannerup 80. Fly pr. Skive.
Nielsen, Niels K. Krarup. Hygum 79. Hadsten, Realskolebestyrer.
Nielsen, Niels Skipper. Skals 80. Aarhus.

Pedersen, Kristian L. E. Jerslev 80. Dyrslæge, Frederikshavn.
(Salling) Peder Pedersen. Gunderslev 75. Lundbæk pr. Pandrup.
Rasmussen, Johs. Aaby 80. Hald pr. Højslev.
Salling, Poul E. Odder 80. Ellinge pr. Ullerslev.
Sørensen, Peder Kjeldsen. Trige 80. Tønning pr. Brædstrup.
Sørensen, Søren. Elsborg 77. Systofte, Nykøbing F.
Kristiansen, Thomas K. Møller. Harlev 77. Voerladegaard pr. Skanderborg.

1902

(31 D.)

Bertelsen, Johanne. Hjortlund 79. Kolding.
Christensen, Laurids M. Torslev 75. Munke-Bjærgby.
Drejer, Thorvald Axelsen. Skibet 81. Død.
Erichsen, Ferdinand C. R. Hamborg 73. Kerteminde.
Hønholt, Anders A. Vinderslev 81. København.
Jensen, Lars Chr. Assing 81. København.
Binderup, Peder S. J. Ørsted 81. Sejling.
Horn, Søren P. J. Aidt 80. Hjørring.
Jensen, Thomas J. A. Vrejlev 78. Guldager pr. Vraa.
Knudsen, Bertel Sivert. Gjesing 79. Uggeluse.
Knudsen Knud. Asperup 76. Silkeborg Seminarium.
Kring, Laurids. Smidstrup 80. Overlærer, Nykøbing F.
Bjarnholt, Ansgar H. København 81. København.
Kristiansen, Emil Dehn. Them 74. Brønderslev.
Lauritsen, Ole H. Borup. Ferring 78. Esbjerg.
Lund, Søren S. Egtved 81. Ø. Hæsinge pr. Højrup. Død.
Nielsen, Alma J. Adslev 80. Svendstrup, Hammel.
Nielsen, Ane. Vejlbj 79. Gift med Seminariel. K. Knudsen.
Nielsen, Niels P. Storehedinge 76.
Nielsen, Truels Mikkelsen. Hvidding 80.
Kastrup, Peter M. P. Egtved 81. København.
Pedersen, Peder Nygaard. Velling 80. Aarhus.
Poulsen, Poul N. Øse 77. Klank Højskole. Død.
Rafaelsen, Rafael P. Gylling 80. København.
Rasmussen, Martin Carl. Ikast 80. Præst i Jordløse. Død.
Ribergaard, Niels M. Hune 78. Aarhus.
Sahl, Marie K. L. Nødager 77. Aarhus.
Sand, Knud, N. Gjørding 79. Iller pr. Broager. Afsked.
Søgaard, Johanne. Skibet 76. Gift med S. Lund, Ø. Hæsinge, nu Ølgod.
Nørlyng, Thorvald A. Paarup 80. København.
Dinesen, Dines P.

1903

(30 D.)

Møller Andersen, Anders Børge. Silkeborg 82. Overlærer, Frederiksberg.
Andersen, Andreas G. Aunede 81. Rektor, Slagelse. Død 1936.
Nygaard, Henrik B. A. Velling 80. Hedensted.
Alkjær, M. A. Simested 78. Inspektør, Gentofte.
Bertelsen, Signe. Ø. Vandet 79. Hjørring. Død.
Bæk, Kristen Gregers. Them 81. Addit pr. Brædstrup.
Brogaard, Niels K. Ø. Thim 82. Slagelse.
Christensen, Jens C. A. Sørslev 80. Bramdrup pr. Kolding.
Damtoft, Jens P. Aulum 80. Overlærer, Broager.
Ditlevsen, Ditlev J. Tistrup 82. Grejsdal pr. Vejle.

Gudiksen, Christine P. Rødning 78. Gift Johnsen, Holstebro.
 Haarhøj, Niels L. Ejerslev 80. Heltborg pr. Hurup.
 Hansen, Anton Marius. Givskud 80. Overlærer, Hjørring.
 Coln, H. K. Hansen. Høve 82. Overlærer, Toftlund.
 Holdgaard, Chr. J. Bording 81. Overlærer, Langaa.
 Jensen, Niels J. Tybring. Skivum 82. Taanum pr. Randers.
 Kristiansen, Gudrun. Gedved 79. Gift med Dir. Vang, Vejen.
 Kristiansen, Karen Ingeborg. S. Vissing 81. Gift med Overl. Palk, Faaborg.
 Kristiansen, M. Astrid. S. Vissing 79. Gift med Amtsskolekons. L. Mortensen.
 Kristensen, Peter. Bramdrup 74. Afsked p. Gr. af Sygdom.
 Laustsen, Anders P. Ringgive 80. Hingebjerg pr. Tvis.
 Lorentsen, Jens Ravn. Lindknud 79. Øse pr. Nordenskov.
 Mathiassen, Niels. Them 82. Slemminge pr. Sakskøbing.
 Nielsen, Hansine. Sneum 72. Esbjerg.
 Thyrgaard, Niels. Vinding 78. Kærehave Husmandsskole. Død.
 Nielsen, Peter Chr. Grurup 82. Slagelse.
 Nørgaard, Johannes. Stadil 78. Ø. Hassing.
 Skovby, Peder R. Ikast 79. Overlærer, Kalundborg.
 Skriver, Peder J. Ørsted 75. Glamsbjerg Fri- og Efterskole.
 Terkelsen, Jens. Nysogn 76. Sønderby pr. Ringkøbing.

1904

(27 D.)

Bjerrum, Morten H. Johannes. Ribe 82. Skjern Realskole.
 Blichfeldt, Astrid M. Spentrup 78. Gift Schrøder, Mariager.
 Bollerup, Maren Kristine. Rindom 81.
 Christensen, Markus. Ø. Snede 72. Skolding pr. Jelling.
 Dons, Olav. Tanderup 81. Odense.
 Espersen, Anders. Grinderslev 81. Overlærer i Holbæk.
 Hansen, Martin Bollerup. Ølgod 78. Illerup pr. Kalundborg.
 Haunsø, Kristjan. Følleslev 80. Skoleinspektør i København.
 Kerri, Antonie J. Draaby 80. Aalborg.
 Gylling, Erik J. Gylling 83. København.
 Jensen, Kirsten Marie. Snejbjerg 82. Holstebro.
 Kristensen, Aage. Vejstrup 81. Hesselager.
 Larsen, Anna. Asperup 81. Middelfart.
 Lauritsen, Jørgen A. K. Rødning 80. Død 1910.
 Lund, Niels Ølgaard. Vium 81. Frederiksberg.
 Nielsen, Dorthea J. Vorgod 81. Frederiksberg.
 Nielsen, Mikkel. Vinderslev 83. Overlærer i Taastrup.
 Hedeland, Niels P. N. Ejstrup 78. Rødkærbro. Død.
 Palk, Ejnar. Vissing 83. Overlærer i Faaborg.
 Dybe, Kristian Pedersen. Dybe 82. Hedeskov pr. Thorsager.
 Petersen, Martin S. Drejø 79. Aarhus.
 Egebæk, Th. C. P. Tolstrup 83. Forstander, Skaarup Statsseminarium.
 Rendrup, Anders K. Rasmussen. Sejlflod 83. Overlærer i Nykøbing F.
 Rasmussen, Karen K. Lyngby 79. Aarhus. Død.
 Ravnholt, Karl. Thorning 79. Bor i Silkeborg.
 Wimmelmann, Thora H. Hallund 79. Gift von Bülow, Esbjerg.
 Jepsen, Thomas Carl. Jelling 82.

1905

(32 D.)

Bennedsen, Louise. Nordby 83. Silkeborg.
 Enevoldsen, Jens Kr. Løsning 84. Aarhus. Død.

Grubbe, Joakim L. Ferring 84. Kirkeby v. Svendborg.
 Hansen, Bertel. Naurup 84. Brørup.
 Henriksen, Henrik. Aarhus 81. Aarhus.
 Himmelstrup, Jakob J. Rorslev 84. Død 1906.
 Jensen, Else. Lejrskov 80. Gift m. J. K. Enevoldsen, Aarhus.
 Jensen, Ingrid Kildegaard. Dybe 83. Gift m. Kreditforen.dir. Larsen, Herning.
 Jensen, Chr. Merrild. Vildbjerg 83. Død.
 Jensen, Peter Alrø. Torrild 84. Odense.
 Haugen-Johansen, Hedevig. Silkeborg 84. Gift m. Landinsp. Termansen, Kbh.
 Kjems, Olaf K. N. Gjesten 83. Odense.
 Knudsen, Knud A. Helsingør 78. Aarhus.
 Knudsen, Lars. Brønderslev 82. Silkeborg.
 Kristensen, Marius. Brande 78 Overlærer i Usserød.
 Larsen, Th. Gudmund. Svostrup 84. Ærøskøbing.
 Lytken, Andreas P. S. Gjording 83. Død 1907.
 Haahr Madsen, Ejnar Th. Mejrup 84. Svendborg.
 Nielsen, Hans. Billum 80. Elsborg pr. Rødkærso.
 Nielsen, Niels Juel M. Gjerrild 84. Seminarieforst. i Vordingborg.
 Fennestad, Sigurd Edvin. Galten 84. Skive.
 Næsgaard, Sigurd N. Svenstrup 83. Dr. phil., København.
 Pedersen, Mikkel. Fuur 82. Trøelstrup pr. Stoholm.
 Pedersen, Peder Ravn Visbech. Nykøbing M. 81. Tinning pr. Hinnerup.
 Pedersen, Sofus J. M. Fredericia 84. Nyborg.
 Pedersen, Svenning. Jebjerg 78. Højskoleforst. i Uldum. Død 1935.
 Rasmussen, Ingefred. Sd. Jernløse 84. Nyhuse, Hillerød.
 Rosholm, Theodor J. Asp 82. Kirke Stillinge v. Slagelse.
 Siggaard, Niels. Gjellerup 78. Landbrugskonsulent.
 Sørensen, Fr. Tscherning. Harring 82. Lyngby.
 Thomsen, P. K. Bavngaard. Taarup. Død 1909.
 Jensen, Anders Kirkegaard. Boddum 84.

1906

(31 D.)

Aagaard, Johs. J. Nørre Broby 85. Kolding, Forst., Handelsskolen.
 Andersen, Johs. Højbjerg 84. Bogen.
 Toft, Chr. N. A. Toftlund 79. Gentofte.
 Christensen, Christine. Nysogn 84. Ringkøbing. Afsked. Bor i Aarhus.
 Filskov Christensen, Jørgen Chr. Nysogn 85. Aarhus.
 Christiansen, Niels P. Hørmested 80. Nærum.
 Gjørup, Christian. Navtrup 83. Durup. Død.
 Hansen, Ellen K. K. Marvede 74. Overlærer i Korsør.
 Hansen, Hans Henrik. Ringgive 79. Nørskov pr. Farre.
 Hvass, Niels M. A. Vium 85. Realskolebestyrer i Kjellerup. Død.
 Hillers, Knud Trap. Nykøbing M. 83. Helsingør.
 Jensen, S. Gunnar. Ry 85. Død.
 Jensen, Jens Chr. Skorup 85. Milbakken pr. Sulsted.
 Jessen, Hans Chr. Kongens Lyngby 83. Død 1910.
 Jørgensen, Agnes E. Udby 85. Gift m. J. S. Torlund, Ringsted.
 Krog, Kirstine R. Gadbjerg 85. Gift m. J. L. Grubbe.
 Nellemann Laursen, Viggo M. Tulstrup 83. Nisset, Silkeborg.
 Leth, Sigrun. Blegind 80. Gift m. Proprietær Petersen, Koldingegnen.
 Lund, Johannes. Svendborg 84. Troense.
 Madsen, Lars A. Lysgaard 84. Vissing pr. Lerbjerg.
 Mikkelsen, Jens P. Hurup 83. Død.
 Mortensen, Rasmus. Balle 84. Lindeballe pr. Gadbjerg.
 Nielsen, Niels K. Skovbjerg. S. Omme 84. Lindknud pr. Brørup.

Olesen, Kirsten Marie. Gl. Sogn 84. Gift m. Kommunal. H. Olesen, Hjørring.
 Pedersen, Rasmus. Tulstrup 79. Voel pr. Gjern.
 Skov, Hilda P. Vamdrup 82. Gift m. J. Andersen, Bogense.
 Sørensen, Anton Marius. Raaby 85. Skals.
 Torlund, Jens S. S. Orte 80. Ringsted. Død.
 Worm, Janus V. J. Ørsted 84. Høgsted pr. Vraa.
 Kjær, Ane M. A. Skibet 76.
 Larsen, Thomas P. Jerslev 85.

1907

(58 D. Dobbeltklasse.)

Carlsen, Jens L. Borup 86. Viby.
 Ejlersen, Samuel. Stouby 85. Aalborg.
 Fisker, Niels P. Hammel 86. Trafikminister.
 Hansen, Anna. Gadstrup 85. Nu Fru Hvass, Kjellerup Realskole.
 Hansen, Dorthea M. Egtved 85. Ørum pr. Viborg.
 Dalsgaard-Hansen, Elna K. Jellinge 84. Gift Kirkegaard, Aarhus.
 Hansen, Emil E. E. Saxild 86. Horsens.
 Hansen, Hans Chr. Storehedinge 77. Haarlev pr. Karise.
 Hansen, Hans Ingvard. Blegind 86. Realskolebestyrer, Hurup.
 Hansen, Julie M. Hjørlande 85. Nordby, Fanø.
 Henriksen, Georg Lund. Sæby 84. Rørby, Kalundborg.
 Heydorn Jakobsen, Jacob M. Tved 86. Overlærer, Aarhus.
 Jensen, Anton. Gunderup 82. Bagterp
 Aagaard, Lauritz Jensen. Sd. Jernløse 85. Glostrup.
 Jensen, Harald. Jerslev 86.
 Hennebjerg, Jens C. J. N. Nebel 80. Stundsigt pr. Tistrup.
 Jensen, Knud Juul. Dronninglund 85. Odense.
 Jensen, Marinus. Grinderslev 85. Søndervang, Kolding.
 Skovbach, Niels J. Vrejlev 79. Vejgaard pr. Aalborg.
 Jensen, Nikoline Mathilde. Aalborg 76. Nørresundby.
 Jørgensen, Kirstine. Thorning 85. Ringkøbing.
 Kirkegaard, Dorthea C. Magleby 79. Odense.
 Dolleris, Anders. Thisted 82. Skolebestyrer, Høng Realskole.
 Kyed, Johan O. Lejrskov 84. Frederiksberg.
 Larsen, Anna Kr. Storehedinge 83. Vridsløselille.
 Larsen, Lars M. Marrebæk 86. Holeby.
 Laursen, Mads Vilsgaard. Rødding 85. Esbjerg.
 Lavrsen, Aage Aakerberg. Hem 84. Kronerup pr. Naur.
 Leth, Martin. Sahl 84. Faarup.
 Madsen, Aage Almind. Viuf 86. Kolding.
 Kirkegaard, Hedvig K. Magleby 85. G. m. Mag. H. Meyer, Frederiksberg.
 Meyer, Henning E. København 85. Mag. art. Frederiksberg.
 Mortensen, Niels P. Grinderslev 83. Mogenstrup pr. Jebjerg.
 Muurmand, Mariane N. Hoed 84. Amerika.
 Nielsen, Helga J. Foldby 86. Gift m. Lærer Carlsen, Viby.
 Nielsen, Mette Kirstine. Oksby 82. København.
 Levring, Niels A. N. Sjørslev 85. Vordingborg.
 Nissen, Nikolaj P. Jordrup 86. Gentofte.
 Nørby, Alma Ch. Harboøre 83. Lemvig.
 Nørby, Marie. Harboøre 78. Død.
 Olesen, Dorthea K. Søby 81. Aarhus.
 Olsen, Hakon. Ferslev 81. Hjørring.
 Olsen, Louis P. Usserød 86. København. Død.
 Pedersen, K. M. Therese. Ø. Egede 85. Gift m. H. Henriksen, Aarhus.
 Petersen, Alfred. Nebsager. Gaarslev, Børkop.

Petersen, Hans Illum. Linaa 81. Møllerup pr. Laven.
 Poulsen, Poul Chr. København 86. Søborg v. København.
 Rasmussen, Valdemar Th. Aalborg 76. Forst., Bælum Højskole. Død 1936.
 Skak, Kresten. Ulfborg 83. Musiklærer, Aarhus.
 Skrivers, Knud A. Martinus. Ørsted 86. Skolebestyrer, Odense.
 Skriver, Maren P. Dallerup 84. Aarhus.
 Svendsen, Svend K. H. D. Vejerslev 84. Toustrup.
 Vendelbo, Severine B. N. Kvorning 86. Tirstrup.
 Riis-Vestergaard, Anton N. Grønbæk 84. Stenild pr. Hobro.
 Vestergaard, Jørgen. Høllum 83. Hvinningdal v. Silkeborg.
 Vittrup, Jens P. Vinkel 85. Nørremark Skole, Viborg.
 Østergaard, Jens P. N. Skals 86. Høvring pr. Ørsted.
 Pedersen, Karl S. Mørke 86.

1908

(31 D.)

Andersen, Magnus. Taarup 87. Operasanger, Prag.
 Boesen, Gudrun D. Høver 81. Stenløse, Fyn.
 de Hemmer Egeberg, Olaf. Nørup 87. København.
 Engelund, Thorvald A. Thise 85. Faaborg.
 Hanghøj, Karoline. Rybjerg 86. Gift m. Cand. pharm. Group, Haderslev.
 Jensen, Kirstine. Silkeborg 87. Gift m. Viceinsp. M. H. Thau, Silkeborg.
 Jensen, Sigrid Krogh. Vinkel 86. Viborg.
 Jeppesen, Anna J. Haugaard. Vordingborg 82. Gift m. Skoleinsp. Jørgensen, Kbh.
 Haugen-Johansen, Martha. Silkeborg 86. Gift. København.
 Jørgensen, Christian. Thorning 87. Jyderup Realskole.
 Jørgensen, Hans A. Hundslund 87. Overlærer, Lundtofte pr. Lyngby.
 Jørgensen, Johannes. Ulfborg 86. Nees pr. Vemb.
 Jørgensen, Jørgen J. Galten 87. Skoleinspektør, København.
 Kristensen, Karen Johanne. Taaning 87. Nu Forfatterinde K. Plovgaard, Kbh.
 Larsen, Oluf. Linaa 87. København.
 Laursen, Ingvar. Haldum 87. Faaborg.
 Lund, Knud P. Hjerting 86. Overlærer, Kjellerup.
 Lundkvist, Andr. L. Farum 85. Inspektør, København.
 Mathiassen, Agnes. Them 84. Holstebro.
 Mortensen, Marie J. Drejø 85. Gift m. Overlærer Jørgensen, Lundtofte.
 Nielsen, Ane Dorthea. Ø. Snede 85. Gift m. Lærer Simonsen, Haderslev. Enke.
 Nielsen, Elise M. Nysøgn 83. Ringkøbing.
 Norn, Agnes. Hjeremind 85. Frederiksberg.
 Pedersen, Aage Wisbech. Almind 87. København.
 Pedersen, Anders Jørgen. Aarslev 79. Svendborg.
 Pedersen, Hans Peder. Smidstrup 87. Mørup pr. Randbøl.
 Saaby, Axel. Øls 87. Sognepræst i Sjørslev-Almind.
 Skov, Marie M. Hem 87. Gift m. Lærer Toft. Død.
 Sørensen Rendby, Anton M. C. Varde 87. Bogense.
 Wigh, Ane M. V. Vandet 85. Bibliotekar, Vejens. Død.
 Sørensen, Søren A. Allerup 84. Karrebækstorp.

1909

(34 D.)

Aalling, Kristen N. J. Malt 83. Vedsted pr. Over-Jerstal.
 Brøegaard, Axel A. Magleby 87. Gentofte.
 Damtoft, Laurids P. Aulum 82. Søborg.
 Flyger, Dagmar. Aalborg 87. Gift m. Lærer H. Jensen, Aalborg.
 Hansen, Elisabeth. Koldby 78. Fredericia.

Hansen, Christoffer. Ikast 86. Tiphede.
 Jensen, Jens Bollerup. Horne 83. Resen pr. Skive.
 Arnbech, Johanne Jensen. Lysgaard 85. København.
 Jensen, Karen Bro. Roslev 81. Ringkøbing.
 Jensen, Peder Th. Gunderup 88. Frederiksberg.
 Jensen, Valdemar E. (Wendell). Vraa 88. Rold pr. Arden.
 Jørgensen, Aage Højholt. Gjessing 86. Esbjerg.
 Koudal, Jens J. Aidt 86. Øverød pr. Holte.
 Kirkegaard, Immanuel. Viborg 87. Frederiksberg.
 Krøger, Poulina E. Søllerød 86. Holstebro.
 Lykke, Andreas S. Hindborg 87. Ørting.
 Madsen, N. Chr. Hauge. Rind 88. Korsør.
 Mortensen, Jørgen. Raklev 88. Lindbjerg pr. Randers.
 Munch, Marie C. Helsing 84. København.
 Nielsen, Helga. Grurup 85. Fredericia.
 Nielsen, Marinus. Vejlbj 88. Randers.
 Pedersen, Anders P. Hjerm 85. Esbjerg.
 Pedersen, Karoline. Filskov 83. Aabenraa.
 Petersen, Peter N. Galten 87. Nærum.
 Rasmussen, Marius. Kauslunde 84. Staarup pr. Nykøbing S.
 Refer, Ingeborg S. P. Sønderholm 86. Gift.
 Sørensen, Jens. Haldum 80. Brønderslev.
 Sørensen, Nielsine Fr. Thisted 88. Thisted.
 Borgelin, Richard G. Herning 87. Kaptajn.
 Mathiassen, Alfred. Them 88.
 Asholt, Ole Peter (Olsen). Dronninglund 87. Viby.
 Petersen, Kristian P. Helligsø 82.
 Primdal, Noa P. Ramsing 82. Lundø pr. Højslev.
 Rydahl, Kristen J. Funder 83. Nørresundby.

1910

(31 D.)

Birkelund, Rasmus P. N. Svostrup 76. Skolebestyrer, Ringe.
 Dahl, Elisabeth. Veerst 89. Dalum.
 Fisker, Bernhard S. Ingemann. Linaa 89. København.
 Frederiksen, Thyra K. S. Næraa 86.
 Handberg, Kristian M. Linaa 78. Aarslev pr. Brabrand.
 Hanghøj, Mariane K. Ejsing 89.
 Henrichsen, Richard. Frøslev 86. Hundinge, Taastrup.
 Jensen Hou, Kr. M. Ø. Tørslev 82. Helsingør.
 Jensen, Johanne Marie. Aale 87. Aale.
 Jørgensen, Anna P. Vejen 86. Sinding.
 Jørgensen, Morten Kristian. Knudstrup 86. Mølvang pr. Jelling.
 Kirkegaard, Johs. Bagger. Viborg 89. Frederiksberg.
 Knudsen, Frederik. Asperup 85. Slagelse.
 Knudsen, Kristine. Elso 86. Kolding.
 Knudsen, Valdemar. Asperup 87. Død.
 Laustsen, Karen Chr. Lynderup 88. Rødding pr. Viborg.
 Møller, Elise. Vejle 78. Stenløse.
 Møller, Jakob. Hvilsted 85.
 Nedergaard, Peder P. Sahl 88. Hobro.
 Nielsen, Anton Rasmus. Mejlby 86. Vivild.
 Nielsen, Ejnar R. København 85. Kordegn ved Helligaandskirken.
 Olesen, Otto Chr. Voldby 89.
 Pedersen, Peter M. Ørum 89. Holbæk.
 Primdal, Marie. Ramsing 86.

Rasmussen, Johanne. Krstrup 89.
 Risom, Karen M. J. Lergrav. Ulfborg 80. Esbjerg.
 Rode, Niels P. J. Ikast 89. Gadbjerg. Død.
 Schou, Christiane D. Hørby 85. Gift m. P. Birkelund, Ringe.
 Simonsen, Steffen. Ørum 84. Haderslev. Død.
 Storm Sørensen, Niels P. Lindknud 88. Overlærer, Alderslyst pr. Silkeborg.
 Thøgersen, Niels A. Balle 89. Aaes pr. Tvingstrup.

1911

(34 D.)

Andersen, Agnes K. N. M. Bjeverskov 89.
 Balling, Laust L. Grinderslev 85. Honum pr. Rask Mølle.
 Bang, Kathrine A. Krstrup 87. Gift.
 Bisgaard, Inge M. K. Mejrup 89. Støvring pr. Randers.
 Brøste, Ane E. Virring 90.
 Bro, Anders Henry. Holstebro 89. Holstebro.
 Buttenschøn, Joakim. Dallerup 88. Sjelle pr. Skovby J.
 Carstensen, Sigrid. Nautrup 89. Gift m. Fabrikant Langeland, Hesselager.
 Christensen, Ane. Nysogn 90. Esbjerg.
 Christensen, Chr. Graae. Vium 85. Brandstrup pr. Rødkærbro.
 Christensen, Olga Mette. Als 89.
 Hansen, Jenny. Skanderup 89. Haderslev.
 Hansen, Julie Garnæs. Husby 87. Thisted.
 Hansen, Marinus P. Flemløse 90. Tranekær.
 Hyldgaard, Jens L. Sinding 90. Ringsted.
 Iversen, Jens. Ørsted 90. Ll. Andst.
 Jacobsen, Petra K. Hylke 88. København.
 Jespersen, Jens M. Kvorning 88.
 Johansen, Maren Chr. Aalborg 90. Brønderslev.
 Kaae, Sigurd M. A. Laasby 89. Høver pr. Galten.
 Kristiansen, Alfred O. K. Linaa 88.
 Larsen, Johanne Marie. Vennebjerg 80. Aarhus.
 Munk, Helga. Viborg 85.
 Nielsen, Aage. Allinge 89.
 Nielsen, Aage Bredahl. Gjern 89. Vinderslev pr. Kjellerup.
 Nielsen, Johanne (Naalebjerg). Alminde 86. Gift m. Kommunal. Wisbech, Kbh.
 Nielsen, Marie. Vammen 88. Usserød.
 Nygaard, Christian D. Velling 86. Overlærer, Kolding.
 Pedersen, Maren J. Gjesten 89. Gift m. Skolebest. H. J. Hansen, N. Aaby.
 Petersen, Sigrid Hindvad. Serup 88. Romalt pr. Randers.
 Rokkjær, Kirstine N. Boddum 89. Vejgaard.
 Sidelmann, Andreas. Naur 86. Ramsing.
 Wisbech, Thorvald P. Almind 89. København.
 Ægidius, Aage. Mejrup 83. Ø. Vandet pr. Thisted.

1912

(53 D. Dobbeltklasse.)

Aastrup, Gertrud M. H. Aastrup 90.
 Andersen, Jes Møller. Dejbjerg 90. Overlærer, Sorø.
 Andersen, Rasmus Chr. Voer 90. Svenstrup pr. True.
 Andresen, Holger A. Arentzen. Haderslev 91. Harris pr. Bredebro.
 Bach, Klara. Holstebro 85. Holstebro.
 Beier, Rudolf H. Holstebro 88. St. Magleby.
 Bertelsen, Oluf V. Tønning 91. Skolebestyrer, Hovedgaard.

Boel, Christian C. Bording 88. Horsens.
 Brogaard, Johanne N. St. Jørgens Sogn 91.
 Bøgelund, Thorvald N. J. Linaa 90. Overlærer, Fredericia.
 Christensen, Bolette Marie. Nykøbing F. 86. Nykøbing S.
 Elling, Niels H. N. Balle 83. Emborg pr. Alken.
 Fisker, Kristiane C. Hammel 88. Gift m. Folketingsmand Th. Hauberg.
 Frandsen, Jørgen. Brædstrup 90. Kordegn, Odense.
 Gydesen, Kirstine. Erritsø 90. Død.
 Hansen, Augusta. Maarslet 82. Nykøbing M.
 Hansen, Johannes Rudolf. Frederikssund 83. København.
 Hansen, Anna Kirstine. Ringgive 86.
 Hansen, Viggo L. Munk. Føvling 88.
 Hauberg, Therkel. Spørring 87. Ølst pr. Randers, Folketingsmand.
 Jensen, Anna J. M. Sønderød 89.
 Bloch-Jensen, Magdalene K. Kbh. 91. Gift m. Lærer Rahbech, Voldum. Enke.
 Jensen, Mads P. Thorning 85.
 Jensen (Randløv), Thyra. Voer Ladegaard 86. Sæby.
 Jensen, Rasmus. Vistofte 89. Ebeltoft.
 Jespersen, Ane M. Ø. Snede 90. Tørring.
 Jespersen, Dagny. Ø. Snede 91.
 Johansen, Valdemar O. Glenstrup 90. Død.
 Kierkegaard, Valdemar S. Kjæng 82. Død som Overlærer i Holte.
 Knoth, Birgitte P. C. Them 90. Føvling pr. Brædstrup.
 Kristensen, Jens Marius. Egvad 90. Askov pr. Vejen.
 Kristensen, Nanna B. M. Them 91. Gift m. K. Rydahl, Nørresundby.
 Maegaard, Laura L. Lydum 83. Aarhus.
 Lassen, Oluf B. Røgen 89. Bælum.
 Linding, Jeppe P. K. Horne 91. Højrup pr. Glamsbjerg.
 Lund, Jens P. Lemvig 89. Langetved pr. Skodborg J.
 Madsen, Christiane. Kastbjerg 89.
 Mikkelsen, Mikael K. Vind 84. Hurup, Østjylland.
 Mogensen, Helene K. Hallund 88. Gift m. Lærer Larsen, Hjelmsted.
 Mogensen, Kristian M. Oudrup 89. Holstebro.
 Mortensen, Mikaline K. Vebbestrup 78.
 Nielsen, Kristen J. Lyngby 87. Hallund pr. Brønderslev.
 Nielsen, Peder Johnsen. Sd. Lem 89. Odder.
 Nørregaard, Maren C. M. Kirkeby 84. Gift m. A. K. Rasmussen, Brørup, Hylke.
 Pedersen, Peder J. Rønkilde. Bording 90.
 Poulsen, Johanne M. Stenild 85.
 Primdal, Aage. Ramsing 91. Hønkys pr. Rødekro.
 Rahbech, Laurids J. Borris 89. Død som Lærer i Voldby.
 Svennevig, Krista. Ørum 91. Sebber pr. Sebbesund.
 Sørensen, Inger M. Kolding 90. Holbæk. Gift m. Prof. i Tyskland.
 Vestergaard, Jens R. Torriid 86. Aarhus.
 Østergaard, Hans C. A. Sejling 91. Friskolelærer, Dalby.
 Pedersen, Jens C. Hvorslev 90. Aalborg.
 Valbjørn, Frands J. J. Sahl 90. Venge pr. Skanderborg.

1913

(38 D.)

Andersen, Anders Vestergaard. Bølling 87. København.
 Andersen, Ellen Ørum. Ørum 90.
 Bak, Martin J. M. Sinding 91. Klinting pr. Nebel.
 Buhr, Jens Gylling. Tranbjerg 86. Ugerløse pr. Kalundborg.
 Dalgaard, Esper L. Nautrup 87. Lyby.

Ditlevsen, Ditlev. Grinderslev 92. København.
 Fenger, Carl A. J. Naskov 83. København.
 Gregersen, Kristian. Løsning 87. Forstander for N. Ørslev Højskole.
 Hauberg, Sandvad. Spørring 92. Redaktør, Skanderborg.
 Jørgensen, Marie. Thorning 92. Død.
 Kallesøe, Noline O. Svstrup 91. Gift m. Kommune l. J. Christensen, Aarhus.
 Kristiansen, Kristian A. Rorslev 87. Aarhus.
 Kristiansen, Marius P. Svstrup 81.
 Krogh, Jens C. Tøndering 92. Tøndering pr. Durup.
 Lauritsen, Ida A. Levring 90. Korsør.
 Madsen, Aage. Lysgaard 92. København.
 Møller, Laura, O. Auning 91.
 Nielsen, Astrid Beate. Magleby 92. Gift m. D. Ditlevsen, København.
 Vig, Ellen M. Nielsen. Nysogn 86. Give.
 Nielsen, Magnus. Fangel 91. Sandager pr. Fjellerup.
 Olesen, Ole P. Silkeborg 90. Alderslyst pr. Silkeborg.
 Pedersen (Rask), Anton. Gødvad 86. Viborg Vestermark.
 Pedersen, Johanne. Drejø 90.
 Pedersen, Karl Dalgaard. Lomborg 90. Højby (S.).
 Poulsen, Ida M. Radsted 83. Horsens.
 Skriver, Rasmus C. Dallerup 85. Nykøbing M.
 Støvring, Thorvald. Ø. Svenstrup 90. Skolebestyrer, Aagaard.
 Sørensen, Marie S. Malt 92. Brørup.
 Thomsen, Axel G. Silkeborg 91. Skanderborg.
 Wiberg, Thorkild Cl. Silkeborg 75. Aastrup pr. Haderslev.
 Voldsgaard, Hans V. Vemming 85. Esbjerg.
 Hansen, Hans Kr. Dronninglund 86.
 Petersen, Dagny. Sørup 89. Gift m. M. Hansen, Tullebølle.
 Pedersen, Oluf A. J. Bigum 90. Balling.
 Herløv, Vita. Sporup 91. Gift m. Lærer H. Hansen, Silkeborg.
 Jensen, Jens Mogensen. Brabrand 91. Sæby pr. Høng.
 Kristensen, Jens M. Egvad 90.
 Rasmussen, Anders K. Balle 89. Brørup pr. Hylke.

1914

(55 D. Dobbeltklasse.)

Agerskov, Laurids M. A. Gjellerup 89. Overlærer, Aabyhøj.
 Andersen, Emma K. Dallerup 93. Holbæk.
 Andersen, Mathilde C. Kareborg. Ranum 90. Gift m. Højer-Petersen, Kbh.
 Andersen, Søren. Grarup 91. Vork pr. Egtved.
 Bang, Knud K. Toustrup 92. Aalborg.
 Borregaard, Martha K. J. Saxild 85. København.
 Bundgaard, Chr. J. Durup 86. Dommerby pr. Højslev.
 Christensen, Gertrud K. M. Ungstrup 92.
 Christoffersen, Emilie M. Svendborg 89.
 Ebbesen, Mariane. Viborg 89. Silkeborg.
 Gertz, Emilie S. Svendborg 81.
 Gjærn, Jensine Petrea. Klintrup 93. Støvring.
 Hanghøj, Holger. Feldingborg 89. Vinterslev pr. Hadsten.
 Hansen, Stavn Dalsgaard. Jelling 91. Overlærer, Hylleholt pr. Fakse Ladepl.
 Henningsen, Mathilde. Svendborg 93.
 Henriksen, Aksel. St. Hedinge 88. København.
 Holm, Marie M. Allinge 93.
 Høgsbro, Helga. Ordstrup 91. Gift m. Lærer Rasmussen, Marrebæk.
 Jakobsen, Jens Møller. Aadum 91. Herborg.
 Jensen, Magnus. Torning 91. S. Nisum pr. Ulfborg.

Jørgensen, Marie K. Kragelund 84. Hammel.
 Jørgensen, Niels. Framlev 93. Død.
 Jørgensen, Nikoline. Kallerup 91.
 Jørgensen, Peter Aabo. Højbjerg 93. Ebeltoft.
 Kristensen, Agnes. Lihme 88.
 Kristensen, Hjalmar. Harlev 93. Herning.
 Laursen, Laurits. Ørsted 93. Brejninge Opdragelseshjem.
 Laursen, Søren. Laasby 85. Overlærer, Esbjerg.
 Lorch-Madsen, Laura. Esbjerg 88.
 Lund, Sigurd M. Viborg 92. Viborg.
 Malling, Harald V. Odder 88. Varde.
 Markussen, Markus. Naur 93. Tirslund pr. Holsted.
 Nielsen, Margrethe. Fredericia 92. Herstedvester.
 Nielsen, Robert Schouby. Vejlbj 93.
 Pedersen, Eleonora C. Aarhus 91. Holstebro.
 Knudstorp, Peter Ditlev (Pedersen). Torning 89. Hjørring.
 Poulsen, Hans P. B. Voxlev 86. Forfatter, Støvring.
 Rasmussen, Marie K. K. Gjellerup 89.
 Rasmussen, Erik Valdemar E. Tommerup 87. Silkeborg Sem. Død.
 Reinholt, Kristian S. Lejrskov 89. Hørning.
 Ryge, Ellen. Ranum 91. Gift m. Koncertsanger Aage Thygesen, Kbh.
 Stoye, Dines P. Silkeborg 88.
 Straarup, Kristen S. Vorbasse 89. Vonsild.
 Sørensen, Anders Brorsen. Skarrild 92. Død som Lærer i Madum.
 Sørensen, Anton. Ø. Hæsing 92. Hostrupskov pr. Aabenraa.
 Sørensen, Hanne K. Voldby 93. Brederød pr. Frederiksværk.
 Thomsen, Valborg J. Skaarup 92. Rynkeby pr. Ringe.
 Vinderslev, Kristen A. N. Kragelund 92.
 Vorm, Kasper. Granslev 88. Tjerupgaard pr. Nimtofte.
 Sørensen, Harald K. Them 89. Redaktør, Ringkøbing.
 Fogtmann, Søren P. Hellum 89. Sebber pr. Sebbersund.
 Jensen, Folmer. Gjern 89. Død.
 Jørgensen, Valdemar. Vedstet 89. Bønnerup pr. Glæsborg.
 Hansen, Hans Chr. Dronninglund 86. Abild pr. Tønder.
 Holmsgaard, Niels S. J. Ring 87.

1915

(56 D. Dobbeltklasse.)

Andersen, Else Marie. Hammershøj 94.
 Andersen, Magnus. Tvis 92. Rud pr. Hadsten.
 Andersen, Vagn M. Grejs 94. Tvilho pr. Glejbjerg.
 Christensen, Christian. Ny Sogn 92.
 Fenger, Inger M. Nebel 92. Gift m. Lærer Guld, Borød.
 Flarup, Lene J. C. Tjele 94.
 Fog, Torido. Ringkøbing 91. Taastrup.
 Gammelgaard, Anders J. Skjørring 94. Aalestrup.
 Strømø Hansen, Hans K. Thorstrup 93. København.
 Hansen, Rigmor A. Skov. Gjesing 92. Gift.
 Hansen, Valborg. Herning 91.
 Jensen, Aage Thygesen. Jebjerg 92. Koncertsanger, København.
 Vase, Ane M. J., Brønderslev 87. Esbjerg.
 Jensen, Niels Vilh. Brooklyn 94.
 Jensen, Viktor V. Aarhus 86. Aarhus.
 Johansen, Andreas. Brabrand 93. Aarhus.
 Jørgensen, Niels K. Jerslev 93.

Kaae, Alfred A. Laasby 92. Kronhede pr. Ulfborg.
 Knudsen, Petra D. Østofte 94. Nykøbing F.
 Kragh, Peder C. Harridslev 94. Esbjerg.
 Kristensen, Marie K. Hover 86. Gift.
 Laugesen, Aage. Dragør 89.
 Madsen, Peder Kr. Asdal 86. Ladegaard pr. Hammelev.
 Nielsen, Jens V. Hørslev. Aarhus 87. Aarhus.
 Rasmussen, Marie K. Kjøng 91. Ring.
 Ravnholt, Ejnar. Thorning 89. Kærby pr. Kolind.
 Laursen, Ane Kirstine. Tønning 89. Aarhus.
 Madsen, Johannes A. Lysgaard 88. Slagelse.
 Mølgaard, Gudrun H. N. Haurum 91.
 Møller, Henrik. Serup 87. Haals pr. Vaarst.
 Neisig, Asger I. Brønderslev 92. Nakskov.
 Nielsen, Anton. Fuur 94.
 Nielsen, Astrid. Vejlbj 89. Kalundborg.
 Nielsen, Aksel. Sjørsløv 94. Faaborg.
 Nielsen, Jacob Finderup. Vium 94. Starup pr. Haderslev.
 Nielsen, Jens M. Sinding 94. Skiveren pr. Taars.
 Nielsen, Oluf. Grindsted 94. Horsens, Viceinspektør.
 Nielsen, Otto E. Skals 84. Død.
 Nielsen, Signe Bank. S. Vissing 94. Gift m. Lærer Finderup, Starup.
 Nissen, Kristine M. Brande 94. Gift i Sønderjylland.
 Pagh, Helga P. Hover 91.
 Pedersen, Johannes M. Kolt 94. Realskolebestyrer, Odder.
 Pedersen, Pede M. G. Galten 92. Rio Janeiro.
 Poulsen, Steffen C. Lødderup 84. Død.
 Rasmussen, Ejnar L. Skejby 94. Aarhus.
 Simonsen, Hertha E., København 93. Gift m. Strømø-Hansen, Kbh.
 Svendsen, Jacob C. Vejerslev 93. Realskolebestyrer, Skanderborg.
 Søndergaard, Elisabeth M. Bejstrup 86. Rørdal pr. Aalborg.
 Sørensen, Jens P. Aidt 94. Skaade pr. Aarhus.
 Sørensen, Johanne S. Dover 92.
 Tønnesen, Frands V. Ringe 88. Middelfart.
 Vinther, Peder Sand I. Gøttrup 93. Aggersund.
 Østergaard, Ejner. Skjørring 93. Langaa.
 Kolstrup, Helga C. E. Ravnkilde 93. Horsens.
 Nielsen, Thorvald. Sunds 90. Horsens.
 Petersen, Julie M. Ørum 87. Silkeborg.

1916

(35 D.)

Hammershøj, Anders O. H. C. Lee 95. Draaby pr. Ebeltoft.
 Andersen, Nielsine Kirstine. Lem 89.
 Bach, Karl G. Sommer. Kolding 95. Ringkøbing.
 Bjeld, Emilie Hansen. Svendborg 85. Gift m. Lærer Neisig, Nakskov.
 Christensen, Sigvard J. Funder 95. Møllerup pr. Randers.
 Eskesen, Martinus. Outrup 95. København.
 Gjaldbæk, Nanna. Ulfborg 92. Aarhus.
 Gydesen, Gyde Aa. Erritsø 95. Linde pr. Spentrup.
 Hansen, Harald Marinus. Hvejsel 87. Røgen pr. Sporup.
 Holst, Selma. Aarhus 92. Biblioteket i Silkeborg.
 Horsted, Karen N. Skannerup 92. Skanderborg.
 Jensen, Ludvig. S. Nissum 93.
 Jensen, Marie. Ravnkilde 94. Gift Fleischer.

Jensen, Martin. Tulstrup 95. Rødning.
 Jensen, Metty Cecilie. Tude 93. Aagerup pr. Vipperød.
 Jeppesen, Alfred E. Haugaard. Staby 95. København.
 Kastrup, Søren C. M. Virring 94. Haslevgaarde pr. Als.
 Knudsen, Aksel. Nysogn 95. Jyderup Realskole.
 Knudsen, Kristian. Lem 85. Tørsbøl.
 Laursen, Oscar. Nebsager 92. København.
 Madsen, Kirstine. Aale 91. Gift i Vitved.
 Mikkelsen, Mikkel Rasmus. Them 95. Søvind pr. Hovedgaard.
 Nielsen Guld, Chr. I. Sjørring 89. Borød pr. Sorø.
 Nielsen Vig, Chr. P. Nysogn 90. Haderslev.
 Nyboe, Lars Larsen. Søllested 95. København.
 Olesen, Rigmor. Bredsten 95.
 Plougmand, Jenny K. Nr. Tranders 94. Aalborg.
 Ravn, Margrethe. Gadbjerg 95. Gift m. Lærer Nyboe, København.
 Rønø, Lucie R. Kettrup 95. Gift m. Seminarlærer Clausen, Ranum.
 Skriver, Anders Skifter. Ørsted 95. Nu Bankmand i Lemvig.
 Sørensen, Jenny. Tolstrup 95. Gift m. Lektor Agersnap, Horsens.
 Hansen, Peter V. Tommerup 89. København.
 Jensen, Ingemann. Vejerslev 94. Jerne-Boldesager.
 Leth, Peter Hvam H. Aidt 89. Ketting pr. Als.
 Riisberg, Dagny. Skjød 93. Taps.

1917

(55 D. Dobbeltklasse.)

Andersen, Marie. Ballum 96. Gift Jensen, Jerne.
 Andresen, Carl E. Fusager. Viborg 95. Vorup pr. Randers.
 Bek, Niels A. Rødning 95. Odder.
 Bro, Clara. Bjørnsholm 95. Gift i Aalborg.
 Dal, Kristian Gregersen. Jørsby 96.
 Dissing, Niels. Andst 95.
 Svenstrup, Chr. (Frederiksen). Farstrup 96. Nordborg.
 Hansen, Anna D. C. C. Fredericia 95.
 Jakobsen, Benny N. Beder 96. Viby.
 Jakobsen, Emma. Herning 94. Venø.
 Jensen, Bruno A. Balle 96. Død.
 Jensen, Kristen Hvelplund. Houen 95. Bredal pr. Vejle.
 Jensen (Voel), Jens P. Voel 89. Ulfborg.
 Jensen Due, Johanne. Skovby 86. Løjt Kirkeby.
 Kristensen, Jenny K. Løgstør 95.
 Kristensen, Peder Nygaard. Løvel 93. Vejby pr. Brodal.
 Lauritzen, Lauritz C. S. Skive 94. Vallerbæk pr. Karup.
 Madsen, Jørgen J. J. Faaborg 89. Gasse pr. Skærbæk.
 Pedersen, Anna. Brøndum 95.
 Petersen, Jørgen Hjort. Fruering 92. Elling pr. Frederikshavn.
 Petersen, Poul. Gjedning 96. Aale.
 Ravn, Kirstine. Egtved 91.
 Schou, Anna. Aaby 94. Gift med Førstelærer Sørensen, Aaby.
 Svendsen, Christian M. Dollerup 94. Guldager.
 Sørensen, Laurs J. Voldby 95. Aaby pr. Aabybro.
 Andersen, Mette K. Oldrup 90. Gift m. C. Demuth, Ravsted.
 Andersen, Kristence M. Gedsted 95. Gift m. Læge V. Mortensen, Højslev.
 Benzon, Drude M. Hjermind 96. Gift m. Andreas Knudsen, Svoldrup.
 Brøndlund, Aage. Gjellerup 96. Harlev.
 Grosen, Uffe. Egaa 94. Højskoleforst. i Vallekilde.
 Hancke, Lilli. Ruds Vedby 94. Gift.

Jacobsen, Nielsine J. Fredericia 94. Gift m. Kommunal. Alfr. Jeppesen, Kbh.
 Jensen, Dagny Thorsgaard. Silkeborg 93. Nykøbing F.
 Jørgensen, Lykke. Svendborg 95. Gift m. F. Legarth Skov, Halk.
 Kaae, Magne Sørensen. Ølsted 95. Jerne-Boldesager.
 Knudsen, Thorvald Andreas. Brønderslev 94. Svoldrup pr. Farsø.
 Langkjær, Anna M. C. Koldby 93. Gift m. Lektor Nørvig, København.
 Lørup, Christian P. Tørring 95.
 Mols, Emma K. J. Jelling 95. Gift Petersen, Esbjerg.
 Mortensen, Nielsine. Gudum 95.
 Nedergaard, Alfred T. P. Estvad 95.
 Nielsen, Kristian Kingo. Højslev 95. Aarhus.
 Nielsen, Niels Kr. Gullev 96. Hjortespring pr. Herlev.
 Nygaard, Martin. Sd. Lem 94. Gasse pr. Skærbæk.
 Pedersen, Karen N. Galtén 89. Rødding.
 Riber, Elisabeth M. Laurbjerg 91. Randers.
 Sehested, Thorvald. Tvilum 94. Friskolelærer, Fyn.
 Skjødt, Anton J. Laasby 96. Knudsbøl pr. Jordrup.
 Skov, Friis Legarth. Andst 96. Lærer i Halk pr. Hejsager.
 Sørensen, Solvejg. Læborg 96. Nykøbing F.
 Terkelsen, Johannes. Ørre 95. Højskoleforst. i Ry.
 Toft, Kristen. Sd. Lem 96. Skelby pr. Fiskebæk.
 Udengaard, Rasmus. Grenaa 93. Hem pr. Mariager.
 Vestergaard, Anna Johanne. Nykøbing M. 91. København.
 Warthoe, Nikoline. Them 90. Hjørring.

1918

(37 D.)

Andersen, Peder. Engum 96.
 Bennedsen, Jørgen. Korsør 94. Tveraa, Færøerne, Overlærer.
 Brigsted, Gunhilde M. Hovedgaard 92. Skanderborg.
 Christensen, Johanne K. Randers 94. Gift Busk, Varde.
 Dyhrberg (Christensen), Karl G. Skive 97. Skive.
 Christoffersen, Ejnar. Odder 96. Holbæk.
 Demuth, Chr. C. Gjellerup 92. Ravsted. Forfatter.
 Erhardtson, Alfred P. Venge 97.
 Friedel, Harry J. A. København 94. Skelskor.
 Frost, Adia M. Skagen 92. Vallekilde.
 Grosen, Elna. Egaa 95. Gift. Nibe.
 Halsteen, Hakon. Silkeborg 96. Faaborg. Død.
 Holm, Marie M. Gammelsohn 97. Skanderborg.
 Jakobsen, Jakob M. Ø. Nykirke 95. Skolebestyrer, Elbæk.
 Jensen, Hans A. K. Framlev 97. Rens.
 Jensen, Jens. Serup 97. Overlærer, Frederikssund.
 Jensen, Lars Lind. Sir 96. Graasten.
 Jensen, Marie K. Odder 94.
 Jensen Hærup, Peder K. V. Dølby 93. Aalborg.
 Kristensen, Kristine. Sejling 97. Viby.
 Larsen, Alfred Chr. Brønderslev 96. Brønderslev.
 Larsen, Jens Alfred. Kornerup 96. København.
 Laursen, Laurits. Ølsted 96.
 Mortensen, Elise. Ringsted 96. Gift m. H. Halsteen, nu i Nærum. Enke.
 Nielsen, Anna M. D. Bjørnsholm 90. Ranum.
 Nielsen, Anna P. — N. Tranders 97.
 Nielsen, Niels Chr. Stauning 96. Janderup.
 Nissen, Ane K. Skov. Brande 91. Skovby pr. Hovslund.

Pedersen, Anna M. Kværkeby 93. Fjelde pr. Saksøbing.
Pedersen, Martine. Gaverslund 96.
Pedersen Rask, Valdemar. Gødvad 96. Vejrum.
Rasmussen, Margrethe. Astrup 95. Gift m. Lærer H. P. Hansen, Aarup.
Sand, Jens Kr. Vemb 91. Aars.
Smedegaard, Esper Søe. Thim 94. Østergaard pr. Ølgod.
Thomsen, Anna. Havbro 97. Gift m. Højskoleforst. Uffe Grosen.
Warthoe, Ane K. N. Silkeborg 97. Gift m. A. Larsen, Brønderslev.
Worm, Marie. Kærby 94.

1919

(44 D.)

Andersen, Antomine. Aars 98.
Andersen, Marie J. Gadbjerg 98. Vejen.
Barslund, Thyra. Mejrup 96. Husby pr. Ulfborg.
Bojsen, Anna Dorthea. Vejrup 95. Herning.
Buch, Hans Skøttegaard. Starup 97. Strands pr. Knebel.
Børsting, Kristen J. K. Junget 91. Vestkjær, Ølgod.
Christensen, Andreas M. Lem 97. Hobro.
Ditlevsen, Inger. Vinderslev 98. Gift Baunvig, Th. Lang, Silkeborg.
Elling, Holger N. Balle 98. København.
Fuglsang, Svend T. Ørritslev 96. Død.
Gregersen, Kristian B. Bryndum 97.
Greisen, Anne K. Lindum 95.
Holm, Frode L. T. Hvidbjerg 98. Nykøbing S.
Jensen, Anton M. L. Kasted 95. Aarhus.
Jensen, Jenny A. Ikast 96. Vesløs.
Jensen, Rasmus Ankjær. Uggerløse 93. Viby.
Kirkensgaard, Christen F. — V. Hjermitstev 97. Lindholm pr. Nørresundby
Nielsen, Valborg J. S. Kristrup 96. Taarnby.
Sørensen, Johannes. Hjern 97. Svendborg.
Jensen, Anna M. Ringkøbing 98. Svendborg.
Johansen, Birgitte. Linderup 95. Gift. Vinten Skole.
Karlsbjerg, Karen M. P. Hellum 91. Vejgaard.
Lauridsen, Anna Kjærgaard. Tiset 96. Løgstør.
Laursen, Christen Helge. Ikast 96. Thorsager.
Madsen, Ane Margr. Give 98. Vejen.
Markussen, Aage. Hvejsel 97. Velling pr. Bryrup.
Nielsen, Frands. Øse 92. Kolsnap pr. St. Nustrup.
Nielsen, Peder Langballe. Aulum 94. Haarup pr. Brædstrup.
Nielsen, Søren. Svostrup 97. Hammel.
Pedersen, Eivind Bille. Hvorslev 97. Alderslyst pr. Silkeborg.
Pedersen, Peder Søndergaard. Vridsted 91. Langaa.
Rahbek, Helge V. Borris 98. Lisbjerg pr. Aarhus.
Rasmussen, Johan M. Linaa 97. Sønderborg.
Rasmussen, Olga A. K. Svendborg 96. Gift m. J. Sørensen, Svendborg.
Rasmussen, Rasmus. Hornborg 90. Død.
Rasmussen, Rasmus. Tranbjerg 98. Aarhus.
Stoffregen, Olga B. K. Silkeborg 96.
Søgaard, Jens. Venge 89. Hvidding pr. Hammershøj.
Sørensen, Jens. Jordrup 98. Vinding pr. Vejle.
Sørensen, Sigurd Leschly. Rørvig 95. Lumby pr. Beltringe.
Bjerre, Albert. Esbjerg 98. Silkeborg Seminarium.
Andersen, Peder. Engom 96. Brørup.
Carlsen, Peter M. Bejstrup. Klemens pr. Rønne.
Overgaard, Niels C. J. Vinderslev. Realskolebestyrer, Farum.

1920

(37 D.)

Adamsen, Adam I. Hjerk 96.
Birkelund, Niels H. N. Skannerup 90. Nordby.
Boje, Holger Kr. Gødvad 99. Gentofte.
Borup, Povl C. Ræhr 97. Højmosse pr. Spjald.
Børsting, Søren Kr. Selde 98. Stauning pr. Skern.
Ebbesen, Signe Holberg. Klemens, Bornholm 97.
Grønborg, Harald. Hornslet 99. Kastrup, Hasselager.
Gundorph, Johan Br. Torning 90. Siem pr. Terndrup.
Hansen, Kirsten. Voel 91. Sønderho.
Horsted, Svend N. Skanderborg 98, Kalundborg.
Johansen, Jørgen K. Stensgaard. Aadum 94. Ordrup pr. Faarevejle.
Kiilerich, Axel. Herning 98. Borris.
Mondrup, Helene M. Galev 94. Høkkerup pr. Tørsbøl.
Møller, Kirsten. Gl. Sogn 98. Rindum, Ringkøbing.
Sørensen, Alma E. Ejsing 99. Gift med Harald Malling, Varde.
Terkelsen, Holger. Ørre 96. Silkeborg Seminarium.
Thorsager, Karen Louise. Svaneke 96. Aakirkeby.
Bach, Andreas M. H. Tømmerby 94. Nors.
Bøgebjerg, Laurits I. Starup 98. Give.
Esbensen, Johannes. Verninge 99. Aarup.
Gejsing, Elise M. K. Hostrup 96. Gift med P. Søndergaard Pedersen, Langaa.
Hjermind, Sofie. Viborg 97. Gl. Lindholm.
Jespersen, Esper H. Rybjerg 98. Staarup.
Kristensen, Harald T. Gadbjerg 94. Hou.
Kristensen, Sofie. Sejling 94. København.
Larsen, Laurits Rolighed. Hunstrup 99. Stjær pr. Harlev.
Mortensen, Johannes. Brønderslev 99. Hammel.
Nielsen, Thorvald C. No 99. Odense.
Rasmussen, Anna. Ansager 94. Viby.
Skaanning, Villads K. M. Vandborg 98. Trabjerg, Holstebro.
Sørensen, Erik Trier. Ejstrup 99. København.
Sørig, Palle A. St. Olai Sg. 98. Hellevad.
Tostrup, Ellen Johanne. Starup 98. Gift med Lærer Birkelund, Nordby.
Worre, Aage. Thorning 99. Herning.
Jensen, Holger E. Grønbæk 95. Laasby.
Clausen, Johannes. Kølstrup 96. Fodsløtte.
Pedersen, Bernhardt M. Hjarup 98. Løgumkloster.

1921

(32 D.)

Andersen, Eva. Ø. Alling 99. Grenaa.
Andersen, Harald Fredslund. Vinkel 00. Vinterslev.
Boesen, Einar. V. Vedsted 00. Jonstrup Seminarium.
Christensen, Mads Chr. Hoven 00. Død.
Damgaard, Ingeborg M. Ødum 98. Gift i Tarm.
Ditlevsen, Karen. Vinderslev 00. Gift med Balling, Skive.
Enevoldsen, Henry B. Linaa 99. Hvam.
Hundsdaahl, Josef A. P. Staby 99. V. Bjerge.
Jensen, Jens D. M. Randsløv. Balle 95. Rens Efterskole, Forstander.
Jensen, Povl V. Friis. Aastrup 98. Helsingør.
Jespersen, Valborg. Randers 00. Randers.
Jørgensen, Folmer. Helgenæs 97. Nebsager.
Katballe, Niels Aa. Hørup 99. Græsdal.

Knudsen, Inger. Silkeborg 98. Brønderslev.
 Kristensen, Augustin. Skive 00. Sjørup.
 Lassen, Tage Bundgaard. Hylke 00. Brande.
 Lind, Else K. Faaborg 98. G. med Forstander Randløv, Rens.
 Lose, Knud Chr. Chr. Hjørring 91.
 Mose, Laurits Jørgensen. Nr. Broby 93. Nyhuse.
 Nielsen, Hans Uhd. Ølgod 98. Nørnbølling.
 Nielsen, Jeff Mikkel Kr. Ørsted 98. Svendborg.
 Pedersen, Morten Hansen. Holsted 99. Hillerup.
 Ravn, Aage. Gadbjerg 93. Næstelsø.
 Rysgaard, Anna B. Tranebjerg 00.
 Skou, Gerda M. Skørring 00. Skaade.
 Skovsted, Inge A. Klim 92. Fristrup.
 Stephansen, Georg E. Hatting 00. Mejrup.
 Sørensen, Jens Chr. Ry 99. S. Tranders.
 Sørensen, Ole. Le, Fuglede 90. Hammelev.
 Nielsen, Niels Martin. Ørsted 95. Nibe.
 Flittner, Harald Chr. M. Spørring 98.
 Jeppesen, Kirstine Hessellund. Vejby 94.

1922

(33 D.)

Andersen, Marie Grønlund. Lønne 97.
 Bang, Jens Peter. Dallerup 99. Frederiksberg, Sorø.
 Borg, Søren. Ramme 01. Tvenstrup.
 Brøndlund, Harald. Gjellerup 01. Nykøbing F.
 Dam, Gunnar Blicher. Horsens 98. Dragør.
 Gormsen, Karen M. Thurup 00.
 Hansen, Meta K. Haldagerlille 94. Gift med Aage Ravn, Næstelsø.
 Hjertholm, Anna M. Vraa 00.
 Jensen, Arnold. Brønderslev 01. Lyngby pr. Vittrup.
 Jensen, K. M. Marie. Ø. Nykirke 01. Gift. V. Jølby (Mors).
 Jørgensen, Jens P. Strandbygaard. Madum 97. Torning.
 Karstensen, Johannes. Sdr. Omme 00. Kastrup.
 Kofoed, Magdalene. Hasle 00. Gift med Realskolebest. Overgaard, Farum.
 Kristensen, Vilhelm H. Linaa 01. Halling.
 Kristiansen, Kristiane. Heltborg 00. Gift med Frehr, Skodborg.
 Larsen, Albert. Haarby 00. Alsted, Mors.
 Laursen, Niels Johannes. Maarslet 01.
 Liensgaard, Dorthea K. G. Farsø 90. Svendborg.
 Madsen, Anne Marie. Nr. Tranders 01. Gift m. Mondrup, København.
 Michelsen, Agnes. Svanninge 97. Vedersø.
 Mondrup, Harry M. Silkeborg 01. København.
 Nielsen, Ane N. Øse 97. Lærerinde ved Haderslev.
 Nielsen, Jens Jepsen. Egaa 01.
 Nielsen, Niels A. G. Øse 00. Rejsby.
 Pedersen, Kristian Juul. Funder 00. Staby.
 Rasmussen, Carl Lumbye. Marstal 01. Svendborg.
 Skovhus, Jakob Kj. Randers 00. Hestlund, Bording.
 Thuesen, Signe K. Gamtofte 00. Odense.
 Lauridsen, K. Uffe. Roskilde 98. Borup pr. Skals.
 Pedersen, Morten H. Holsted 99. Hillerup.
 Johannesen, Chr. Møller. Langaa 01. Aarhus.
 Johansen, Svend Aage. Aalborg 99. Vejgaard.
 Søndergard, Søren Kr. Randers 00.

1923

(48 D.)

Aidt, Viggo E. P. Vejerslev 01. Fredericia.
Ammentorp, Agnes H. Gjellerup 00. København.
Balling, Anna. Østerbølle 01. Gift m. Balle, Nibe.
Balling, Nanna L. Silkeborg 01. Gift m. Schøler, Lyne.
Bauvig, Adolf Wagner. Silkeborg 02. København. Forfatter.
Bergholt, Hansine C. Gestrup 94. Gift med Feddersen Jensen, Visby.
Berthelsen, Edvard G. V. Slagslunde 89. Mergelsbæk.
Bloch, Harald K. Ringive 01. Skærlund.
Christensen, Cecilie. U. S. A. 02. Nykøbing F.
Christensen, Vald. D. Rolighed. Nørager 01. Aaby.
Galberg, Evald K. Randers 97.
Gjerløv, Niels Fr. E. Viborg 00. København.
Grauslund, Jens S. Vejlbj 00. Nyby.
Hansen, Alfred. Bryndum 02. Grøndal.
Hass, Helga A. J. Hylke 01.
Hedeboe, Gudrun. Bælum 02. G. med Skoleforst. Lundgaard, Silkeborg.
Hvilsted, Erhardt. Træden 01. Paarup pr. Villestofte.
Iversen, Svenning Kr. Tvis 97. Tillerup.
Jensen, Helga M. E. Fredericia 02. G. med Thomsen, Nøling.
Jensen, Jens Siig Gjødesen. Rind 96. Hyllested.
Jensen, Søren P. (Haurbak). Vinderslev 97. Egeskov.
Katballe, John P. Hørup 96. Isen.
Ramsing, Carl P. F. Silkeborg 02. Esbjerg.
Flint, Harald Ø. Olsen. Holstebro 98. Daler.
Hartlev, Harald E. J. Give 97. Trælund.
Jensen, Mary Kollerup. Tulstrup 97. True pr. Brabrand.
Jensen, Olav J. Ringkøbing 99. Højer.
Klausen, Herdis. Tarup 97. Frederikshavn.
Kleis, Bothilde. M. Koldby 94. Sdr. Vissing.
Knudsen, Alfred Jørgen. Ryslinge 02. Svendborg.
Knudsen, Ebbe Hugger. Oksenvad 96. Vejlbæk.
Knudsen, Olga Vinther. Sindbjerg 98. G. med Flint, Daler.
Kristensen, Karen. Tjørring 01. Slagsted.
Kristensen, Elise M. Otilie. Vindum 01. Jerne-Boldesager.
Laursen, Otto Emil. Barrit 96. Sejet.
Laursen, Ussing. Hammer 93.
Lundgaard, Frederik. Gjesten 95. Silkeborg Seminarium.
Mogensen, Hans A. Rømsø 98. Rimsø pr. Tornled.
Nielsen, Arild Chr. P. Viborg 01. Aars.
Nielsen, Jens Majlund. Haldum 01. Odense.
Pedersen, Karl Johan. Bjørndrup 01. Redsted.
Pedersen, Peder Kr. Nr. Omme 94. Skautrup.
Poulsen, Viggo Spangsborg. Randers 94. Kjeldstrup.
Sunesen, Dagmar. Sjørring 98. Gift med Olav Jensen, Højer.
Sørensen, Hans. Sdr. Gørding 86. Lunde.
Sørensen, Hans M. Ø. Snede 96. Bæk pr. Nustrup.
Vig, Johannes Laursen. Bjerager 98. Uldum Højskole.
Grønning, Albert E. Aarhus 01. Kalundborg.

1924

(33 D.)

Andreasen, Sigvald. Them 97. Nørresundby.
Anthonsen, Jessie Johanne. Kellerup 03. Tapdrup.

Bengaard, Jens Olrik Kaastrup. Balling 99. Hadsten Realskole.
 Birk, Jens Elius Nielsen. Hvorslev 95. Søby.
 Bjerger, Alf. Malt 99. Julianehaab, Grønland.
 Borg, Gunnar Kj. Ølgod 98. Bjerregrav.
 Clausen, Sigvald Chr. P. Vroue 03. Kellerrup.
 Gam, Mikael. Sinding 01. Egedesminde, Grønland.
 Gammelgaard, Elise M. Svendstrup 97. G. med Thomsen, Kbhvn.
 Henriksen, Karen Marie. Slangstrup 98. G. med Langager, Kbhvn.
 Iversen, Amandus. Lintrup 98. Holstebro.
 Jensen, Jens. Lundby 00. Struer.
 Jensen-Nybjerg, Karen I. Højby 92. Lumbaas.
 Jepsen, Svend. Brønderslev 97. Ørterup, Toftlund.
 Jørgensen, Johannes. Rimsø 01. Viceinspektør, Silkeborg.
 Kjældgaard, Marie. Fovslet 03.
 Kjærgaard, Marie. Nr. Omme 02.
 Kristensen, Aksel M. Salten 01. Rodskov.
 Langager, Jens Kr. Studsgaard 02. Kbhvn.
 Langkjær, Jens A. R. Koldby 97. Drantum.
 Madsen, Ellen M. Brørup 02. Hedensted.
 Madsen, Jensine. Thorning 03. Udby Pige hjem.
 Olsen, Julia K. Nykøbing S. 03. Farum Realskole.
 Pedersen, Marinus. Outrup 03.
 Schøler, Anker. Vitved 00. Lyne.
 Stougard, Sigurd L. Skjød 98. Kjellerup.
 Svendsen, Gotfred S. Vejerslev 99. Romlund.
 Svendsen, Johanne A. Vraa 03. Bagterp.
 Sørensen, Thora. Borris 02. Gift med A. Christensen, Jaungyde.
 Thorsen, Laurids. Sir 03. Taastrup.
 Thuesen, Gerda A. Skovby 98. Odense.
 Vestergaard, Frode. Elling 96. Heden pr. Aalbæk.
 Vestergaard, Kristian. Vissing 03.

1925

(48 D.)

Andersen, Ejilif. Balling 03. Lund pr. Skive.
 Andersen, Gudrun. Finderup 02. Gift med Sæfører Lausten, Bjerringbro.
 Andersen, Marie. Tømmerby 04. Erslev.
 Bang, Anna Elisabeth. Toustrup 04. Vejgaard.
 Benthin, Hans H. Hemmet 03. Randers.
 Borg, Peder Lykke. Ramme 04. Torrild.
 Christensen, Alfred Eli. Trandum 98. Jaungyde, Ry.
 Christensen, Henry O. B. Haulund. Hemmet 04. Hirtshals.
 Clausen, Marius. Vestervig 04. Silkeborg.
 Dam, Sigrid. Hjørring 03.
 Friborg, Sofus N. Uldum 99. Esbjerg.
 Gaarn, Bertel V. Udbyneder 02.
 Grauegaard, Mette M. Hvirring 99. Vejgaard.
 Grønlund, Esther. Skovby 03. Gentofte.
 Handbjerg, Kaj L. F. Silkeborg 03. Frederiksberg.
 Hansen, Søren P. Ølst 03. Haderslev Sem.
 Imer, Svenning A. A. Klim 03. Tagmark.
 Jensen, Halvor Roland. Tjørring 01. Struer.
 Jensen, Karen. Asminderup 04. Gift med S. P. Hansen, Haderslev
 Johnsen, Marie C. Løgumkloster 02.
 Jørgensen, Kirsten Marie. Hornslet 96.

Kaas, Einar A. Hals 04. Hals.
 Knudsen, J. P. Hebsgaard. Sall 02. Gangsted.
 Kragssig, Marie. Skarrild 04. Hansted, Horsens.
 Kristensen, Folmer Vestergaard. Them 04. Ørslev.
 Kristensen, N. Refstrup. Dybe 00.
 Lassen, Ingeborg K. M. Røgen 93. Hammel.
 Laursen, Anna. Jebjerg 03. Skive.
 Madsen, Hans Martin. Vind 01. Aarhus.
 Nielsen, Henry. Brønderslev 99. Brønderslev.
 Nielsen, Poul Christian. Lysgaard 03. Skovsborg.
 Nielsen, Svend Aage. Framlev 03.
 Pedersen, Ejnar P. Gam. Aarhus 04. Vestbirk Efterskole.
 Pedersen, Olaf Storgaard. Hee 04. Bredballe.
 Pedersen, Victor J. Tingstrup 98. Silkeborg.
 Rasmussen, Niels Vinge. Ulstrup 02.
 Risbjerg, Knud N. Brande 99. Lillering.
 Simonsen, Bernhard. Aulum 01. Raasted.
 Søgaard, Jutta. Aarhus 00. Ø. Lindet.
 Sørensen, Mette I. M. Astrup 97. Harløse.
 Terkelsen, Anna D. Rye 02. Silkeborg.
 Thomsen, Aage E. Engesvang 00. København.
 Thomsen, Gerda D. L. Flensborg 04.
 Thomsen, Thomas. Malt 99. Hostrup.
 Vedde, Gudrun. Levring 04. Bjerndrup. G. m. Refslund-Poulsen.
 Vejrup, Niels Th. Hjortlund 03.
 Vestergaard, Mariane. Harring 91. Aaby.
 Vorgod, Søren Kr. Faarup 05. Herning.

1926

(58 D.)

Andersen, Anders Hybert. Voer 96. Sønderbæk.
 Andersen, Holger. Grejs 98. Randers.
 Andersen, Kristian A. Dollerup 02. Finderup.
 Andersen, Peder Bach. Hoven 98. Sahl.
 Boelsmand, Kristian H. E. K. Vivild 04. Vejlbj.
 Bording, Eilif. Galtrup 03.
 Brix, Frode Chr. Vindblæs 05. Assens, Mariager.
 Buus, Poul H. Aa. Falslev 02. Randers.
 Fogh, Minna. Koldt 05. Skive.
 Hansen, Christen. Lysabild 05. Sønderborg.
 Hetman, Inga J. Alsted 02. G. med Seminarlærer Boesen, Jonstrup.
 Leth Jacobsen, Gerda. Hasle 92. Vejgaard.
 Jacobsen, Jens W. Brink. Thorstrup 04. Alslev.
 Jensen, Ellen Margrethe. Brønderslev 04.
 Jensen (Ringbøl), Ingvar. Grønbæk 05. Jebjerg.
 Jensen, Jens. Ry 99.
 Jensen, Julie Jensine. Ørsted 03. Skrøbeløv.
 Jensen, Marie. Dallerup 96. Ødum.
 Jensen, Niels Borup. Vindum 05. Smedie, Bælum.
 Jørgensen, Agnes. Foldby 05. Gamst.
 Jørgensen, Sigrid K. Hjørring 05. G. med Damgaard Møller, Skive.
 Kleis, Jørgen S. P. Tranebjerg 03. Blegind.
 Knudsen (Brejel), Sankey A. Gludsted 05. Randers.
 Kristensen, Inger Mølbak Askov 02. G. med Friborg, Esbjerg.
 Kristiansen, Laurids H. Heltborg 02. Testrup Højskole.

Laursen, Aage. Tversted 04. Stavnstrup.
 Laustsen, Ane Marie. Skals 98. Struer.
 Mortensen, Gunnar E. Herning 04. Argentina.
 Mouritzen, Laurits P. Randers 01. Vejle.
 Munkholm, Alfred G. Nørhaa 04.
 Møller, Christen Damgaard. Skive 05. Skive.
 Møller, Signe. Gl. Sogn 05. Holbæk.
 Nielsen, Carl. København 97. Silkeborg.
 Nielsen, Ernst. København 01. Silkeborg.
 Nielsen, Gunnar S. Hundslund 05. Seminarielærer, Jonstrup.
 Olsen, Valborg. Jerslev 04. Silkeborg.
 Pehn, Niels Larsen. Hornbæk 04. Randers.
 Pedersen, Anders R. Kjærgaard. Galten 06.
 Pedersen, E. Vagn. Silkeborg 05. Frederiksberg.
 Pedersen, Gustav Edvin. Nødager 03. Karlby.
 Pedersen, Hans. Tønning 02.
 Pedersen (Harløv), Holger. Sjelle 05. Roskilde.
 Pedersen, Magnus Ingemann. Gjørding 04. Staarup.
 Petersen, Knud Harald. Vejlbjby 02. Sæde.
 Poulsen, Einar Sigfred. Gjærning 05. Viborg.
 Rasmussen, Marie. Mejrup 03.
 Rasmussen, Sigurd. Outrup 05. Aalborg.
 Sjørlev-Christensen, Helga Y. Silkeborg 04. Skanderborg.
 Sloth, Johanne K. Hvidbjerg 95. Alderslyst.
 Sørensen, Asta Hviid. Hjardemaal 05. Skelstrup, Maribo.
 Sørensen, Elna Lund. Sindbjerg 03. Ibs pr. Mørkøv.
 Sørensen, Karl. Aidt 02. Kontorist i Alderslyst.
 Tegen, Helga B. Rud 02. Ll. Heddinge.
 Utermøhl, Anna M. H. V. Viborg 03.
 Vestergaard, Christen. Saltum 05. Løkken.
 Værum, Jørgine P. Granslev 91. Houlbjerg.
 Westbjerg, Gerda K. København 03. Gentofte.
 Østergaard, Møller Peder. Resen 00. Ullits.

1927

(33 D.)

Andersen, Peder Vingborg. Silkeborg 06. Rødovre.
 Baunsgaard, Christiane S. Lindeballe 07. København.
 Birk, Anders Pedersen. Lee 00. Skelund.
 Birkelund, Leif L. D. Nimtofte 06. Viby.
 Bjerre, Frits Th. Durup 06.
 Christensen, Jens Busk. Lyngby 05. Aaby.
 Dam, Anna K. Fr. Gassum 03. Flemming Efterskole.
 Falk, Alfred N. Ring 00. København.
 Filtenborg, Arent P. S. Ellidshøj 06.
 Grubbe, Svend L. Gudbjerg 06. Eskildstrup.
 Hansen, L. Wittrup Ø. Horsens 96. Aadum, Tarm.
 Hansen, Svend Ingemann. Galtrup 01. Ellidshøj.
 Hedemand, Carl C. Hæsinge 01. Bovlund.
 Jensen, Holger Wagner V. Tolstrup 02. Høng. Nyborg.
 Jensen-Nybjerg, Jenny A. Højby 98.
 Jensen, Rasmus J. M. Faarup 01.
 Joensen, Johan Peder. Færøerne. Aalborg.
 Johansen, Rasmus S. Brahetrolleborg 01. Nr. Hostrup.
 Jørgensen, Helga. Roerslev 05.

Krog, Emilie K. P. Borbjerg 95. Madum.
 Lindholm, Tove. Starup 04.
 Madsen, Henry J. Silkeborg 00. Andet Erhverv.
 Madsen, Søren. Ørting 06. Herning.
 Markussen, Kristen M. — Ø. Hassing 03. V. Hassing.
 Møll, Herman J. Vrejlev 97. Mygdal.
 Møller, Ellen Marie. N. Sundby 06. Aalborg.
 Nissen, Olaf Kr. Torum 03. Skive.
 Pedersen, Jakob Carl. Silkeborg 06. Nyborg.
 Ebbesen, (J. Pedersen), Martin A. Sdr. Gørding 02. Stignæs.
 Stensballe, Helene M. M. Tørring 03. Gift m. Viceinsp. Jørgensen, Silkeborg.
 Sørensen, Hans Julius. Søndersted 98. Holte, Glamsbjerg.
 Tamborg Harald. Torslev 05. Aalborg.
 Vestergaard, Agnes. Vejrum 06. København.

1928

(57 D.)

Andersen, Severine M. Harthes 98. Gift m. Journalist Huhle, Sønderborg.
 Andersen, Svend Fredslund. Vinkel 07. København.
 Askløv, Halvor F. D. Hals 06. Gentofte.
 Bloch-Pedersen, Bjarne U. Randers 08. Dronningborg.
 Bonde, Ragnhild E. S. Lyngaa 03. Vallekilde Højskole.
 Christensen, Eleonora P. Gjerlev 04. Gift m. Ebbesen, Stignæs.
 Franck, Carl Johan N. Allingaabro 06. Lille Velling.
 Gundersen, Karen H. Tamdrup 04. Gift m. Rosager-Hansen, Lindholm.
 Hansen, Hans P. Horbelev 02. Aarup.
 Hansen Mulvad, Søren Kr. Grinderslev 04. Bjerringbro.
 Hessellund, Rigmor. Hobro 06. Randers.
 Ingversen, Svend Aa. Brønderslev 06. Thise.
 Isak, Jens R. H. Vivild 05. Thorsø, Grenaa.
 Isen, Jens P. Rind 03. N. Broby Efterskole.
 Jensen, Agner Kristian. Haven 05. Udbygaard.
 Jensen, Frode Bernh. Them 07. Karstoft.
 Jensen, Harald. Herning 06. Ullerup, Avnbøl.
 Jensen, Jens Martin. Lynderup 02.
 Jensen, Kaj Aage. Aarhus 06. Aarhus.
 Jepsen, Margr. Bach. Horsens 05. Vejle.
 Johansen, Alfred M. Skjellerup 03. Hobro.
 Johansen, Johanne C. Hedensted 03. København.
 Jørgensen, Esther Kr. G. Hillerslev 05. Vilsbæk.
 Knudsen, Oluf. Silkeborg 08. Silkeborg Sem.
 Kristensen, Johanne M. Velling 07. Sigersted.
 Kristiansen, Ejvind M. Silkeborg 02. Th. Langs Skole.
 Kristiansen, Ingeborg. Silkeborg 07. Gift m. Kbm. Fruerlund, Silkeborg.
 Larsen, Charlotte M. Dueholm. Herning 06. Vinderup.
 Lassen, Edith. Hylke 02. Frederikssund.
 Laursen, Ketty Ragnhild. Viborg 07.
 Laursen, Peter Christian. Tulstrup 02. Alling.
 Lundgaard, Johannes. Ubby 05. København.
 Madsen, Hans Martin. Nølev 99. Hviding.
 Nielsen, Alvilda H. Færøerne 07. Tveraa, Færøerne.
 Nielsen, Anker P. Odder 03.
 Nielsen, Gudrun. Hillerslev 07. Nørresundby.
 Nielsen, Karl. Linnerup. Vesterlund.
 Nielsen, Katrine Bjerg. Rindom 07. Varde.

Ohlsen, Niels Th. Kalmar 07. Død.
 Olesen, Alfred Kr. Mønsted 03. Sdr. Bork.
 Pedersen, Ejnar. Silkeborg 06. Silkeborg.
 Pedersen, Otto E. Argentina 05. Argentina.
 Bjelskov (f. Pedersen), Peter. Funder 98. Sdr. Felding.
 Pedersen, Rasmus Johannes. Nr. Aaby 07. København.
 Petersen, Jens Peder. Linaa 06. Linaa.
 Rasmussen, Anders. Levring 06. Dronningborg.
 Rasmussen, Anders Peter. Holbæk (Randers) 07.
 Rasmussen, Anna Marie. Trige 02. Oved.
 Rasmussen, Asta. Aarhus 06. Gift m. Lundgaard, Kbhvn.
 Rasmussen, Else Kr. Funder 07. Gift m. O. Knudsen, Silkeborg Sem.
 Rosenholm, Arne. Højen 03. Slagelse.
 Rosenholm, Hjalmar. Højen 05. København.
 Serup, Niels Kr. Gjerlev 07. Assens, Mariager.
 Skriver, Anker D. Glamsbjerg 07. Stige, Odense.
 Steffensen, Jakob. Hørdum 04. Hvam, Kellerup.
 Thuesen, Jørgen E. M. Timring 07. Struer.
 Tonggaard, Jenny Chr. Nors 07. Alderlyst.

1929

(53 D.)

Aaes, Ejnar Z. Helgenæs 08. Thorsager.
 Akselbo, Anders E. I. Asminderup 08. København.
 Andersen, Kirsten Marie. Linaa 05. Serridslev.
 Blinkenberg, Anna C. Jannerup 08. Silkeborg Seminarium.
 Bo, Søren A. Skanderup 08. Aarhus.
 Buhl, Holger. Ørre 06. Hjølunde Friskole.
 Christensen, Anna Marie. Gullev 06. Gift m. Damgaard, Grenaa.
 Damgaard, Agner N. Randers 08. Grenaa.
 Daugbjerg, Andreas. V. Børsting 08. Viborg.
 Frederiksen, Søren. Tønning 08. Ølgod.
 Garly, Jens K. Børge. Hvirring 04. Jelling.
 Glargaard, Niels Anton. Sall 07. Brovst.
 Gunnerup, Mette. Kousted 07. Aarhus.
 Hansen, Asta. Haasum 05. Sejling.
 Hillersborg, Dagny. Gimsing 08. Esbjerg.
 Himmelstrup, Otto. Egaa 08. Gylling.
 Jacobsen, Henry. Dover 06. Brande.
 Jensen, Asger Holmbo. Aarhus 08. Aarhus.
 Kolt (f. Jensen), Jørgen Peder. Skanderup. Viby (ved Aarhus).
 Jensen, Sigfred Ravn. Veerst 08. Lunde v. Varde.
 Jensen, Svend Sandbæk. Aarhus 08. Aarhus.
 Jespersen, Poula M. Løjt 07. Iller.
 Jørgensen, Kaj Juul. Aarhus 03. Holme.
 Kalsbøll, Børge A. H. Aarhus 08. Aarhus.
 Kold, Jørgen. N. Arup 08. Stadil.
 Kristensen, Jens J. Hønholt. Kragelund 08. Kellerup.
 Kristensen, Svend Borre. Funder 03.
 Langelund, Martha J. Odder 98. Gift m. Taagholt, Skanderborg.
 Markussen, Kristian V. J. Højslev 04. Troelsstrup.
 Matthiesen, Anders. Holbøll 02. Bov.
 Mikkelsen, Jens Carl. Gjerning 08. S. Rind.
 Mondrup, Sv. A. Silkeborg 03. Struer.
 Mostgaard, Nanna. Homaa 07. Grenaa. Gift Eldrup.
 Nielsen, Carl H. U. S. A. 06. Sebstrup.

Nielsen, Jens. Sporup 01. Silkeborg.
 Nielsen, Johan. Gjern 07. Aale.
 Nielsen, Nicolaj. Sønderup 08. Aalborg.
 Nielsen, Tage. Vindblæs 07. Mandø.
 Nødskov, Vagner. Thorning 07.
 Olsen, Karmark. Aarhus 07. København.
 Taagholt (f. Pedersen), Andreas N. M. Øse 92. Skanderborg.
 Pedersen, Peder Tyge. Silkeborg 08. Silkeborg.
 Pedersen, Svend Elvin. Kolt 07. Allingaabro.
 Poulsen, Berete. Skive 08.
 Rasmussen, Ragnhild M. Hvirring 04. Gift.
 Sabro, Astrid M. G. Frederikshavn 02. Julianehaab, Grønland.
 Simonsen, Else B. Debes. Thorshavn 06.
 Skov, Peder A. Jerslev 07. Estrup.
 Skytte, Andreas C. H. Køng 06. Sall.
 Sørensen, Bodil Marie. Hadbjerg 08. Galten pr. Hadsten.
 Thougard, Marie A. K. L. Løvel 07. Gift m. Vandel, Hedensted.
 Thuesen, Axel L. J. Timring 08. Silkeborg.
 Vinge, Mariane R. Hvornum 08.

1930

(30 D.)

Andersen, Andreas P. Aakirkeby 98.
 Bjerregaard, Petrea D. Stavning 05.
 Bugge, Inga. Vrejlev 03. Hjørring.
 Carstens, Aksel I. Hadsten 08.
 Christensen, E. Lindhard. Hørup 05. Skive.
 Dalgas-Hansen, Else M. Arup 08. Brønderslev.
 Haahr, Ellen. Svendborg 05. Gift med Hansen, Svendborg.
 Hansen, Gunnar R. Haldum 09. Svendborg.
 Hansen, Karen Agnete. Nr. Lyndelse 03. Egea Friskole.
 Holm, Ragnhild B. Dallerup 06.
 Jensen, Ellen K. Vigstrup. Sdr. Lem 09. Bølling, Skjern.
 Jensen, Mette Kr. Tang. Gadbjerg 09. Vejle Forskoleseminarium.
 Jeppesen, Rasmus K. Rynkeby 07. Frederiksborg Højskole.
 Johansen, Inger M. Silkeborg 08. Silkeborg.
 Junker, Rolf H. Leeds 08. Vordingborg Seminarium.
 Jørgensen, Svend P. Flemløse 07.
 Kalsbøll, Børge A. H. Aarhus 08. Aarhus.
 Kjeldsen, Laurits Kr. Virring 09. Skagen.
 Kortsen, Jens Kr. Vesløs 09.
 Laursen, Laurits Kr. Framlev 09.
 Lund, Asta. Ølgod 06. Ølgod.
 Nielsen, Villads M. Aarslev 09. Gentofte.
 Nørby, Gerda M. Thisted 07. Gift med Rasmussen, Ry.
 Oddershede, Anton M. Kaarun 08.
 Pedersen, S. Ingvard. Hjørring 01. Ry.
 Petersen, Christian Otzen. Guderup 09. Sønderborg.
 Petersen, Ingeborg M. Vejle 09. Vejle.
 Thomsen, Jens P. Vraa 05. Aalborg.
 Thøgersen, Astrid R. Randbøl 06.
 Vandel, Aage. Hedensted 08. Nu i Hedensted.

1931

(59 D.)

Andersen, Carl Georg. Orte 09.
 Andersen, Jens Larsen. Nors 08. Karstoft, Kibæk.
 Asmussen, Herluf R. Stautrup 02.
 Bjerre, Gunna E. Aarhus 09.
 Blinkenberg, Else D. Aarhus 03. Gift. Vejen.
 Christensen, Anna K. Hornbæk 09.
 Christensen, Axel Jul. Harlev 07. Sahl.
 Christensen, Johanne. Særslev 08.
 Dalentoft, Hjalmar D. Give 10.
 Dybdal, Niels P. Villerslev 09. Odder.
 Gjesing Niels. Ørsted 08.
 Hansen, Hans Christian. Skannerup 10. Alderslyst.
 Hansen, Oskar. Brønderslev 09. Hjørring
 Hjerrild, Niels P. B. Herning 07. Bogø.
 Holst, Else. København 06. Aarhus.
 Horn, Ragnhild. Silkeborg 09. Marstal.
 Jacobsen, Sigurd E. Humlum 08. Viborg.
 Jensen, Bertha. 08. Tim.
 Jensen, Gudrun Edith. Odder 10.
 Jensen, Ingemann H. Vennebjerg 10.
 Jensen, Rigmor Agnete. Hvidbjerg 09.
 Jensen, Sigfred Ravn. Veerst 08. Lunde ved Varde.
 Jensen, Svend Møller. Skanderborg 10. Skanderborg.
 Jensen, Tage Rasborg. Fruering 09. Himmelbjerggaarden.
 Jepsen, Viggo Nørgard. Falster 09. Videbæk.
 Jørgensen, Holger V. T. København 08. Almind.
 Kaihøj, Gudrun A. Tulstrup 10. Bredlev.
 Kjeldsen, Ellen M. Ebeltoft 10. Gift med Thuesen, Silkeborg.
 Koch, Harry P. J. Falslev 09. Randers.
 Kold-Petersen, Johannes. Aaby 99. Esbjerg.
 Kristiansen, Jens K. Visby 07.
 Kristiansen, Kaj Blirup. Aarslev 09.
 Larsen, Anders Chr. Flemløse 07. Nysted.
 Lassen, Edith K. M. Hammel 09. Skanderborg.
 Lund, Ejnar Overg. Vester 10. Flakkebjerg.
 Lund, Krista V. P. Ramme 03. Straasø.
 Mikkelsen, Gravers. Tamdrup 05. Vejstrup.
 Mikkelsen, Peder C. Bælum 10.
 Nielsen, Andreas. Vrindsted 10.
 Nielsen, Anton C. Hørby 10.
 Nielsen, Peder C. Haslund 09.
 Nørgaard, Sigurd. Ø. Snede 04.
 Pedersen, Kristian W. Sdr. Gjørding 08.
 Pedersen, Olav Randlev. Silkeborg 10. Silkeborg Seminarium.
 Petersen, Søren P. Hvorslev 09.
 Petersen, Verner Amdi. Løsning 10. Tønder Seminarium.
 Poulsen, Ellen K. H. Pindstrup 06. Fredericia.
 Rasmussen, Aage. Mjesing 10. Ry.
 Rasmussen, Thora. Kirkehyllinge 08.
 Ringgaard, Niels Bak. Give 10. Give.
 Rousing, Anders S. Randers 10. Aarhus
 Skaftø, Poul H. Nakskov 10.
 Storgaard, Karen M. Silkeborg 10. Hadsten Realskole.
 Søndergaard, Jens Gerhard. Em 10. Horsens.

Sørensen, Poul. Voel 07. Bagterp.
Thøgersen, Hjalmar R. Vejlbj 09.
Windt, Carlo Johannes P. Kolding 09. Esbjerg.
Yde, Jens V. Hundborg 03. Aalborg.
Østergaard, Hans. Skjerring 09. Argentina.

1932

(38 D.)

Bang, Regnar. Rørup 06. Gentofte.
Bislev, Harry. Viborg 06.
Bruhn, Maren K. Vejstrup 10. Gift med Bang, Gentofte.
Christensen, Dagny M. Mulstrup 07. Høng.
Dahl, Elly. Brørup 09. Vraa Realskole.
Eriksen, Svend K. Hammel 11. Reserveintendant i Viborg.
Faarup, Kristen K. Hammel 11. Randers.
Foged, Gunnar J. Faarup 11. Randers.
Hansen, Elna J. K. Hesselø 95.
Hansen, Karen Smith. Højen 09. Gift med Seminariel. Bjerre, Silkeborg.
Holm, Herdis. Kleitrup 09. Gift. Hobro.
Jensen, Hans Christian. Ebeltoft 11. Trustrup.
Jensen, Hansine Cathrine. Esbjerg 11. Esbjerg.
Jensen, J. Thorkild Stenbjerg. Naur 10. Holstebro Friskole.
Jørgensen, Axel Colding. Flemløse 07. Lyngby.
Jørgensen, Hans E. Orloff. Langaa 09.
Kjeldsen, Jens. Møllerup 09. Højmark, Lem.
Knudsen, Holger. Silkeborg 10. Silkeborg.
Knudsen, Karen. Silkeborg 10. Gift med Skyum, Silkeborg.
Lassen, Gudrun Vinther. Støvring 10. Aalborg.
Marcussen, Minna E. H. Skjerring 11. Gift med Aarup, Nørrehede, Velling.
Mikkelsen, Sigrid H. Kvols 09. Vejlbj.
Münzberger, Rudolf. Herning 04. Viby.
Nedergaard, Ester K. Silkeborg 10. Silkeborg.
Nielsen, Edith Damgaard. Barrit 10. Skanderup.
Nielsen, Ernst Theodor. Gedsted 06. Starup.
Nielsen, Sigfred E. Hørup 07. Spjald.
Nyborg, Karl A. Ølst 11.
Pejtersen, Ottilie. Snedsted 09. Tranbjerg.
Rasmussen, Svend Aage. Vorup 10. Vorup.
Reiche, Jens K. K. Aaby 09.
Skousen, Thora M. Egtved 04. Thisted.
Skyum, Sigurd. V. Assels 11. Silkeborg Seminarium.
Snabe, Anne M. M. Brørup 09. Tranbjerg.
Svane, Vagn L. Hjørring 09. Kolding.
Thomsen, Ellen Gl. Silkeborg 11. Vamdrup.
Thomsen, Jens Egon. Randers 11. Randers.
Villumsen, Rigmor. Fausing 11. Randers.

1933

(32 D.)

Bech, Arne. Vejrum 11. Holstebro.
Birk, Margr. Okkels. Ikast 10. Silkeborg.
Christensen, Alma. Tilst 09.
Dalgaard, Margr. Buderup 06. Vejen.
Dittmann, Aage. Tved 08. Blindeinst. Refsnæs.

Emborg, Grethe. Silkeborg 12. Gift Ebbesen, Lindbjerg.
Eriksen, Jørgen. Notmark 12. Vesterende, Ballum.
Esben-Petersen, Astrid. Silkeborg 11. Gift Søndergaard, Horsens.
Guldbrandt, Anna P. Ørsted 11. Odense.
Helms, Ole Husted. Østbirk 11.
Hermansen, Ejner L. Øse 10. Rousthøje.
Holdgaard, Henry C. Herning 11. Død.
Jensen, Agnes K. Lembcke. Tømmerup 10.
Jensen, Søren Georg. Randers 11. Vejen.
Knudsen, Ejner K. Ikast 10. Borgbjerg.
Knudsen, Jens Kr. Vejrum 08. Vordingborg.
Laursen, Anna Rolskov. Sdr. Vissing 12. Egedesminde, Grønland.
Madsen, Aage. Give 08. Kolding.
Mortensen, Signe M. Skive 11. Skive.
Nielsen, Johannes Aage. Sdr. Næraa 06.
Nielsen, Peter Melbye. Sporup 11. Brovst.
Nielsen, Søren Kr. Solbjerg 10. Gjesten.
Pedersen, Axel M. Mørke 12. Brabrand.
Pedersen, Margr. Bønnelycke. Skanderup 12.
Pedersen, Meta S. Ormslev 10. Vejle.
Pedersen, Thomas Vang. Serritslev 08. Brønderslev.
Randers, Christen B. Herning 09.
Rasborg, Christian. Holstebro 04. Skanderborg.
Svendstrup, Helga. Hoven 11.
Sørensen, Inger Rugholm. Taars 09. Vejle.
Troelsen, Børge G. Aalestrup 12. Silkeborg.
Vig-Nielsen, Kirsten. Viborg 09. Fakse.

(1934 ingen Lærereksamen).

1935

(48 D.)

Andersen, Ejnar. Søby 09. Høve Friskole.
Binderup, Kirsten M. Vejby 10. Vejgaard.
Boesen, Aage A. Stokkemærke 08. Tjennemærke.
Christensen, A. Holger. Gulev 11. Viborg.
Christensen, Hans M. Dahm. Klovborg 07.
Christiansen, Folmer Dr. Solbjerg 13. Nørresundby.
Eriksen, Vagn. Vium 11. Viborg.
Fillipsen, Svend Aage. Gjødvad 11. Ryslinge Friskole.
Gunge, Holger. København 13. Aalborg.
Gøtzsche, Sigrid J. M. Nykøbing 11. Trustrup.
Hansen, Holger. Ø. Nykirke 13. Lottruphøj.
Jensen, Harald. Hjerm 08. Lemvig.
Jensen, Emma K. Lyngborg. Bindslev 12. Aalborg.
Jensen, Sv. Tage Okkels. Struer 10. Virklund.
Junker, Bodil. Silkeborg 13. Gift Meyer, Silkeborg.
Jørgensen, Asger D. Vejrum 14.
Knudsen, Knud. Uggelhuse 13.
Kristiansen, Arne R. Heltborg 12. Stevns.
Larsen, Kirsten L. Nykøbing F. 14. Fredericia.
Lykkebo, Johanne A. Aalestrup 12. Jebjerg.
Madsen, Dagmar S. Grove 09.
Nielsen, Ingrid. Bagterp 12. Kalundborg.
Sørensen, Gunnar Nørg. Skive 12. Lollands Højskole.

Yding, Anna. Stenderup 10. Gift i Horsens.
 Balling, Marie A. Lyby 08. Gørding.
 Hjuler, Ingvar. Laasby 11.
 Leth, Karl Otto. Randers 10.
 Mikkelsen, Erik J. Skanderborg 13. Levring.
 Munch, Gudrun H. C. Hornborg 09.
 Møller, Jakob B. Harløv 09. Egaa.
 Nielsen, Laurits D. Sparkjær 08. Magleby, Møen.
 Pedersen, Søren. Dover 10. Vejlbj.
 Plauborg, Cecilie. Tistrup 10.
 Poulsen, Ejnar. Dallerup 13.
 Primdal, Knud. Ramsing 12.
 Rasmussen, Valborg J. Karise 08. Maribo.
 Riis, Jens. Grønning 12. Jernved.
 Schmidt, Johannes Karl. Silkeborg 13.
 Storgaard, Agnes J. Silkeborg 12. Hobro.
 Storm, Gudrun. Tommerup 12.
 Søndergaard, Max St. Silkeborg 14. Salling Ungdomsskole.
 Sørensen, Henning Lundsg. Viborg.
 Sørensen, Laurits Krogh. Vesterbølle 10. Levring.
 Tarp, Kristian P. Brande 12. Glamsbjerg.
 Terkelsen, Peter K. Sdr. Omme 12.
 Vilsen, Ernst N. Ellidshøj 14. Aars.
 Worm, Gudrun. Uldum 11. Holstebro.
 Østergaard, Ingeborg. Østerbølle 12. Viborg.

1936

(24 D.)

Andersen, Lilly Kristine. Asklev (Them).
 Birkebæk, Ejler. Sønder Felding.
 Christoffersen, Anna. Horsens.
 Friis, Hans Hansen. Aarre (ved Varde).
 Hedeboe, Eskild. Gudum (ved Slagelse).
 Jensen, Emilie Stejlgaard. Asferg.
 Jensen, Esther. Ringkøbing.
 Jensen, Helge Bollerup. Resen (ved Skive).
 Jensen, Holger Bisballe. Levring.
 Jørgensen, Inger. Silkeborg.
 Knudsen, Holger. Flemming.
 Krogh, Henning. Silkeborg.
 Larsen, Helga. Silkeborg.
 Lindhardt, Ida. Laurbjerg.
 Lund, Karen. Kjellerup.
 Lykke, Alf. Odder.
 Madsen, Johanne Margrethe. Linaa.
 Munch, Anker. Silkeborg.
 Holm-Pedersen, Poul. Hadsten.
 Rasmussen, Aage Richardt. Silkeborg.
 Rasmussen, Kristen. Faarvang.
 Steffensen, Svend Aage, Addit.
 Sørensen, Petra Marie. Alling.
 Ørum, Peder Blæsbjerg. Holstebro.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Portrætside: P. J. M. Vinther og Fru Vinther, Herluf Jensen og Fru Herluf Jensen	5
Tegning af Skoleklokken	6
Silkeborg Seminarium i 50 Aar. Af <i>P. J. M. Vinther</i>	7
Lidt om Nutid og Fremtid ved Silkeborg Seminarium. Af <i>Herluf Jensen</i>	47
Tale ved Dimittendholdets Afsked 1935. Af <i>Ludvig Jensen</i>	51
P. J. M. Vinther. Af <i>Ludvig Jensen</i>	55
Ludvig Jensen. Af <i>Chr. Demuth</i>	61
Mindeblade.	
Joh. P. Andersen — Kr. Johansen. Af <i>P. J. M. Vinther</i>	65
Morten Mortensen. Af <i>P. J. M. Vinther</i>	70
Hemming Carstensen. Af <i>P. J. M. Vinther</i>	86
K. P. Knudsen. Af <i>H. Terkelsen</i>	90
Minder om andre af dem, der gik bort. Af <i>P. J. M. Vinther</i> og <i>K. Knudsen</i>	92
Af Aaret og Dagen.	
Hjem fra Udflugt. Digt af <i>Kr. Haunsø</i>	104
De kendte Steder. Af <i>Kr. Haunsø</i>	104
Gensyn med Silkeborg. Digt af <i>Kr. Haunsø</i>	107
Skoleklokken. Af <i>C. C. Boel</i>	108
Fra Seminarietiden. Skitse af <i>Anders Dolleris</i>	110
Sejs Banker. Digt af <i>Anders Dolleris</i>	114
Gudenaæn. Af <i>O. Randlev Pedersen</i>	116
Fra Himmelbjergturen 1935. Fotomontage	120-121
Udflugter og Vandringer i Silkeborgs Omegn. Af <i>Hans Friis</i>	122
Se, Maj er nu kommen. Digt af <i>E. Geibel</i> , oversat af <i>Ludv. Jensen</i>	124
Aftener og Fester — særlig Novemberfesten. Af <i>Ejler Birkebæk</i>	125
Smaatræk og Snurriheder: Jydske Historier — Uddrag af ældgamle Præparandstile	129
Fortegnelse over Lærere og Lærerinder ved Silkeborg Seminarium og Børneskolen.	
Fortegnelsen	133
Portrætrække	138
Fortegnelse over Silkeborg Seminariums Dimittender 1886-1936	146

Omslaget samt Tegningerne i Artiklen „Gudenaæn“ er udført af *O. Randlev Pedersen*.
Tegningen af Skoleklokken Side 6 og af Skolegaarden Side 45 er af *Helge Bollerup Jensen*.

FRA HIMMELBJERGTOUREN

~ 1935 ~

Fot: A. Brack